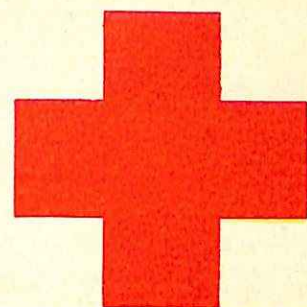

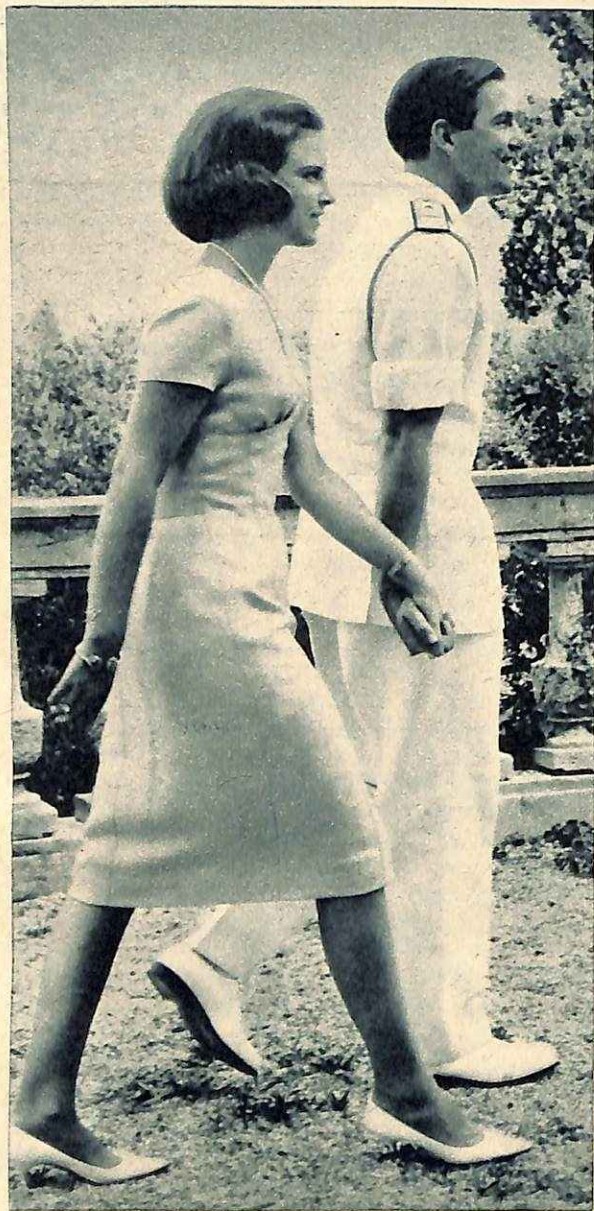
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΕΡΥΘΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1964

Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΕΥΠΙΣΤΕΛΟΥ
ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΝΑ ΜΑΣ ΖΗΣΟΥΝ !

Με πρωτοφανή εις τὰ Ἑλληνικά χρονικά ἐνθουσιασμόν ὁ Ἑλληνικὸς λαός, εἰς τὴν ὁλότητά του, ἐχαιρέτησε τὸ γεγονός τῶν γάμων τοῦ λαοφιλοῦς του Βασιλέως Κωνσταντίνου μετὰ τῆς Δανίδος πριγκίπισσας Ἀννας - Μαρίας, τῆς νέας πλέον Βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ νεαρὸν ζεῦγος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν στιγμήν τῶν ἀρραβόνων τοῦ ἀπέσπασε ἰδιάζουσας λατρείαν τοῦ λαοῦ καὶ ἰδιαίτερα τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος, ἐδέχθη κατὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῶν γάμων ἐκδηλώσεις ὄχι μόνον ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ πραγματικῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν χαρὰν τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους.

Ἀνωτέρω μία πρόσφατος φωτογραφία τοῦ Βασιλέως μετὰ τῆς τότε ἀκόμῃ πριγκίπισσας Ἀννας - Μαρίας, κατὰ τὴν τελευταίαν πρὸ τῶν γάμων ἐπίσκεψίν της εἰς τὰ βασιλικά ἀνάκτορα τοῦ Τατοῦου.

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΗΣ Α.Ε. ΤΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
κ. ΛΟΥΚΗ ΑΚΡΙΤΑ

Ὁ χαιρετισμὸς μου πρὸς τοὺς Ἕλληνας Ἐκπαιδευτικοὺς καὶ Ἐρυθροσταυρίτας στὴν εἴσοδο τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους εἶναι ἰδιαίτερα ἐγκάρδιος καὶ θερμός.

Ἐκτιμῶ τοὺς ὑψηλοὺς ἀνθρωπιστικοὺς στόχους καὶ τὸ γόνιμο ἔργο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Νεότητος στὶς τάξεις τῆς μαθητικῆς μας νεολαίας, ἡ ὁποία ἔχει στὴν ἐποχὴ μας πολὺ μεγαλύτερη ἀνάγκη ἀπὸ πηγὲς δημιουργικῆς ἐμπνεύσεως καὶ χειραγωγήσεως σὲ ἔργα ποὺ ἱκανοποιοῦν τὸν ἀγνὸν ἰδεαλισμὸ τῆς καὶ τὴ δίψα της γιὰ παραγωγικὴ δράση.

Αὐτὸ εἶναι ἄλλωστε τὸ πνεῦμα ποὺ καθοδηγεῖ καὶ φτερόνει καὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴ μας πολιτική, ποὺ θέλει τὸ σχολεῖο μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους ἐστὶ ἐκπορεύσεως ὑψηλοῦ ἠθους καὶ ἐργαστήριον θετικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν μας. Τὰ νέα ἐκπαιδευτικὰ μέτρα καὶ ἡ οὐσιαστικὴ προώθηση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου στὴν πυραμίδα τῶν λειτουργιῶν τῆς κοινωνίας μας ἐρχονται σήμερον ἀκριβῶς, σὲ μιὰ ὥρα κρίσιμη γιὰ τὸ ἔθνος, νὰ θεραπεύσουν παλιὰς καταστάσεις, ἀνασταλτικὰς τῆς προόδου τοῦ τόπου, καὶ νὰ δραστηριοποιήσουν τὸν ψυχικὸ πλοῦτο τῆς φυλῆς γιὰ ἓνα ἑλληνικὸ μέλλον ἀντάξιο τοῦ παρελθόντος μας ἀλλὰ καὶ τῶν συγχρόνων ἀγώνων μας γιὰ ἐλευθερίαν καὶ ἀρετή. Ἡ σύγχρονη κινητοποίηση τοῦ ἡνωμένου Ἑλληνισμοῦ γιὰ τὴν ἐθνικὴ ὁλοκλήρωσιν του πρὸς τὰ ἀρχαῖα τὸν ὄριον, ποὺ τὰ σημαδεύει στὸ Νότο τὸ ἡρώϊκον νησί τῆς Κύπρου, ἔχει πέρα ἀπὸ τὸν κύριον στόχον της καὶ βαθύτερον συμβολικὸν χαρακτήρα. Μέσα στὴν οἰκογένειαν τῶν ἐξαιρετικῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν ἡ μικρὴ σὲ ἐδαφικὴ ἔκτασιν Ἑλλάδα μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ κρατήσῃ ἰσότιμη πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ, ἀλλὰ καὶ κοινωνικὰ καὶ πολιτιστικὰ, θέση.

Κατὰ περισσότερον μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ σταθῇ πρωτοπόρος στὴν ὑπεράσπιση τῶν ἀρχαίων ἰδανικῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς Ἀρετῆς καὶ νὰ ἐμπνέῃ καὶ στοὺς μελλοντικούς αἰῶνες μικροὺς καὶ μεγάλους στὸν χῶρον τῶν πνευματικῶν κατακτήσεων, ὅπου δὲν μετράει ὁ ἐδαφικὸς ὄγκος καὶ ἡ ὀλικὴ ἐπιβολὴ ἀλλὰ ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἐμπνευση τοῦ θείου στὸν ἀνθρώπου πνεύματος.

Εἶμαι βέβαιος πὼς στὴ νέα ἐθνικὴ ἐξόρμησιν ἡ στρατιὰ τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν θὰ σταθῇ πρωτοπόρος καὶ θὰ ἐπισύρῃ, ὅπως καὶ στὸ παρελθόν, τὸν δίκαιον ἔπαινον μας γιὰ τὰ καλά της ἔργα.

Ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ λαμπροῦ περιοδικοῦ τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν. εὐχομαι κάθε προκοπὴ καὶ ἐπιτυχία σ' ὅλους σας.

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Λούκη Ακριτά

ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΣΤΟ ΑΝΤΙΚΡΙΝΟ ΜΟΥ ΓΗΠΕΔΟ μιὰ νέα δασκάλα τῆς γυμναστικῆς, ἔχει καμιά ἐξηνταριά κοριτσάκια ἐννιά ἢ δέκα χρονῶν καὶ τοὺς κάμνει ἀσκήσεις καὶ παιχνίδια. Τὰ παιδιά φοροῦν μαῦρες ἢ μπλε ποδίστες, ἔχουν ἄσπρες φρεσκοσιδερωμένες κολαρίνες στὸ γιακά καὶ πάνω στὰ ξανθόμαλλα καὶ τὰ καστανά, στὰ σγουρὰ κεφαλάκια ἀνεμίζονται κόκκινοι καὶ γαλάζιοι φιδόγχοι.

Μόλις εἶναι κανά - δυὸ ὥρες ποὺ ἔπαψε νὰ βρέχῃ, ὁ οὐρανὸς ξεκαθάρισε γαλάζιος μὲ τὸ κρύσταλλο του φρεσκοπλυμένο κ' ἓνας ἥλιος λαμπρὸς ἐβγήκε κυριαρχικός, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ χαρὰ τοῦ Θεοῦ στὴ χειμωνιάτικη κατσούφα. Στὶς ἀκροβελόνες τῶν πεύκων τρέμουν ἀκόμῃ τὰ διαμαντικά τῆς βροχοσταλίδας καὶ ἱριδίζουν. Καὶ τὰ σύννεφα σαριάστηκαν γύρω στὰ οὐρανοθέμελα ἡμερὰ καὶ ἄσπρα, μὲ ἀναφουφουλιασμένες τίς ἀσημένιες γούνες, ξαπλωμένα τεμπέλικα, μὲ τὰ μαλλιαρὰ κεφάλια ἀκουμπισμένα μαλακὰ πάνω στὶς εὐγραμμές κορφῆς τοῦ Αἰγάλεω καὶ τοῦ Κορυδαλοῦ. Στέκονται καὶ περιμένουν τὴν ὥρα τους, τὴ χειμωνιάτικη ὥρα. Ὡς τὸ βράδυ μπορεῖ νὰ χαθῇ ὁ χρυσὸς ἥλιος καὶ ὁ γαλάζιος οὐρανὸς τίποτε δὲν τῷ χειρὶ νὰ σκεπασθῇ ἀπὸ τὰ πιὸ μολυβιά σύννεφα, μὲ τίς σκοτεινὲς κοιλιὰς κρεμασμένες πάνω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα γεμάτες νερό.

Μὰ αὐτὸ ἴσα - ἴσα εἶναι ποὺ κάνει τούτῃ τὴν γλυκιὰ παρένθεσιν τῆς λιακάδας καὶ τῆς καλοσύνης πιὸ ἀκριβῆ καὶ πιὸ ἐντονὴ, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ καθεστὺ ποὺ πρόκειται νὰ σβήσῃ σύντομα. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ παιδιά κι ἡ νέα δασκάλα τους, ποὺ βγήκανε ἀπὸ τίς πληχτικὲς καὶ κακοφωτισμένες αἰθούσες τῶν παρὰδόσεων, ἔχουν ὅλο τὸ κέφι καὶ τὴ χαρὰ τῆς κινήσεως ποὺ ξετρελαίνει τὰ μικρὰ κατσικάκια καὶ τὰ κάνει νὰ μὴ μποροῦν νὰ σταθοῦν ἥρεμα οὔτε μιὰ στιγμή. Ἡ δασκάλα τὰ βάζει στὴ σειρὰ νὰ κάμουν ζύγιση, καὶ ἐνῶ βρίσκονται σὲ στάση προσοχῆς, μόλις σηκώσῃ τὰ μάτια της ἀπὸ πάνω των κάνουν ἐπὶ τόπου ἓνα δυὸ μικρὰ πηδηματάκια χωρὶς νὰ τὰ πάρῃ εἰδηση. Τότε οἱ γαλάζιοι καὶ οἱ κόκκινοι φιδόγχοι χοροπηδοῦν ἀνάμεσα στὰ ἡλιόλουστα μαλλιά σὰν παπαρούνες καὶ σὰν μπλουτέτες, χοροπηδοῦν ἀνυπόμονα καὶ τὰ σγουρὰ γύρω στ' ἀφτάκια καὶ πάνω στὰ ξαναμμένα μάγουλα, σὰν τσαμπιὰ ἀγριοστάφυλα.

— Σιωπή !

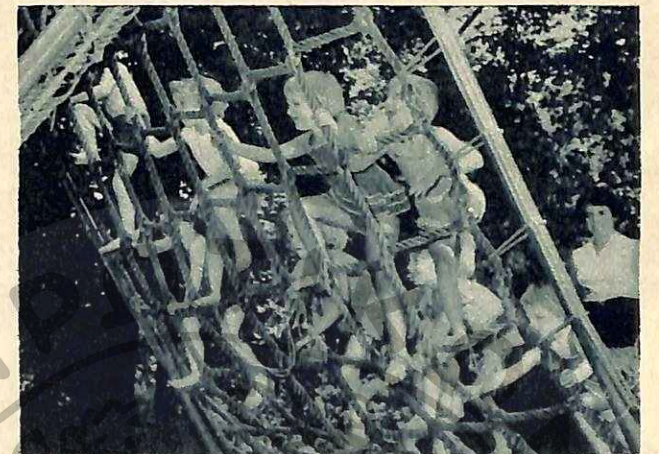
Φωνάζει ἡ δασκάλα. Καὶ τὰ παιδιά δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωπάσουν. Μικρὲς τσιριζιὲς πετάγονται ἐδῶ κι ἐκεῖ, σὰν σφυρίγματα πουλιῶν καὶ σὰν δοκιμὲς αὐλῶν. Εἶναι φωνοῦλες ποὺ ἀνυπομονοῦν νὰ γίνουν τραγοῦδι καὶ ξεφωνητό, εἶναι βηματάκια ποὺ περισσεύουν ἀπὸ τὸν ἀδάμαστο πόθον τῆς τρεχάλας καὶ τοῦ χοροῦ. Ἡ δασκάλα εἶναι νέα καὶ τὸ καταλαβαίνει αὐτό. Λύνει λοιπὸν τοὺς ζυγούς, παρατάσσει τὰ παιδιά στὴ μιὰ πλευρὰ τοῦ γηπέδου καὶ τοὺς λέει γελαστά :

— Μόλις χτυπήσω τὰ χέρια θὰ χυθῇτε νὰ πάτε κούτσα - κούτσα ἕως τὴν ἄλλη πλευρά. Ὅποια γυρίσῃ πρώτη πίσω θὰ τῆς πῶ ἓνα μπράβον !

Αὐτὸ ἦταν.

Τὰ κοριτσάκια ὄρμησαν μὲ ἀλαλαγμούς σὰν ἓνα κοπάδι λελέκια. Ὁ δροσερὸς ἀέρας γέμισε ἀπεριόριστὴ κίνηση, παντοῦ ἀνέμιζαν γαλάζιοι καὶ κόκκινοι φιδόγχοι, καὶ μαλλιά χρυσὰ καὶ καστανὰ βοστρυχωτά, περιχυμένα ἀπὸ τὴ χρυσοσκονὴ τῆς φθινοπωρινῆς λιακάδας. Ἡ παιδιὰτικὴ χαρὰ ἀνέβηκε, χαρμόσυνος βουερὸς ὕμνος, ἕως τὸ γαλάζιον στερέωμα καὶ τὸ ἔκαμε πιὸ ἱλαρόν. Τὰ πεῦκα ἄρχισαν νὰ κουνᾶνε ἐορτάσιμα κι αὐτὰ τίς πράσινες φούντες των. Γιατὶ τὰ δέντρα εἶναι κι αὐτὰ σὰν τὰ παιδιά.

Στεκόμουν στὸ παράθυρον καὶ χαιρόμουν τὴ βοή καὶ τὴν κίνηση τοῦ σχολείου ποὺ ἔπαιζε. Ἐβλεπα καὶ τοὺς διαβάτες ποὺ περνοῦσαν καὶ κοντοστέκανε ἔξω ἀπὸ τὸ συρματένιον πλέγμα, γιὰ νὰ ἴδουν τὰ παιδιά ἔτσι ποὺ γαυριάζανε ξετρελαμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ἦτανε λογῆς - λογῆς ἄνθρωποι. Νοικοκυραῖοι ποὺ κατέβαιναν τὸν πλατὺ δρόμον γιὰ νὰ πάνε στὴ δουλειά τους, κυράδες μὲ τὸ δίχτυ γεμάτο λαχανικά καὶ φρούτα,

μπακαλόπαιδα μὲ ἄσπρες μπλουζες, ποὺ πήγαιναν τὰ ψώνια στὰ διαμερίσματα τῆς πολυκατοικίας καὶ ἀκουμπούσανε χάμω τὸ ζεμπιλὶ νὰ ξεποστάσουν ἀπὸ τὸν ἀνήφορον, καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς ποὺ κατέβαιναν στὸ μάθημά τους. Ὅλος αὐτὸς ὁ ἐτερόκλητος κόσμος τῶν βιοπαλαιστῶν, ἐσταματοῦσε καὶ χάζεψε τὰ κοριτσάκια ποὺ ἔπαιζαν καὶ ξεφώνιζαν μεθυσμένα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ ἀπὸ τὴ λιακάδα.

Καὶ πρόσεξα κατὶ τὸ θαυμάσιον :

Σ' ὁλόνων τὸ πρόσωπον ἀνθίσε ἓνα χαμόγελο ἡμερο καὶ ἀγαθόν. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ κατσούφηδες καὶ οἱ βιαστικοί, ὅλοι αὐτοὶ οἱ χαμάληδες τῆς βιοπάλης, τῆς εὐθύνης καὶ τοῦ ἡμερήσιου καθήκοντος, ἐσταμάτησαν ἐκεῖ, ἔλυσαν τίς ζάρες τῶν φροντίδων καὶ τῆς πικρίας, ποὺ χαράκωναν τὰ πρόσωπά των καὶ χαμογελοῦσαν μακάρια.

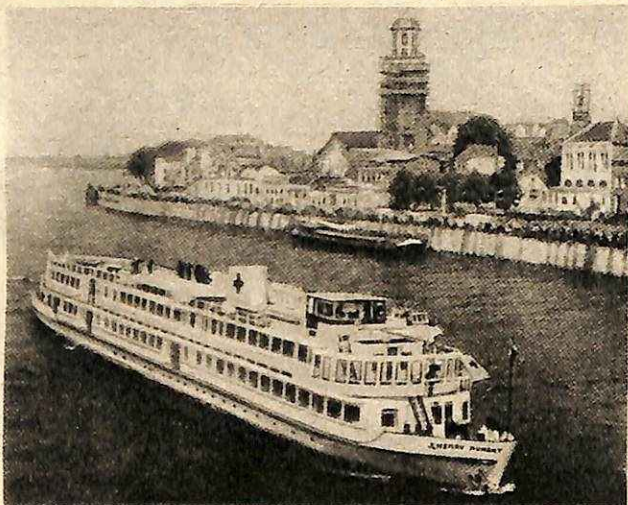
Τὸ χαμόγελο τῆς καλοσύνης, τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς νοσταλγίας, τὸ χαμόγελο τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν παιδιὰτικὴν χαρὰ, ποὺ εἶναι ἡ μόνη ἀσυννέφιαστη χαρὰ τῆς ζωῆς.

ΣΤΑΘΗ ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΠΛΟΙΟ "ΕΡΡΙΚΟΣ ΝΤΥΝΑΝ", ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΤΟΥ

Σ' ΕΝΑ ήσυχο ψαράδικο χωριουδάκι, σέ κάποιο από τὰ κανάλια τῆς Ὀλλανδίας, ἓνα ὁμορφο καταλευκο πλοῖο ἀράζει ἓνα καλοκαιριάτικο βράδυ. Ἐφτασε ἔγκαιρα στὸν προορισμό του, γιατί σ' ὅλους τοὺς ὑδατοφράκτες πού τὰ πλοῖα περνοῦν μετὰ τὴ σειρά, ἐκεῖνο πέρασε πρῶτο.

Σὲ λίγο ἀκούγεται ἀπέξω ἓνα ζωηρὸ ἐμβατήριον. Εἶναι μιὰ φιλαρμονική πού ἔρχεται νὰ διασκεδάσῃ τοὺς ἐπιβάτες τοῦ πλοίου. Οἱ μουσικοὶ, μετὰ γαλάζιες καὶ κόκκινες στολές, παίρνουν τὶς θέσεις τους καὶ τὸ πρόγραμμα ἀρχίζει. Ὅταν πλησιάσῃ στὸ τέλος του, ἀνάμεσα σὲ χειροκροτήματα μεγάλων καὶ χαρούμενα ξεφωνητὰ παιδιῶν, τὸ Προσωπικὸ τοῦ πλοίου πιάνεται χέρι μετὰ χέρι καὶ χορεύει ἓνα γρήγορο κυκλικὸ χορὸ. Εἶναι ἓνας τρόπος γιὰ νὰ πῇ «εὐχαριστῶ»

Τὸ πλωτὸ Νοσοκομεῖο τοῦ Ὀλλανδικοῦ Ε.Σ. «Ερ. Ντυνάν».

στοὺς μουσικοὺς, πού τόσο πρόθυμα καὶ μετὰ τόσο κέφι διασκεδάσαν τοὺς ἐπιβάτες.

Ἀλλὰ ποιοὶ εἶναι οἱ ἐπιβάτες αὐτοῦ τοῦ προνομιούχου πλοίου, πού ἔχει προτεραιότητα στοὺς ὑδατοφράκτες καὶ βρίσκει τέτοια ὑποδοχὴ στὰ λιμάνια; Εἶναι σπουδαῖες προσωπικότητες τῆς χώρας ἢ πλούσιοι τουρίστες; Οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο. Εἶναι κατὰκοιτοί, ἀνάπηροι ἄρρωστοι, πού τοὺς φιλοξενεῖ τὸ πλωτὸ νοσοκομεῖο τοῦ Ὀλλανδικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ «Ερρίκος Ντυνάν».

Κάθε ἐβδομάδα, ὁλόκληρο τὸ καλοκαίρι, ἐβδομήντα ἄρρωστοι ἀπὸ μία ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες τῆς Ὀλλανδίας ἐπιβιβάζονται στὸ πλοῖο γιὰ μιὰ κρουαζιέρα πού ἀρχίζει τὴ Δευτέρα τὸ πρωῒ καὶ τελειώνει τὸ Σαββατόβραδο. Ὅλοι τους εἶναι κατάκοιτοι, ἀπὸ ρευματοπάθειες, ἀρθριτικά, πολιομυελίτιδα καὶ ἄλλες τέτοιες ἀρρώστειες, πού τοὺς ἔχουν στέρησει τὴν

κανὸντητα νὰ κινῶνται μετὰ τὶς δικές τους δυνάμεις. Μερικοὶ μποροῦν καὶ μετακινῶνται μετὰ τροχοφόρα ἀναπηρικά καθίσματα. Αὐτοὶ εἶναι οἱ πιδὺ τυχεροί. Οἱ ἄλλοι, ὁλότελα παράλυτοι, μόνον μετὰ ξένη βοήθεια καταφέρνουν νὰ μείνουν γιὰ λίγο ἀναγεμμένοι στὸ κρεβάτι τους. Ὅλες τὶς ὑπόλοιπες ὥρες τους εἶναι ξαπλωμένοι καὶ βλέπουν τὸν κόσμον μόνον ἀπὸ ἓνα καθρεφτάκι στερεωμένο πάνω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι τους.

Ἀλλὰ καὶ ἔτσι ἀκόμη, αὐτὸ τὸ ταξίδι τοὺς προσφέρει χαρὲς καὶ συγκινήσεις πού εἶναι ἀγνωστες στὸ καθημερινὸ τους περιβάλλον, σ' ἓνα δωμάτιο τῆς οἰκογενειακῆς κατοικίας ἢ σ' ἓνα θάλαμο ἀσύλου. Σὰν θὰ γυρίσουν ἐκεῖ, θὰ ἔχουν νὰ διηγῶνται στοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ ἢ στοὺς ὁμοιοπαθεῖς τὰ τόσα θαυμάσια πού εἶδαν στὸ ταξίδι τους: Πράσινες ὄχθες, γραφικὰ χωριά, χωράφια καὶ ἀνθόκηπους, ἀνθρώπους πού περπατοῦν ἐλεύθερα, παιδιὰ πού παίζουν καὶ χοροπηδᾶνε. Τόσα πράγματα πού ἄλλοτε, ὅταν ἦσαν καὶ αὐτοὶ γεροί, τοὺς φαίνονταν κοινὰ καὶ συνηθισμένα καὶ τώρα τὰ βλέπουν σὰν πολύτιμα θεῖα δῶρα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου, προσωπικὸ ἀπὸ καμιὰ σαρανταριά άτομα - γιατροί, Ἀδελφές, τραυματιοφορεῖς κ.λ.π. - εἶναι ἀναγκαῖο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἄρρωστων ἐπιβατῶν. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἐθελονταὶ καὶ ἐκεῖνοι πού προσφέρονται νὰ ὑπηρετήσουν εἶναι πολὺ περισσότεροι ἀπ' ὅσους χρειάζεται τὸ πλοῖο. Νοικοκυρὲς ἀφήνουν τὰ σπίτια τους, ὑπάλληλοι καὶ ἐργάτες παίρνουν τὴν ἀδεία τους, νὰ πᾶνε νὰ ὑπηρετήσουν χωρὶς ἀμοιβή στὸ πλοῖο τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ συμμορφωθοῦν μετὰ τὴν χριστιανικὴ ἐντολή του: νὰ βοηθήσουν τὸ συνάνθρωπον πού πάσχει.

Καὶ δὲν εἶναι ἀναπαυτική ἡ δουλειά τους. Ἀρχίζει τὰ ξημερώματα καὶ τελειώνει τὰ μεσάνυχτα καὶ ἔχουν τόσο κουραστικά καὶ ἄχαρα πράγματα νὰ κάμουν. Ὅμως ἡ χαρὰ πού δίνουν στὸν ἄρρωστο, εἶναι γι' αὐτοὺς πηγὴ πολλαπλάσιας χαρᾶς. «Εἶναι ἡ πρώτη μου κρουαζιέρα - λέει μιὰ νεαρώτατη μαθητευομένη νοσοκόμος. Ἦρθα γιὰ δοκιμή, ἀλλὰ τὸ βρήκα θαυμάσιο. Καὶ θὰ ξανάρθω τοῦ χρόνου». Ἡ ἀμοιβὴ τους εἶναι τὰ γράμματα πού θὰ λάβουν ἀπὸ τοὺς ἄρρώστους σὰν θὰ τελειώσῃ τὸ ταξίδι καὶ θὰ ξαναρχίσῃ γι' αὐτοὺς ἡ μονοτονία τῆς ἀπαράλλαχτης καθημερινῆς ζωῆς, σ' ἓνα δωμάτιο τῆς οἰκογενειακῆς κατοικίας ἢ σ' ἓνα θάλαμον ἀσύλου.

Οἱ ἀσθένειες αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων - λένε οἱ γιατροὶ πού τοὺς παρακολουθοῦν - εἶναι τέτοιες, πού ἀποκλείουν θεραπευτικὰ θαύματα. Ὡστόσο, ἡ κρουαζιέρα μετὰ τὸ «Ερρίκος Ντυνάν» ἀσκεῖ ἐπὶ τὴν ψυχὴν τοὺς εὐεργετικὴ ψυχολογικὴ ἐπίδραση, πού τοὺς κάνει ν' ἀντιμετωπίζουν τὰ βάσανά τους μετὰ θάρρος καὶ καρτερίαν.

ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ

Ο Λ' Η Ε Λ Λ Α Δ Α! ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ

(Ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1940 ὠς τὴν ἄνοιξη τοῦ 1941)

Ἡ ΑΝΟΙΞΗ ἀγνοοῦσε τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων καὶ εἶχε φτάσει στὴν Ἀθήνα μετὰ ὅλο τὸ φῶς τῆς, μετὰ τὰ δυνατὰ χρώματά της, μετὰ τὸ ἐλαφρὸ ἀεράκι της, μετὰ ὅλη τὴν ἐγκαρδιότητά της. Παντοῦ ἡ παρουσία της. Στὸν οὐρανὸν, γαλάζιο καθαρὸ, ὁλοκάθαρο. Στὴ γῆ, ἀθόρυβος ὄργασμός καὶ ἀνανέωση μικρῶν καὶ μεγάλων ὁργανισμῶν: ἐξάψεις σὲ νεανικά καὶ σὲ γεροντικά πρόσωπα, ζωηρότεροι βηματισμοί, βόμβοι καὶ κελαηδισμοὶ στὰ φυλλώματα τῶν δέντρων. Εἰρήνη καὶ καλοσύνη ἀπλωμένη παντοῦ. Κι ἂν τὸ χακὶ δὲν ἦταν στοὺς δρόμους τόσο ἀφθονο καὶ ἀρρενωπὸ, θὰ μπορούσε νὰ μείνῃ κανεὶς ὥρες ὁλόκληρες στὴν πιδὺ γλυκίαν ψευδαίσθησιν. Τὶ ἄλλο ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ στὴ γῆ, γιὰ νὰ βασιλεύῃ εἰρήνη καὶ χαρὰ;

Ἐλαμπε, λοιπόν, ὁ κεντρικὸς ἀθηναϊκὸς δρόμος. Μόνον πού, ἐνῶ βοῦζε ἀπὸ κίνηση, ἐμοιάζε σὰν ἄδειος, ἡ τουλάχιστον σὰν ἀγνωστος στοὺς παλιούς διαβάτες του. Ἀνεβοκατέβαιναν πολλοί, γίνονταν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μικροὶ συνωστισμοί, συχνὰ - πυκνὰ ἐμπόδια γιὰ τὴν κυκλοφορίαν, μὰ πάντα κάτι ἔλειπε, κάτι ἀποζητούσες, κάτι περιμένες, κάτι ἐψαχνες νὰ δῇς. Ἐλείπαν γνωστὲς καὶ χαρακτηριστικὲς μορφές, ἔλειπαν ὅλοι ἐκεῖνοι πού θὰ ἔκαναν τὸν περιπατῶντα τὴν ἀνοιξιὰτικὴ αὐτὴ ὥρα, ἔλειπαν φίλοι καὶ ξένοι, οἱ ἀγνωστοὶ ἐκεῖνοι πού τοὺς συναντοῦσες χρόνια καὶ χρόνια στὰ ἴδια πεζοδρόμια καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃς μαζί τους οὔτε ἓνα χαιρετισμό, οὔτε μιὰ τυπικὴ καλημέραν, τοὺς ἤξερες καὶ τοὺς περιμένες ὁρισμένους ὥρες καὶ σὲ ὁρισμένα μέρη, σὰ ν' ἀκολουθήσατε ὅλοι μαζί τὸ ἴδιο δρομολόγιον. Ἐλείπε ἡ μισή, γιὰ νὰ μὴν πῶ, ἡ καλύτερη Ἑλλάδα: ὅλη ἡ ἐλληνικὴ νεότης. Καὶ ἡ ἀπουσία αὐτῆς σ' ἔβγαζε ἀπὸ τὴν ἀνοιξιὰτικὴν ψευδαίσθησιν γρηγορώτερα καὶ ἀπὸ τὸ ἀφθονο καὶ βαρυπερπάτητο χακί...

Μὰ νὰ πού ὁ δρόμος γέμισε πάλιν, γύρισαν ξαφνικά οἱ γνώριμες μορφές καὶ ἡ μισή Ἑλλάδα ἔγινε πάλιν ὁλόκληρη. Μέσα σὲ μιὰ στιγμή, μέσα σὲ μιὰ ἀπλή κίνηση, μέσα σὲ μιὰ αὐθόρμητη συνεργασία. Στὸ ἀντικρινὸ πεζοδρόμιον κατέβαινε ἓνας τραυματίας. Ἡ στολή του τσαλακωμένη, τὸ μελαχρινὸ πρόσωπό του σκοτεινὸ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν ἀγωνίαν, ἀλλὰ τὸ πᾶνι πού κράταγε τὸ πονεμένο καὶ βαρὺ ἀπὸ τιμὴ καὶ δόξα δεξιὸν τοῦ χέρι, καθαρὸ καὶ κατάλευκο. Τὸ βῆμα του σταθερὸ καὶ αἰσιόδοξο, μπερδεύτηκε μιὰ στιγμή. Ἐσκυψε, εἶδε καὶ τραβήχτηκε στὴν ἄκρην τοῦ πεζοδρομίου. Εἶχαν λυθῇ τὰ κορδόνια τῆς μιᾶς ἀρβύλας του. Πλησίασε σ' ἓνα πεζούλι, ἔβαλε τὸ πόδι του ἀπάνω καὶ ἔσκυψε. Τότε ὁμως ἀρχισε μιὰ προσπάθεια πού παραμέρισε καὶ τὴν ἄνοιξιν καὶ κάθε ψευδαίσθησιν. Γιὰ νὰ δεθοῦν τὰ λυμένα κορδόνια, χρειάζονται δύο χέρια γερὰ. Προπάντων τὸ δεξιόν, μετὰ τὸ ἐπιτήδεια δάχτυλό του. Μὰ αὐτὸ ἴσα - ἴσα τὸ χέρι κρεμόταν βαρὺ καὶ τι-

μημένο. Καὶ ἡ προσπάθεια ἔπρεπε νὰ γίνῃ μ' ἓνα χέρι, καὶ μάλιστα μετὰ τ' ἀριστερό. Ἀρχισε, λοιπόν, ἀλλὰ δὲν κράτησε πολὺ. Τὴν εἶδαν πολλοί, μὰ πιδὺ κοντὰ τῆς ἔτυχε ἓνας ψηλὸς γέροντας μετὰ πρόσωπον πλαισιωμένο ἀπὸ μικρὴ ἄσπρη γενειάδα, ὁλόσιος σὰν λαμπάδα καὶ ἀξιοπρεπὴς σὰν ἐλληνικὴ περηφάνια, καλοντυμένος

μὰ καὶ αὐστηρὸς στὴν ἐμφάνισιν. Ἐνας γνωστὸς ἄρχοντας, παλιὸ ἀθηναϊκὸ σπίτι, μετὰ πλοῦτη καὶ μετὰ ὄνομα μεγάλο. Κι ὁ ψηλὸς γέροντας δὲν εἶδε μόνον πρῶτος, μὰ καὶ πρόφτασε νὰ τρέξῃ πρῶτος κοντὰ στὴν προσπάθειαν πού γινόταν ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἀρβύλαν μετὰ τὰ λυμένα κορδόνια. Μ' ἓνα γρήγορον βῆμα, βρέθηκε πλάι στὸ σκυμμένο τραυματία, ἔβγαλε τὰ κίτρινα γάντια του, ἔσκυψε καὶ αὐτός, σχεδὸν γονάτισε, καὶ ἔκαμε ὅτι δὲν μπορούσε νὰ κάμῃ τὸ πονεμένο χέρι.

Ὅταν ὁ γέροντας τελείωσε τὴν μικρὴ ἐξυπηρέτησιν καὶ ὑψώσε τὸ ἀνάστημά του, ὁ νεὸς πολεμιστὴς τὸν κοίταξε στὰ μάτια καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ τοῦ πῇ, πῶς νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ. Δὲν βρῆκε τὰ λόγια πού ἤθελε, ὅπως δὲν θὰ τὰ βρῖσκε κανένας ἐκεῖνη τὴν στιγμή, καὶ ἔκαμε κάτι πιδὺ εὐγλωττο: πῆρε τὸ δεξιόν χέρι τοῦ γέροντα, ἔσκυψε λίγο καὶ τὸ φίλησε.

Εἶχαν σταθῇ καὶ μερικοὶ ἄλλοι μαζί μ' ἐμένα καὶ ἔμεναν σαστισμένοι. Ἐβλεπαν καὶ δὲν πίστευαν. Ἐβλεπαν καὶ ἐνῶσαν νὰ δυνάμωσιν, νὰ κυριαρχῇ μέσα τους ὁ νεὸς ἄνθρωπος πού γεννήθηκε σὲ ὅλες τὶς ἐλληνικὰς συνειδήσεις τοὺς τελευταίους πέντε μῆνες τοῦ 1940 καὶ τοὺς πρώτους τοῦ 1941. Ὁ καὶ ἡ Ἑλλάδα σὲ μιὰ ἀπλή σκηνή: Ἐκεῖ καὶ ὁ μεγάλος πατριωτισμός, ἐκεῖ καὶ ὁ βαθὺς σεβασμός, ἐκεῖ καὶ ἡ σιδερένια κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη. Ἐκεῖ καὶ ἡ Τέχνη. Κάθε Ἑλληνας εἶχε, στὴ σκηνὴ αὐτὴ, ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Περισσότερο ὁμως τὴν εἶχε ὁ λογοτέχνης, ὁ ζωγράφος, ὁ γλύπτης, ὁ χαράκτης, ὁ μουσικός. Τοῦ ἐπρόσφερε ὅτι ἐπρόσφερε σὲ κάθε Ἑλληνα, μὰ καὶ κάτι παραπάνω: τὸ μεγάλο «θέμα».

Η 28^Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

‘Η μεγάλη ημέρα

«Ο χαμός, αδέρφια, είναι μεγάλος. Ο θεός όμως είναι μεγαλύτερος».

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Ο ελληνικός λαός εξούσεν ειρηνικά, χωρίς να ενοχλή κανένα, και με την βοήθειαν του θεού και την ανεξάντλητον δύναμιν της μεγάλης του παραδόσεως - παραδόσεως πέντε χιλιάδων ετών συνεχούς εθνικού βίου - ύψωνε την πυραμίδα των ηθικών, των πνευματικών και των υλικών αξιών του. Κατάκοπος ο λαός των Ελλήνων από την μεγαλειώδη πολεμικήν προσπάθειαν των ετών 1912 - 1923, ετών θριάμβου αλλά και της μεγάλης συμφοράς, της μεγαλύτερας συμφοράς του Γένους, της Μικρασιατικής, απογοητευμένος από την επακόλουθον, φυσικήν άλλωστε, εσωτερικήν αναστάτωση, μόλις είχε κάπως ήσυχάσει και επεδίδετο εις τὸ ἔργον της πολυμόχθου ανασυντάξεως τοῦ κατεστραμμένου οἴκου. Καὶ ὁ αἰώνιος Σίσυφος ἐκόλυε τὸν λίθον καὶ ἐπύργωνε τὸ ἐθνικὸν οἰκοδόμημα.

Δὲν ἠρώχλει - εἶπαμεν - κανένα. Ἀλλὰ ἐπρεπε νὰ δουλωθῇ. Διότι αὐτὸ ἐπέβαλλεν, ἡ Νέα Τάξις Πραγμάτων, τὴν ὁποίαν ἐξεπροσώπει ὁ Μουσολίνι καὶ ὁ Χίτλερ. Ὁ πρῶτος θὰ ἔκαμνε τὴν ἀρχήν. Ἀγριος φορεὺς τοῦ παναρχαίου ἀσπόνδου μίσους τῆς γειτονικῆς χερσονήσου ἐναντίον τῆς ἀνέκαθεν ἐλευθέρως γῆς τῶν Ελλήνων, ἐφιλοδοξοῖ νὰ προσαρτήσῃ τὴν μαρτυρικὴν χώραν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ νὰ τὴν προσφέρῃ ὡς «ρωμαϊκὴν ἐπαρχίαν», ὡς νέαν «Ἀχαιάν», εἰς τὴν κόρην του καὶ τὸν γαμβρόν, - τοὺς μέλλοντας ἀνθυπάτους! Ἀλλὰ ὁ Μουσολίνι θὰ συγκομίσῃ τὴν μίαν ἦταν ἐπὶ τῆς ἄλλης. Καὶ θὰ παρεμβῇ ὁ δεύτερος, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ δαπανήσῃ ἀφρόνως πολὺ τιμὸν, πολυτιμώτατον καιρὸν (ποὺ τοῦ ἐχρειάζετο ἄλλοῦ, ὅπου καὶ ἔχασε τὸν πόλεμον) ἀντιμετωπίζων τοὺς χαλνυδίνους ἄνδρας τοῦ φρουριακοῦ συγκροτήματος τῆς ὀνομαζομένης «ἀστυνομικῆς γραμμῆς Ἰάννου Μεταξῶ» καὶ κατόπιν τὴν Κρήτην, θὰ συγγράψῃ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τῆς τραγωδίας: Θὰ σώσῃ, ἀλλὰ κατησχυμένον, τὸν ἀλαζόνα σύμμαχόν του, ὁ ὁποῖος, ὅπως ὁ Εὐρέτης, ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς Αἰδοῦς καὶ τῆς Δίκης, δὲν ἐσεβάσθη τὰ θεῖα καὶ τὸν ἀνθρώπινον νόμον καὶ ἐπέδραμεν ἐναντίον τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος πρῶτος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου ἐδίδαξε τὴν ἐννοίαν τοῦ νόμου καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Υπέταξε βεβαίως ὁ Χίτλερ τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία, νικήτρια τῆς Ἰταλικῆς Ἀυτοκρατορίας, ἐκάμθη ἀπὸ τοὺς Τεύτονας. Αἱ δύο μέχοι ὀδόντων σιδηρόφρακτοι αὐτοκρατορικοὶ - πληθυσμοὶ ἐν ὅλῳ, τότε, ἐκατὸν πεντήκοντα καὶ πλέον ἑκατομμυρίων! - κατέβαλαν τελικῶς τοὺς Ἑλλήνας, οἱ ὁποῖοι καὶ τὴν ὑστάτην στιγμὴν ἐμάχοντο «τοῖς κείνων ὅρμασι πειθόμενοι». Καὶ ὁ Χίτλερ, ὁ γενικὸς ἐκεῖνος ἀρχηγός

τῆς δουλώσεως τῶν λαῶν, ποὺ δὲν εἶχεν ἔως τότε συναντήσῃ πουθενὰ σοβαρὰν ἀντίστασιν, ὁμολογεῖ πρὸς τοὺς ὁπαδούς του, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπολέμησαν μετὰ τὴν πατροπαράδοτον ἀνδρείαν των! Ἀλλ’ ἂν ἐδουλώθησαν τὰ σώματα, ὅμως ἡ ψυχὴ ἔμεινεν ἄτρομος, «στητὴ καὶ ὀλόρη», «ὅπως τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων» τοῦ Μεσολογγίου, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἐθνικὸς Ποιητὴς ὕψωσεν εἰς ἀντιπροσωπευτικὸν τύπον τοῦ Ἑλλήνος ὅταν κινδυνεύῃ τὸν κίνδυνον τῶν κινδύνων, ὅταν ὅλα γύρω εἶναι ἀπελπισμένα, ὅταν ὡς ἥρωας ἀρχαίας τραγωδίας μάχεται ἐνῶ γνωρίζει τὴν Μοῖραν του - Μοῖραν συμφορᾶς -, ὅταν ὡς Διγενὴς πολεμῇ τὸν Χάροντα, καίτοι ἡξεῦρε ὅτι βαδίζει πρὸς τὴν Εἰμαρμένην! Διότι, ἀδιαφορῶν πρὸς τὴν ζωὴν - ἐνῶ τὴν λατρεύει - δίδει τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Ἀξιοπροπέας, ὑπὲρ τῆς «φιλοτιμίας», εἰς τὴν ὁποίαν - κορυφαίαν ἀρετὴν τῶν Ελλήνων - ἐρωτικούς ὁ Ἀριστοτέλης ἐπλεξε στίχους.

Ἡ «φιλοτιμία» αὕτη, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ὑψίστην δικαίωσιν τῆς φθαρτῆς ζωῆς, ἔδωσεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως ἐναντίον τοῦ Ἀξονος, ὅπως ὀνομάζετο ἡ συμμαχία τῶν ἐπιδρομέων, - καὶ ἐπειτα ἐναντίον τῆς τρίτης ἐπιδρομῆς, τῆς ἐπιδρομῆς τῆς Στέπας. Καὶ σήμερον ἡ φιλοτιμία αὕτη δίδει πτερὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐλευθέρους καὶ ἀλυτρώτους, ἡνωμένους εἰς μίαν ψυχὴν, πρὸς ἐκνίκησιν τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως τῆς Κύπρου, τῆς ὁποίας ἡ Ρήγαινα, ἡ παλαιὰ τῆς νήσου θεότης, ὑπενθυμίζει τὸν στίχον τῶν Περσῶν τοῦ Αἰσχύλου: «νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών», τὸν στίχον ἐκεῖνον μετὰ τὸν ὁποῖον ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐκάλεε εἰς πανελλήνιον συναγεμῶν τὸ πρωτὶ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τοῦ ’40 ἐναντίον τοῦ δολίου ἐπιδρομέως.

Δόλιον ἐπιδρομέα ἔχομεν καὶ σήμερον ἐνώπιόν μας. Καὶ ἀγωνιζόμεθα ὑπὲρ τῆς Κυπριακῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπειλουμένης ΟΛΗΣ Ἑλλάδος. Καὶ ἀγωνιζόμεθα μέσα εἰς ζόφον. Ἡ σχεδία ὅμως τοῦ Ὀδυσσεὺς ἔχει συνηθίσει εἰς τὰς τρικυμίας. Καὶ ναι μὲν παλαίωμεν μόνοι, ἐγκαταλελειμμένοι. «Ο χαμός είναι μεγάλος». Ἀλλὰ ὑπάρχει «ὁ μεγαλύτερος», ὁ θεός. Ὑπάρχει τὸ Δίκαιον, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ τέλος πάντοτε ἐπιπλέει. Καὶ οἱ Κύπριοι, ποὺ πολεμοῦν μέσα εἰς τὴν μαύρην νίκτα, ἐνῶ περιμένουν βεβαίαν τὴν χρυσὴν αὐγὴν, ἂς μὴ λησμονοῦν ὅσα ἔγραψε πρὸ ἑβδομήντα περίπου ἐτῶν πρὸς τοὺς, δούλους τότε, Μακεδόνας μέγας ἐπιστήμων καὶ ἐθνικὸς ἀνὴρ, ὁ Γεώργιος Χατζιδάκις, ὁ κατ’ ἐξοχὴν ἀποδείξας τὴν ἐλληνικότητα τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας: «Θαρρεῖτε καὶ ἀνδρίζεσθε, Μακεδόνες, καὶ πεποιθότε ὅτι ἂν οἱ ἰσχυροὶ τοῦ αἵματος μὴ εὐνοῦσι τῷ ὑμετέρῳ δικαιοτάτῳ ἀγῶνι, ἀλλ’ ὁ ἰσχυρὸς τῶν αἰώνων εὐνοεῖ τε καὶ εὐλογεῖ αὐτόν. Εἴθε!».

ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ

Ἡ ΔΙΑΤΑΓΗ ἦταν σύντομη, ἀπλή. «Τὸ ὕψωμα πρέπει νὰ καταληφθῇ». Ἦταν κάτι ποὺ στεκόταν ἐμπόδιο στὸ δρόμο τους γιὰ τὴν ἄλλη χώρα. Κι ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ μέση, νὰ πέσῃ.

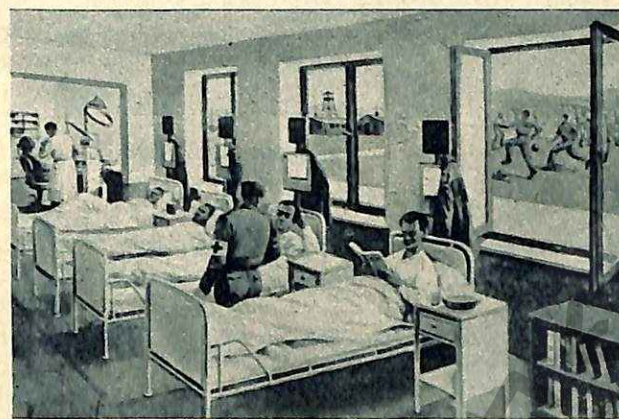
Ἐνας ἕνας διαλέχτηκαν αὐτοὶ ποὺ θὰ τὸ «καταλάμβαναν». Ἐμπειροὶ, προσεκτικοί, ψυχωμένοι. Ἦρθε κι ὁ ἀξιωματικὸς τους, τοὺς ἐξέτασε ἕναν ἕναν, τὰ ὅπλα τους, τὰ σκαπάνια, τὰ σύνεργα, τὸ κουράγιο τους, τοὺς μίλησε μετὰ θερμῆς γιὰ τὸ ὕψωμα, τοὺς συμβούλεψε πῶς, ἀπὸ ποῦ, τί.

Ἡ χώρα ἡ πίσω ἀπὸ τὸ ὕψωμα ἦταν χώρα τῶν ἐχθρῶν. Αὐτὴν θὰ διάσχιζαν νικηφόρα, ἂν... Καὶ θὰ γινόνταν στὴ χώρα αὕτη κυρίαρχοι, ἐξουσιαστές κι αὐτὸς ἀρχηγός τους, ἂν...

Ἦταν ἕνα νέο παλικάρι γεμάτο πείσμα, αὐτοπεποίθηση κι ὀργὴ γιὰ τὴ χώρα τῶν ἐχθρῶν ἀξιωματικὸς.

— Ἐτοίμοι; τοὺς ρώτησε γιὰ τελευταία φορὰ. Κι ὕστερα οὐρλιάξε τὸ «Ἐμπρός!».

Ἀπὸ τὸ «ὕψωμα» ἡ ἀπάντησις ἦταν σκληρὴ, ἀπροσδόκητη. Πυκνὲς τουφεκιές καὶ φωνὲς ἄγριες.

Κι ἀπόφασις λυσασμένη, νὰ τὸ κρατήσουν αὐτοὶ ποὺ τὸ ὀρίζαν, οἱ κάτοικοι τῆς ἄλλης χώρας. Ὁρμησαν οἱ διαλεγμένοι, ὀρμησεν ὁ ἀξιωματικὸς, λάφραζαν στὸν ἀνήφορο φοβερά, στοὺς βράχους τριψάλιζαν τὰ βόλια, χώνονταν βουβὰ στὸ παχὺ χιόνι, ἀχολόγας ὁ ἀπλωτὸς χώρος ἀπὸ πολέμου βοῆ, ὥσπου τὸ βόλι ἦρθε καὶ καρφώθηκε στὰ σπλάχνα τοῦ ἀξιωματικοῦ κι ὅλα σταμάτησαν. Ἐπαψε νὰ οὐρλιάζῃ, νὰ προστάζῃ, διπλώθηκεν ἀπὸ τὸν πόνο, σωριάστηκε. Ἐνα πυκνὸ σκοτάδι τὸν τύλιξε. Κι οἱ στρατιῶτες του σάστισαν. Ἡ ἀπόφασις νὰ νικήσουν σωριάστηκε κι αὕτη μέσα τους ἕνα δέος, ἕνας φόβος γιγαντώθηκε. Λουφάζοντας προσπάθησαν νὰ συνακουστοῦν καὶ νὰ συναποφασίσουν. Καὶ ξαφνικὰ σὰν ἀλαφιασμένοι, ἐγκαταλείποντας τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ τὸ λαβωμένο ἀρχηγό τους, πῆραν γεμάτοι πανικὸ τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ. Ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἄλλη χώρα, ὁ δρόμος τῆς νίκης, δὲν τοὺς ἐνοιαζε πιά.

Σὰν τρύπωσε κι ὁ τελευταῖος ἐπιδρομέας στὸ λα-

γούμι του κι ἀπλώθη ἔρημη ἐμπρὸς ἡ χιονισμένη γαλήνη, αὐτοὶ ποὺ κρατοῦσαν τὸ ὕψωμα πάψαν τὸν πόλεμο. Ἡ ζέστα τῆς νίκης γαλήνευε τὰ κορμιά τους, ποὺ τουρτούριζαν. Καὶ τότε στάθηκαν κι ἄκουσαν. Ἀκούσαν τὸ βόγγο τοῦ ἔρημου λαβωμένου ἐχθροῦ κάτω στὰ ριζὰ τοῦ βράχου.

— Εἶναι ἄνθρωπος σὰν ἐμᾶς, εἶπε κάποτε κάποιος τους. Νὰ τὸν βοηθήσουμε.

Ἡ φωνὴ του ὅμως σκόρπισε στὰ χιόνια. Καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ἄλλων ἔμειναν σκληρὰ καὶ κρύα. Ἀς βογγάη ὥσπου νὰ πεθάνῃ, εἶναι ἐχθρός.

Ὅμως αὐτὸς ποὺ πρωτομίλησε ἀνασκηώθηκε στὸ μετερίζι του.

— Εἶναι ἄνθρωπος σὰν ἐμᾶς, παιδιά. Ἐγὼ θὰ πάω.

Ὁ λαβωμένος ἔσβηνε χάνοντας τὸ αἷμα του. Ἡ πληγὴ του βαρὴ καὶ αὐτὸς βούλιαζε, βούλιαζε ὅλο- ἕνα στὸ σκοτάδι. Στὸ θολωμένο μυαλό του κλωθογύριζε τὸ πείσμα τοῦ ἀνάκατο μετὰ τίς θαμπὲς θύμης- σές του. Οἱ ἀπλωτοὶ κάμποι τῆς γῆς του καὶ τὰ ποτάμια καὶ οἱ γνώριμες γραμμὲς τῶν ὀριζόντων τῆς. Καὶ οἱ δικοὶ του, οἱ φίλοι, οἱ ἄνθρωποι του, ὅλοι ὅσους ἄφησε, ὅλοι ὅσοι τὸν ἄφησαν νὰ πεθάνῃ ἀργὰ μονάχος στὰ ριζὰ τούτου τοῦ βράχου.

Ἡ ἄλλη ἡ ἐχθρική χώρα; Αὕτη, ποὺ ὄνειρεύτηκε νὰ διασχίσῃ νικητῆς, κυρίαρχος!...

— Λίγο νερό, ἐπικαλέστηκε στὴ μαύρη μοναξιά του. Κι ἐνῶσε σὰν σ’ ὄνειρο πρὶν νὰ λιποθυμήσῃ κάποιον ἄγνωστο πρόσωπο νὰ τὸν κοιτάζῃ σωπάζοντας, κάποια ξένα χέρια νὰ τὸν σηκώνουν...

— Ποῦ βρίσκομαι; Ποῦ εἶμαι; ἀναρωτήθηκε σὰν ξανᾶειδε τὸ φῶς.

Ἀλλιώτικοι, ἀλλόγλωσσοι ἄνθρωποι γύρω του ὅι ἐχθροί, ναι. Ἐκάμε νὰ σηκωθῇ, μὰ ὁ πόνος τῆς πληγῆς...

Αἰχμάλωτος!.. ναι, κατάλαβε. Στὸ δρόμο τῆς ἄλλης χώρας τώρα, ὅμως ὄχι νικητῆς. Ντροπιασμένος, νικημένος, ναυαγός, νά, σέρνει τὰ κουρέλια τοῦ θλιβερά. Κι ἡ γῆ του, οἱ ἄνθρωποι του μακριὰ, ὅσο καὶ νὰ τοὺς ξεδιάλεξε, ὅσο καὶ νὰ ἐμπιστευτῇκε στὴ μπόρεσή τους...

— Ἐκεῖ ἐπάνω, στὸ ὕψωμα, τοὺς εἶχε πεῖ. Σὰν ἀνεβούμε μὴ σὰς πιάσουν λύπησες. Μαχαίρι σ’ ὅλους. Δὲ χρειάζονται αἰχμάλωτοι ἀπὸ δαύτους.

Νὰ τώρα αὐτὸς αἰχμάλωτος, κι οἱ σύντροφοί του φευγάτοι.

Ἐπεσε ἀποκαμωμένος ἕνα δάκρυ τὸν τυραννᾷ.

Δίπλα του κάποιος ἄλλος λαβωμένος — ἐχθρὸς αὐτὸς — βογγοῦσε. Βογγοῦσε δυνατὰ, ἐπίμονα, ἀτέλειωτα, ἔτσι ποὺ ἡ φωνὴ τοῦ τρυποῦσε τ’ ἀφτιά, τὸν ἐνοχλοῦσε ἀφόρητα.

— Εἰ!... τοῦ παραπονιέται κάποτε ἀπελπισμένα καὶ στρέφει νὰ τὸν δῇ.

Ἐκεῖνο τὸ πρόσωπο πλάι ποὺ τεζάρει ἀπὸ τὸν πόνο, ἐκεῖνα τὰ χαρακτηριστικὰ κάτι θυμίζουν. Ναι, ναι, εἶναι αὐτός, τὸ πρόσωπο τὸ ἄγνωστο ἐκεῖ στὸ

βράχο πριν να λιποθυμήσει. 'Ο «έχθρος» ναί. Αὐτός. Αὐτός πού κρατοῦσε τὸ ὕψωμα καὶ τὸν ἐμπόδιζε νὰ διαβῇ στὴ χώρα του. Πού τὸν πολέμησε. Αὐτὸς πού δὲ θάχε τὴ λύπησὶ τοῦ ἀν' ἐπεφτε στὰ χέρια του.

Λαβώθηκε λοιπὸν γιὰ νὰ τὸν σώσει;

Ἕνας νοσοκόμος βιαστικὸς ἔρχεται στοὺς δυὸ λαβωμένους. Μὲ νοήματα τοῦ γνέφει ναί, ναί, αὐτὸς ὁ ἄλλος λαβωμένος εἶναι ἐκεῖνος πού τὸν ἔσωσε. Ἐγὶνε μάχη λυσσασμένη ἀνάμεσα στὰ χαρακώματα «του» καὶ στὸ ὕψωμα, ὥσπου οἱ δυὸ λαβωμένοι τραβηχτοῦν στὸ πρόχειρο τοῦτο νοσοκομεῖο ἐκστρατείας...

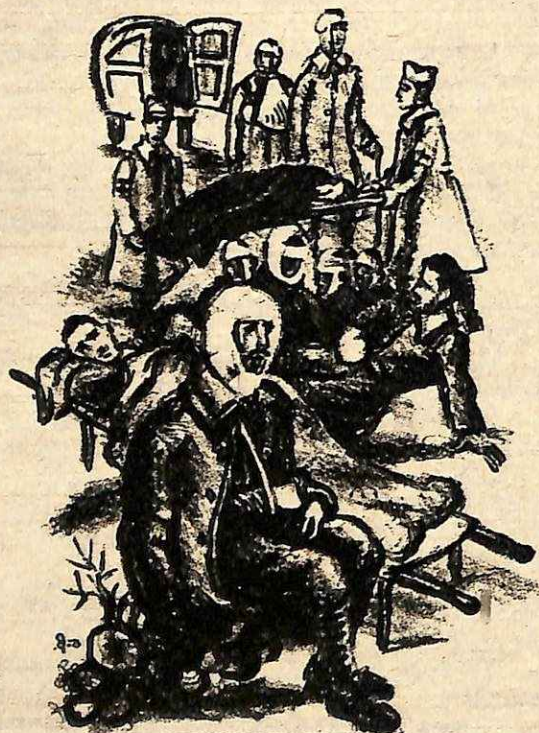
Τὰ δάκρυα τυραννοῦν τὰ βλέφαρα τοῦ νέου...

Πέρυσι ἐπισκέφθηκε τὴν Ἑλλάδα ἕνας μεσόκοπος Ἰταλὸς ἀπὸ τὸ Μιλάνο. Χρόνια καὶ χρόνια τώρα διατηροῦσε εὐλαβικά κάποιον παλιὸ σημειωματάριο. Τὸ κρατοῦσε στρατιωτικῶς καὶ εἶχε γραμμένο σὲ μιὰ σελίδα του προσεκτικὰ τὸ ὄνομα ἐνὸς Ἑλλήνα. Τοῦ στρατιώτη, πού ἀφηφώντας τὸν πόλεμο καὶ τὸ μῖσος, ἔσπευσε μὲς τὴ θύελλα τῆς μάχης νὰ τὸν σώσει διακινδυνεύοντας τὴ ζωὴ του. Κι ἔφαχνε νὰ τὸν βρῇ.

Σὰν παλιὸι ἀχώριστοι φίλοι, οἱ δυὸ ἀγνωστοὶ ἐμπόλεμοι συναντήθηκαν, γνωρίστηκαν, θυμήθηκαν.

— Ἦμουν τότε παλικάρι, Ἑλληνα, κι ἤθελα ὅλο τὸν κόσμον δικό μου, ἄρχισε ὁ Ἰταλός.

— Ὁ Ἑλληνας, ὁ ἀπλὸς Ἑλληνας ἀπόρησε μὲ τὴ σειρά του.

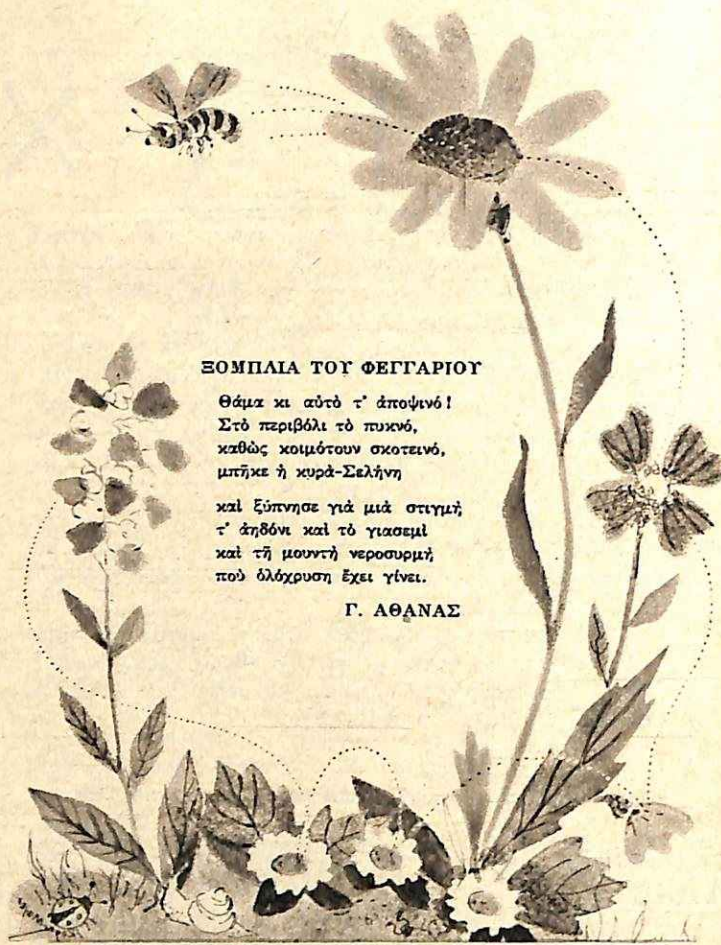

Σχεδιασμοὶ ΣΠΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

κάρι, ὅμως ἤθελε δικό του τὸν δικό του μοναχὰ κόσμον. Γι' αὐτὸ πολέμησαν, γιατί δὲν εἶχαν τὴν ἴδια γνώμη.

— Ἀν δὲν μὲ λάβωνες θὰ νικοῦσα, ἀστειεύτηκε ὁ Ἰταλός.

— Νὰ πού σὲ λάβωσα καὶ δὲν σ' ἄφησα, ἀστειεύτηκε κι ὁ Ἑλληνας.

ΒΟΜΠΑΙΑ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ

Θάμα κι αὐτὸ τ' ἀποφινὸ!
Στὸ περιβόλι τὸ πυκνὸ,
καθὼς κοιμόταν σκοτεινὸ,
μῆτεκε ἡ κυρὰ-Σελήνη

καὶ ξύπνησε γιὰ μιὰ στιγμή
τ' ἀγρόν καὶ τὸ γίαισμά
καὶ τὴ μουντὴ νεροσυρμὴ
πού ὀλόχρυσή ἔχει γίνει.

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

Καὶ ξαφνικά, θυμηθήκανε τὴν κρίσιμή τους στιγμή.

— Τότε, γιατί δὲ μ' ἄφησες νὰ πεθάνω; ρώτησε παραξενεμένος ὁ Ἰταλός. «Ἐγὼ» ἤμουν ἐκεῖνος πού ἦλθε νὰ σοῦ πάρῃ ὅ,τι σοῦ ἀνῆκε. Γιατί μ' ἔσωσες;

— Ὁ Ἑλληνας, ὁ ἀπλὸς Ἑλληνας ἀπόρησε μὲ τὴ σειρά του.

— Νὰ πεθάνης; γιατί;

Καὶ θέλοντας νὰ ἐξηγήσῃ:

— Πολεμήσαμε ὅσο μπορούσα κι ὅσο μπορούσες, φίλε. Σὰν ὅμως ἐσὺ τραυματίστηκες, σὰν ἐσὺ ἐπαψες νὰ πολεμᾷς, γιατί νὰ σ' ἀφήσω νὰ πεθάνης; Τί ἄλλο κακὸ μπορούσες νὰ μοῦ κάνης ἔτσι ἐτοιμοθάνατος πού ἦσουν;

Δύο «έχθροί», ἕνας Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς κι ἕνας Ἑλληνας φαντάρος, γράψανε τὴν ἀληθινὴ τούτην ἱστορία ἐδῶ κι εἴκοσι τέσσερα χρόνια — πού μόλις πέρυσι ἔγινε γνωστὴ — σὲ κάποιον ἀπὸ τὰ τόσα ὕψωματα τῆς Ἀλβανίας στὸν Ἑλληνοϊταλικὸ πόλεμο. Πολέμησαν λυσσασμένα ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ὁ Ἰταλὸς τὸν Ἑλληνα. Ὅμως σὰν ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δυὸ ἔπεσε, ὁ ἄλλος πέταξε τὸ ὄπλο τοῦ πολέμου, ἔγινε ἀπὸ μαχητὴς ἄνθρωπος κι ἔσπευσε στὸν ἐχθρό του πού πονοῦσε νὰ τὸν συνδράμῃ, νὰ τοῦ δώσῃ χέρι βοήθειας. Γιατί πίστευε βαθιὰ πὼς πάντα οἱ πόλεμοι τελειώνουν, πάντα τὰ μίσση στερεῖν καὶ μένει νὰ ἐνὼνῃ αἰώνια τοὺς ἀνθρώπους ὅχι ἡ δύναμη κι ἡ κυριαρχία τῶν δυνατῶν, ἀλλὰ ἡ παντοδυναμία τῆς ἀνθρώπινης ἀγάπης.

Δ. ΜΠΟΥΡΟΥΝΗΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

ΜΕΣ' ΤΟ ἀδιαπέραστο σκοτάδι τῆς ζωῆς, πού ὅλο καὶ πυκνώνει κι ὅλο κι ἔρχεται, χάνεται καὶ ξανάρχεται, ἕνα κινούμενο δάσος ἀπὸ ἐρωτηματικὰ ὑψώνεται συνεχῶς: Μιὰ κραυγὴ ξεπετιέται ἀπὸ ἀμέτρητες ψυχές: Πότε ξεκινήσαμε, γιατί βαδίζουμε, πού πᾶμε, τί εἴμαστε; Παιγνίδια ποιᾷς μοίρας, ποιᾷς συντυχίας; Διψᾷμε γιὰ μιὰ πραγματικὴ ἀγάπη, τόσην ὅση χρειάζεται γιὰ νὰ θεμελιώσουμε τὴν ἐλπίδα. Πού θὰ τὴ βροῦμε ὁμῶς; Ποῦ; Ποιὸ ἔλεος θὰ μᾶς ζεστάνῃ; Πότε θάχομε ἀπάντησιν; Γαλάζιες ἐκείνες, πού ξεπηδοῦν «ἐκ βαθύνων» πρὸς κάποιον, πρὸς τὸ «πρῶτον κινεῖν», πρὸς τὸ ἀπόλυτον ὄν, πρὸς τὴ Νόησιν τοῦ Σύμπαντος ἢ πρὸς πού ἄλλου; Ὁ κόσμος τῶν μυρμηγκιῶν μᾶς περιφρονεῖ. Οἱ ἀγέλες τῶν λύκων οὐρλιάζουν. Καὶ εἶναι μέσα μας. Πολλὸ μέσα μας. Δυστυχισμένα πλάσματα εἴμαστε. Μᾶς τραβᾷ τὸ κακὸ. Οἱ Κάιν πληθύνανε, οἱ Ἀβελ ὅλο καὶ λιγοστεύουν. Δὲν ὑπάρχει δικαιοσύνη; Δὲν ἀσκειῖται ἡ ἀρετὴ; Ὅλα ἔχουν νοθευθῇ; Ὅλοι μας εἴμαστε διεφθαρμένοι; Δὲν φθάνουμε ὡς ἐκεῖ. Ὡς τόσον ὁμῶς εἴμαστε πολὺ κοντὰ στὸ κακὸ. Ἡ ζωὴ στροβιλίζεται, ἀσθμαίνει, ξεφτίζει. Τὰ πάντα γίνονται κράτος ἀμαρτίας.

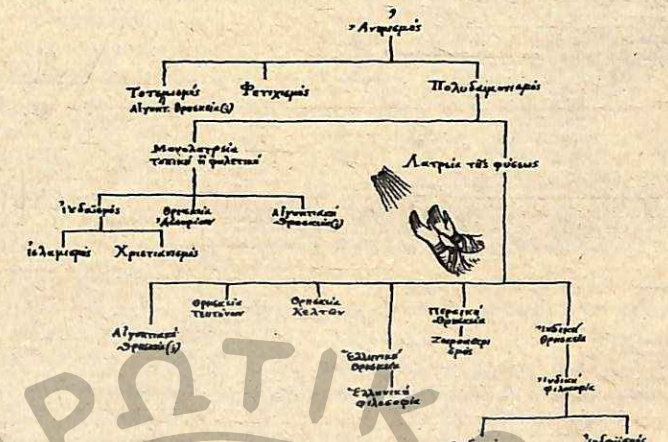
Στὸν ὠκεανὸ τῆς θλίψεως καὶ τοῦ φόβου καὶ στὸν ἀπέραντο κόσμον τῶν σκιῶν ἕνα φωτάκι ξεχωρίζει: Ἡ Θρησκεία. Ἀλίμονον ἀν δὲν ἦταν. Σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ σ' ὅλες τὶς φυλὰς ὁ ζόφος θὰ τύλιγε τὶς καρδιὲς καὶ ὁ δισταγμὸς θὰ τὶς πάγωνε. Τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα εἶναι ἐμφυτο σὲ κάθε ἄνθρωπο καὶ γενικώτερα χαρακτηριστικὸ τοῦ γνῶρισμα. Κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἔτσι πλασμένος, ὥστε νὰ ἔχῃ βαθιὲς τὶς ρίζες στὴ φύσιν του, στὴ φύσιν κάθε ἀνθρώπου. Ἕνας θεοσεβὴς, διαποτισμένος βαθύτατα ἀπὸ θρησκευτικότητα, ἀποκτᾷ πολλὰ ἀγαθὰ. Νά! ποιὰ εἶναι τὰ σπουδαιότερα: 1ο) Λύτρωση καὶ πίστη 2ο) Δύναμη καὶ ὑπομονὴ 3ο) «Τὸ Ἰδεῶδες» ὡς σημεῖο φωτεινὸ στὸ σκοτάδι 4ο) Ἐξευγενισμὸς 5ο) Ἐξανθρωπισμὸς καὶ 6ο) Ποιοτικὸ ἀπόσταγμα ἀπὸ τὴν αὐτεπίγνωσιν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς ὅλους, ὅσοι ἐξέκλιναν νὰ φτάσουν ψηλά.

Ὅλες οἱ θρησκείες στὸ μάταιον αὐτὸν κόσμον δὲν εἶναι ἰσότητες, ἰσόκυρες καὶ ἐνθεες. Ἡ Ἰουδαϊκὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ εἶναι ἀποκεκαλυμμένες. Μὲ κάθε τρόπο προσπαθοῦν νὰ ἀποδείξουν ὅτι εἶχαν καὶ αὐτὲς ἀποκαλυφθῇ ἀπὸ τὸ Θεὸ στοὺς ἰδρυτὲς τους δυὸ ἄλλες: Ἡ Ζωροαστρικὴ καὶ ὁ Μωαμεθανισμὸς. Ὅμως ἀποκεκαλυμμένες εἶναι δύο κυρίως: Ἡ Ἰουδαϊκὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ. Ἀκολουθεῖ ὁ Μωαμεθανισμὸς καὶ ἔπειτα δίχως βάση καὶ συνέπεια ὁ Ζωροαστρισμὸς.

Μιὰ ἄλλη εὐστοχὴ διαίρεσιν εἶναι σὲ φυσικὲς καὶ νεκρὲς: Στὶς φυσικὲς ὑπάγονται οἱ εἰδωλολατρικὲς καὶ ὀρισμένες δοξασίαι πρωτογόνων. Ὅλοι αὐτοὶ ἐλάτρευαν τὰ κτίσματα, γῆν, ἀστέρες, οὐρανόν, ἀνέμους, λίμνες, ποταμούς, θάλασσες καὶ ἄλλα κτίσματα ἀντὶ τὸν κτίστη. Ἐπειτα ἔκαναν καὶ συνανθρώπους τους ἥρωες, θεοὺς. Ἐθεοποιοῦσαν δηλαδὴ τοὺς πρῶτους ἀρχόντες τῆς φυλῆς τους.

Ἐκεῖ κοντὰ στὴν πρωτόγονη περιοχὴ βρίσκεται καὶ ὁ Φετιχισμὸς. Οἱ ὁπαδοὶ του ἐνόμιζαν ὅτι σὲ ὀρισμένα ἀντικείμενα ἡ ζωὴ ἐνυπάρχει θεῖα δύναμη. Ἄς ποῦμε σὲ ἕνα δόντι, ἕνα νύχι κ.λ.π. Γιὰ τοῦτο ἐθεοποιοῦσαν ὅλα αὐτὰ καὶ τοὺς ἔκαναν θυσίες καὶ τιμὲς ἐξαιρετικὲς, ὅπως θάκαναν σὲ πραγματικὸς θεοὺς.

Στὶς φυσικὲς, πού τὶς ἐπλάσε καὶ τὶς διεμόρφωσεν ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνῆκαν καὶ μεγάλες φυλές, περιλαμβάνονταν καὶ πολιτισμένοι κι ἐνδοξοὶ λαοί, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ Ρωμαῖοι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Χαλδαῖοι καὶ ἄλλοι. Πολλὲς ἀπ' αὐτὲς καταποντίσθηκαν καὶ ἐσβησαν μὲ τὴν ἀπόροδον τῶν αἰώνων. Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ καὶ ἡ ρωμαϊκὴ πάλαιψαν μὲ τὴν χριστιανικὴ θρησκεία καὶ ἐνίκηθηκαν. Ἐκατομμύρια ἄνθρωποι ἔχρυσαν τὸ αἷμα τους στὴν ἀνισὴ αὐτὴ πάλιν. Ἦταν πάλιν τῆς

ἀπάτης κατὰ τῆς ἀλήθειας, τοῦ μίσους κατὰ τῆς ἀγάπης, τοῦ κομποῦ κατὰ τῆς ψυχῆς. Ἡ πάλιν τῆς ιδέας κατὰ τοῦ ὕλισμου. Οἱ ἐνδεεῖς, οἱ ταπεινοί, οἱ δοῦλοι, οἱ ἀμαρτωλοί, οἱ καταφρονεμένοι, οἱ τελῶνες, μαζί μὲ τὸν τελῶν τῆς παραβολῆς εἶχαν κραυγάσει: «Κύριε, ὑλάσθητί μου τῶ ἀμαρτωλῶ». Ἡ συγχώρησιν. Ὅλοι τὴν περίμεναν. Ὅλοι τὴ λαχταροῦσαν. Πολλὲς θρησκείες ἐσβησαν. Μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς ἐμείναν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἔχουν ὁπαδοὺς. Ἀναφέρω τὶς σπουδαιότερες:

1, Ὁ Χριστιανισμὸς (περίπου 800 ἐκατ.). 2, Ὁ Κομφουκιανισμὸς (250 ἐκατ.). 3, Ὁ Μωαμεθανισμὸς (350 ἐκατ.). 4, Ὁ Ἰνδουισμὸς (250 ἐκατ.). 5, Ὁ Τατοῖσμος (50 ἐκατ.). 6, Ὁ Σιντοῖσμος (20 ἐκατ.). 7, Ὁ Ἰουδαϊσμός (15 ἐκατ.). 8, Ὁ Ζωροαστρισμὸς (2 ἐκατ.).

Ἄς δοῦμε τώρα μιὰ-μιὰ μερικὲς ἀπὸ τὶς πιὸ ἐνδιαφέρουσες ζωὲς θρησκείας:

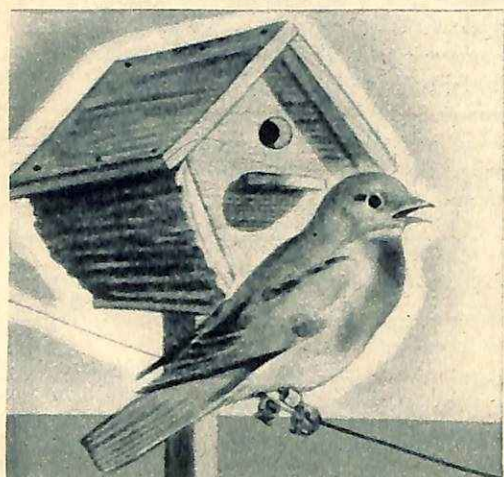
α) Ἡ Θρησκεία τῶν Αἰγυπτίων:

Ὁ Ἡρόδοτος λέει γι' αὐτοὺς: «Θεοσεβὲς ἐόντες μάλιστα πάντων ἀνθρώπων» εἶχαν θεοποιήσει τὶς

(Συνέχεια στὴ σελίδα 19)

ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΥΟ

ΚΑΠΟΙΟ βράδυ, στην Πενσυλβανία, πού το κρύο ήταν τσουχτερό, στεκόμαστε στην άκρη μιᾶς μικρῆς παγωμένης λίμνης και κοιτάζουμε μερικές πάπιες. 'Ολόγυρά τους τὰ πάντα ήταν σκεπασμένα με πάχους και χιόνια γιατί ἡ θερμοκρασία ήταν ἄρκετά κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν· μὰ οἱ πάπιες πλατσούριζαν

και κολυμπούσαν με την ήσυχία τους στὰ νερά ἐνὸς ἀνοιγματος τοῦ πάγου.

— Πῶς τὰ καταφέρνουν και κρατοῦν τὸ νερὸ χωρὶς νὰ παγώνη; ρώτησε ἡ Τζήν.

— Αὐτὲς οἱ πάπιες ἐφαρμόζουν ἓναν ἀπὸ τοὺς ἀπλούστερους νόμους τοῦ νεροῦ, ἀπάντησε ὁ Τζών. Καθὼς κάνουν κουπί με τὰ πόδια τους ἀνακατεύουν τὰ νερά και φέρνουν τὸ ζεστὸ νερὸ ἀπὸ τὸ βυθὸ τῆς λίμνης στὴν ἐπιφάνεια, ἔτσι ὥστε τὸ ἀνοιγμα αὐτὸ νὰ μὴν μπορῇ νὰ παγώσῃ. Οἱ πάπιες χρησιμοποιοῦν τὸ ἀνοιγμα πρῶτα - πρῶτα γιὰ νὰ βρίσκουν τὴν τροφὴ τους και ἔπειτα γιὰ νὰ κρατοῦν ζεστὰ τὰ γυμνά τους πόδια. Γιατὶ παρ' ὅλο πού ὁ ἀέρας ἔχει θερμοκρασία 8 βαθμοὺς κάτω ἀπ' τὸ μηδέν, τὸ νερὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχη 38 ἢ 39 βαθμοὺς, ἀλλιῶς θὰ ήταν πάγος.

Ὁδηγημένες ἀπὸ τὴν ἀπέραντη σοφία τῶν ζώων, οἱ πάπιες ἔκαναν αὐτὸ πού χρειαζόταν γιὰ νὰ ἐπιζήσουν.

Πολλὰ πουλιά και ζῶα ζεσταίνονται τὸ χειμῶνα χρησιμοποιώντας ἀπὸ ἐνστικτο τέτοιες ἀκριβῶς

Ἀ φ ῆ γ η μ α

ἀπλὲς φυσικὲς ἀρχές. Οἱ ἄνθρωποι ἐφαρμόζουν πολλὲς ἀπ' αὐτὲς τίς ἀρχές, μόνο πού τίς ἀνακαλύπτουν μετὰ ἀπὸ μιὰ κάπως ἄργη σειρά συλλογισμῶν.

Ἐδῶ και χιλιάδες χρόνια ἤξεραν οἱ ἄνθρωποι ὅτι τὰ δάχτυλα τῶν χειρῶν και τῶν ποδιῶν και τὰ ἄφτια παγώνουν πρῶτα. Μὰ μόνο τὰ τελευταῖα 200 χρόνια κατὰλαβαν ὅτι τοῦτο ὀφείλεται στὴν ἀναλογία μεταξὺ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος και τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς θερμότητος. (Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιατί τὰ γάντια πού δὲν ἔχουν χωρίσματα γιὰ τὰ δάχτυλα εἶναι πιὸ ζεστὰ ἀπὸ τὰ συνηθισμένα γάντια).

Περίπου ἑκατὸ χρόνια πρίν, φυσικοὶ πού ἐργαζόντουσαν πάνω στὴ θεωρία τῆς κινήσεως τῶν ἀερίων βρῆκαν ὅτι ἡ θερμότητα ταξιδεύει πολὺ ἄργα στὸν ἀκίνητο ἀέρα. Ἐφαρμόζοντας αὐτὴ τὴν γνώση γιὰ τοὺς χώρους με ἀδρανῆ ἀέρα στὰ χειμωνιάτικα ροῦχα οἱ βιομήχανοι κατασκεύασαν παλτὰ και ζακέτες με ἓνα ἐνδιάμεσο στρώμα ἀραιοῦ ἀέρα. Τὰ ἐλάφια ὅμως χρησιμοποιοῦν τούτη τὴν ἀρχὴ ἐδῶ και χιλιάδες χρόνια. Με τὰ πρῶτα φθινοπωρινὰ κρύα ρίχνουν τὸ δροσερὸ καλοκαιρινὸ τους τρίχωμα και τότε ἀρχίζει νὰ ἐμφανίζεται ἓνα ἄλλο εἰδικὸ τρίχωμα γιὰ τὸ χειμῶνα. Κάθε τρίχα εἶναι τρύπια σὰν ἓνας σωλήνας κλεισμένος ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη. Σκεπασμένο μ' αὐτὸ τὸ προστατευτικὸ στρώμα ἀέρα τὸ ἐλάφι μπορεῖ νὰ περπατᾷ στὴν ψυχρὴ ἐρημιὰ τοῦ χειμῶνα χωρὶς νὰ χρειάζεται ἄλλη στέγη ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀπάνεμη πλευρὰ ἐνὸς κορμοῦ ἢ ἐνὸς θάμνου.

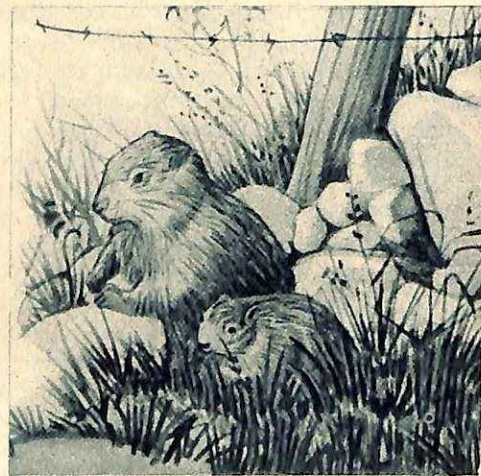
Ὁ σκίουρος τὸ φθινόπωρο χτίζει μιὰ φωλιά σὰν μιὰ χαλαρὴ μπάλα ἀπὸ ξερὰ φύλλα και κλαδιά. Κουλουριασμένος ἐκεῖ μέσα ὅταν πέφτῃ χιόνι ζεσταίνεται μόνος του, θερμαίνοντας τὸν ἥρεμο ἀέρα γύρω του, ὥσπου νὰ ἀποκοιμηθῇ με τὴν ἀνέσῃ του.

Κάποιο χειμῶνα παρακολουθήσαμε ἓναν δρυοκολάπτη νὰ πηγαίνει γιὰ τὸν νυχτερινὸ του ὕπνο σὲ μιὰ ἀναπαυτικὴ κουφάλα τῆς μηλιάς μας. Ἐκεῖ μέσα, τριγυρισμένος ἀπὸ

τὸ ξύλο και προστατευμένος ἀπὸ τὸν ἀέρα, σκεπάστηκε με τὰ χνουδωτά του φτερά, τὸ πιὸ ἀξιοθαύμαστο ἀπομονωτικὸ ὕλικὸ τῆς φύσης. Ἐτσι σφιγμένος δὲν χρειάζεταν νὰ ζεστανῇ παρὰ μόνον τὸν ἑαυτὸ του, πολὺ οἰκονομικὴ περίπτωση στ' ἀλήθεια.

Μερικὰ πουλιά χρησιμοποιοῦν τὴν οἰκογενειακὴ διάταξη γιὰ νὰ μένουν ζεστὰ. Τὴ νύχτα τὰ ὀρνέθια, κάμποσα μαζί, σκάβουν ἓνα κοίλωμα στὸ χιόνι και σχηματίζουν ἓναν κύκλο με τίς οὐρὲς πρὸς τὰ μέσα και τὰ κεφάλια πρὸς τὰ ἔξω γιὰ νὰ ἔχουν τὸν νοῦ τους στοὺς ἐχθρούς. Μετὰ ξαπλώνουν, τὸ ἓνα ζεστὸ σῶμα ἀκουμπάει στὸ διπλὸν και με τοῦτο τὸν τρόπο ἡ θερμότητα κυκλοφορεῖ σ' αὐτὸ τὸ φιλικὸ γύρο.

Τὸ κουνέλι τὸ χειμῶνα φαίνεται ὅτι χοροπηδάει πάνω στὸ χιόνι και τὸν πάγο. Στὴν πραγματικότητά περπατᾷ στὸν ἀέρα. Τὸ φθινόπωρο ἀνάμεσα στὰ δάχτυλά του ἀρχίζουν νὰ μεγαλώνουν σκληρὲς ἀλλὰ ἐλαστικὲς τρίχες και κατὰ τὸ τέλος Νοεμβρίου στέκεται λίγο ψηλότερα ἀπὸ τὸ ἔδαφος πάνω σ' ἓνα πλέγμα τριχῶν και ἀέρα. Σπάνια

μπορούσαμε νὰ δοῦμε πατήματα πάνω στὸ χιόνι, γιατί τὰ περισσότερα ἔχνη ήταν ἐξαιρετικὰ ἀνάλαφρα.

Ἀλλὰ τί συμβαίνει με τὰ μεγάλα ἄφτια τοῦ κουνελιοῦ, πού ἀσφαλῶς παραβιάζουν ἓναν ἀπὸ τοὺς θεμελιώδεις κανόνες γιὰ τὴ διατήρηση τῆς θερμότητος; Ἀκόμα κι αὐτὰ ἀναπτύσσονται σύμφωνα με

τὸ σοφὸ σχέδιο τῆς φύσης. Τὰ ἄφτια τῶν κουνελιῶν τοῦ Ὁρεγκον εἶναι τὰ μισὰ σὲ μέγεθος ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν συγγενῶν τους με τὰ πελώρια ἄφτια, πού ζοῦνε στὴ ζεστὴ Ἀριζόνα. Καὶ ὁ ἀρκτικὸς λαγὸς πού ζῇ στὶς ἀνεμοδαρμένες στέπες ἔχει πολὺ μικρὰ ἄφτια, τόσο ὅσο χρειάζεται γιὰ νὰ ἀκούῃ τὸ θόρυβο τῆς ἀρκτικῆς ἀλεπούς ὅταν σέρνεται πάνω στὸ χιόνι.

Σὲ πολλὰ ἄλλα θηλαστικὰ και πουλιὰ τὸ κρύο κάνει τίς οὐρὲς μικρότερες, τὰ πόδια και τὸ λαιμὸ κοντόχοντρα. Πραγματικὰ, ὅσο βορειότερα ζῇ ἓνα ζῷο τόσο μικρότερα εἶναι τὰ ἄκρα του. Πολλὰ πειράματα ἔχουν ἀποδείξει ὅτι τέτοιες ἀλλαγές μποροῦν νὰ γίνουν μέσα σὲ μιὰ γενιά. Ποντικοὶ πού μεγάλωσαν σ' ἐργαστήριό με 90 βαθμοὺς θερμοκρασίας ἀπέκτησαν ὠραῖες μεγάλες οὐρὲς και ἦταν ἀδύνατοι με μακριὰ πόδια, ἐνῶ ἄλλοι πού μεγάλωσαν σὲ 60 βαθμοὺς ἔχουν κοντότερες οὐρὲς κι ἄς ἦταν χοντρότεροι.

Ἐπίσης ὅλα τὰ εἶδη τῶν πουλιῶν και τῶν θηλαστικῶν πού ζοῦν στὰ βόρεια ἔχουν τὴν τάση νὰ γίνωνται μεγαλοφτιαγμένα. Ἀς δοῦμε τὴν οἰκογένειά τῆς ἀρκκούδας: οἱ Γολιάθ, ἡ πολικὴ και ἡ καφεῖ τῆς Ἀλάσκας, εἶναι περιορισμένες στὸ ψυχρὸ βορειότερο ἄκρο τῆς γῆς, ἐνῶ ἡ μετρίου μεγέθους μαύρη ἀρκκούδα εἶναι κάτοικος τῆς βόρειας εὐκρατῆς ζώνης. Αὐτὸ παρατηρεῖται ἀκόμη και στὸν ἄνθρωπο. Μελέτες ἔχουν ἀποδείξει ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πολικῶν περιοχῶν ἔχουν μακρότερο κορμὸ, κοντότερα πόδια και εἶναι βαρύτεροι ἀπὸ κείνους τοῦ Νότου. Ὑπάρχει λογικὴ σ' αὐτό: Ὅσο πιὸ στέρεο και μεγάλο εἶναι ἓνα σῶμα τόσο λιγώτερη θερμότητα χάνει, καθὼς τὸ εἶπαμε κιόλας. Ἀλλὰ ἀκόμα και με περισσότερη πυκνότητα και μικρότερη ἐπιφάνεια τὰ ζῶα τοῦ Βορρᾶ χρειάζονται μιὰ καλὴ πηγὴ θερμότητος. Ἐπομένως ἡ καρδιά τους εἶναι συνήθως μεγαλύτερη.

Τὸ χρῶμα εἶναι ἓνα ἀκόμα ὅπλο πού μ' αὐτὸ τὰ ζῶα καταπολεμοῦν τὸ κρύο. Πολλὰ εἶδη τοῦ Βορρᾶ γίνονται ἄσπρα τὸ χειμῶνα - ἡ νυφίτσα, ὁ λαγός, ἡ ἄγρια ὀρνίθα. Γιὰ

πολὺν καιρὸ ἐνόμιζαν ὅτι ἦταν ἀπλῶς προστατευτικὸ χρῶμα, τώρα ὅμως οἱ βιολόγοι πιστεύουν ὅτι ὁ κυριώτερος λόγος εἶναι τὸ νὰ κρατᾷ τὴ ζέστη. Ἀφοῦ τὸ ἄσπρο ἀπομακρύνει τὴ ζέστη, τὸ μαῦρο θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξυπηρετῇ καλύτερα τὴν ἀνάγκη τῆς ζεστασίας. Ἀλλὰ περισσότερο σημαντικὸ ἀπὸ τὴν ἀπορρόφηση τῆς λιγοστῆς ἐξωτερικῆς θερμότητος, εἶναι τὸ πρόβλημα πού παράγει τὸ ἴδιο τὸ σῶμα. Καὶ τὸ ἄσπρο ἐξυπηρετεῖ τὸ σκοπὸν αὐτό. Ἐμποδίζει τὴν ἐσωτερικὴ θερμότητα νὰ διαφύγῃ: ἀντίθετα, τὴν διατηρεῖ μέσα στὸ ἄσπρο περίβλημα τοῦ ζῴου.

Ἡ ἡγεσία τοῦ στρατοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν προτρέπει τὰ ὀρεινὰ κλιμάκια και τοὺς πιλότους πού πέφτουν στὶς στέπες νὰ μιμηθοῦν τὸ παράδειγμα τῆς

Χελώνα, νυφίτσα κ.λ.π.

φωλιάς ἀπὸ πάγο τοῦ κουνελιοῦ. Κάποιο πρωῒν εἶδαμε ἓνα κουνέλι, φοβισμένο ἀπὸ τὴν παρουσία μας, νὰ πετάγεται ἔξω ἀπὸ τὸ ἓνα μικρὸ ὑψωμα χιονιοῦ. Σκύψαμε και βρῆκαμε ἓνα κοίλωμα στὸ χιόνι, κάτι σὰν μικρὴ σπηλιά, ὅπου τὸ κουνέλι εἶχε χωθῇ και ἀφῆνε τίς νυφάδες τοῦ χιονιοῦ νὰ χορεύουν ὀλόγυρά του. Προστατευμένο ἀπὸ τὸν ἀέρα, ζεσταίνεται τὴν μικρὴ του σπηλιά με τὸ ἴδιο τοῦ τὸ σῶμα. Τὰ στρατεύματα βρῆκαν ὅτι μιὰ μικρὴ σπηλιά στὸ χιόνι, τριάντα μόλις ἑκατοστὰ μεγαλύτερη ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπο κ' ἓνας ὑπνόςταχος κρατοῦν μιὰ χαρὰ τὴν ἀπαραίτητη ζέστη.

Τὸ κρύο εἶναι ἓνα σοβαρὸ πρόβλημα γιὰ ὅλα τὰ ζωντανὰ πλάσματα, ἀλλὰ τὸ κρύο μαζί με τὸν ἀέρα μποροῦν νὰ προκαλέσουν τὸν θάνατο. Καθένας ξέρεῖ ὅτι ὅταν τὸ χει-

μῶνα ἔρχονται θύελλες κάτι στὸ θερμόμετρο δὲν πᾶει καλά. Τὰ γυμνὰ πρόσωπα και τὰ χέρια πονᾶνε ὅταν ἡ ἐπίσημη θερμοκρασία δείχνει 34 βαθμοὺς. Μιὰ τέτοια μέρα, ὅταν ὁ ἀέρας ἔχη ταχύτητα 20 μίλια τὴν ὥρα, τὸ ἀποτέλεσμα στὰ γυμνὰ μέρη τοῦ σώματος εἶναι τὸ ἴδιο σὰν νὰ ἦταν ἡ θερμοκρασία 38 βαθμοὶ κάτω ἀπ' τὸ μηδέν, χωρὶς ἀέρα. Ἀκόμα και σὲ μιὰ σχετικὰ γλυκιὰ μέρα ἄνεμος 15 μιλ. τὴν ὥρα παγώνει τὸ πρόσωπο και τὰ χέρια ὅπως ἂν τὸ θερμόμετρο εἰδείχνε 11 βαθμοὺς κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν!

Ἀνακαλύψαμε ἓνα πουλὶ πού τὰ ἤξερε ὅλα αὐτά. Τὶς μέρες πού φύσαγε ἔρχοταν και ἔφευγε ἀπὸ τὴν αὐλή μας μ' ἓνα περιέργον τρόπο: Κατέβαινε κάτω ἀπὸ τὴν πλαγιά τοῦ λόφου, διέσχισε τὴν αὐλὴ σχηματίζοντας γωνία και ὀρμούσε ἐκεῖ πού ἦταν οἱ τροφές γιὰ τὰ πουλιὰ πετώντας τριάντα πόντους πάνω ἀπὸ τὴ γῆ.

— Αὐτὸ τὸ πουλὶ μοιάζει σὰν νὰ κολυμπᾷ σ' ἓνα γοργὸ ποτάμι, εἶπε ἡ Τζήν παραξενεμένη.

Αὐτὰ τῆς τὰ λόγια ἔκαναν τὸν Τζών νὰ ἀναρωτηθῇ μήπως τὸ πουλὶ ἔκανε σκόπιμα ὅλες αὐτὲς τίς μαਨούβρες. Ἐτσι, ἔβρεξε τὸ χέρι του, βγήκε ἔξω κι ἀκολούθησε τὸ δρόμο τοῦ πουλιοῦ. Μετὰ δοκίμασε και ἄλλους δρόμους. Ἰκανοποιήθηκε ὅταν ἀνακάλυψε ὅτι τὸ πουλὶ ἔμενε ἔξω ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Ὅταν χρειάστηκε νὰ διασχίσῃ τὸ ρεῦμα τοῦ ἀέρα πού διέτρεχε τὴν αὐλὴ ἔπεσε μέσα σ' αὐτὸ και τὸ πέρασε κατὰ τὴ φορά του, σὰν καλὸς κολυμβητής, ἀφήνοντας νὰ τὸ πηγαίνει τὸ ρεῦμα.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα κουκουλωθήκαμε ὅλη ἡ οἰκογένεια με παλιὰ ἀλλὰ ζεστὰ ροῦχα και βγήκαμε στὸ χειμωνιάτικο τοπίο. Ἀκολουθήσαμε τὰ ἔχνη τοῦ ἐλαφιοῦ πρὸς τὴν ἀπάνεμη πλευρὰ τοῦ βουνοῦ, παρακολουθήσαμε διὸ σμάρια πουλιῶν, ἐξερευνήσαμε τὰ τούνελ στὸ χιόνι τῆς παιχιδιάρικης νυφίτσας. Εἶδαμε πῶς τὰ θηλαστικὰ και τὰ πουλιὰ εἶχαν λύσει τὰ προβλήματα τοῦ ἀέρα και τῆς χαμηλῆς θερμοκρασίας. Μετὰ, ἐπιστρέψαμε σπῆτι χαρούμενοι και με ξαναμμένα μάγουλα, και γυρίσαμε τὸ διακόπτη τοῦ θερμοστάτη.

Μετ. ἀπὸ τὰ ἀγγλικά ΚΩΤΙΑ ΡΟΔΙΑΔΟΥ

Ο ΠΑΠΑ ΓΙΩΡΓΗΣ

ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΠΑΠΑ - ΓΙΩΡΓΗΣ ήρθε επίτηδες από το χωριό, να με πάρει μαζί του για κανά δυο μέρες.

Ήταν ένας παλιός μου φίλος, από τον καιρό του Πρώτου Ευρωπαϊκού Πολέμου. Πριν αρχίσει η μεγάλη επίθεση μέναμε στο ίδιο αντίσκηνο ή στο ίδιο άμπρι. Κείνος φρόντιζε για το φαί, για το πλύσιμο της καραβάνας, για το γιατάκι μας, για το καθετί. Τη νύχτα σηκώνότανε να ιδη μή μπαίνουνε νερά μέσα, να σιάξει την κουβέρτα μου αν είχα ξεσκεπαστή, να ψήση τσάι αν ο χορός των όβιδων ή το κρύο μās κρατούσε άνοιχτά τα μάτια. Ήταν ένας σύντροφος πολύτιμος, που έγω τον απόπαιρνα με τα νεύρα μου. Τι ζητούσε για πληρωμή των τόσων του φροντίδων; Να τον αφήνω να μιλάει - να τον ακούω. Ήθελε να ξεσπάει κάποτε ο φουκαράς, να λήη για την καλοσύνη της γυναίκας του, για την όμορφη του άδικοθάνατου παιδιού του, του μονάκριβου, για το άφρατο χώμα των καπνοχώρων του, για το ραβάνι του αλόγου του, για το νερό του μαγκανόπληγαδού του το χωνευτικό.

Εγώ, με την παρξενιά μου, σπάνα να τον ακουγα. Μά και τότε κάτι θα 'βρισκα να κάνω: ένα γράμμα, ένα σημείωμα, κάποιο ψάξιμο μες στις σελίδες των χιλιοδιαβασμένων βιβλίων που 'χα μαζί μου. Κι ο Γιώργης πικραινότανε, σταματούσε το μονόλογό του κι έβγαине έξω άναστενάζοντας ή άρχιζε να λήη μέσ' από τα δόντια του κανένα ψαλμό, που δεν άργοΰσα να του τον κόψω με κατσάδες. Πώς μπορούσε να με υποφέρει; Κι ώστόσο δέ βαρυγκόμηση ποτέ. Ήταν ο τέλειος χριστιανός που έμενε πιστός στην έντολή του Κυρίου: «έπτά φορές αν σε ραπίση ο άδερφός σου...»

Κάποτε, όταν σιγώψελνε, την ώρα που πέντ - έξη φαντάροι, μέσα στο άμπρι, σκύβαμε άπάνου από ένα

χάρτη, ένω σφύριζαν απ' έξω τα φίδια των πυροβόλων, φώναξα:

— Δεν το βουλώνεις, παπά - Γιώργη!

Κι από τότε του 'μεινε. "Όλος ο λόχος τον έκραζε «παπά».

Μιά μέρα μου είπε:

— Είδα ένα όνειρο τη νύχτα. Σε καλό να μου βγή.

Ήταν ένας νέος ψηλός, όλόξανθος, με μεγάλα καταγάλανα μάτια. Φορούσε λευκά και φεγγοβολούσε από πάνω ως κάτω. Ήρθε κοντά μου, άγγιξε με το δεξί του χέρι το κεφάλι μου κι άξαφνα γίνηκα άλλος άνθρωπος: μακρύ - ναν τα μαλλιά μου, έκανα γενειάδα, βρέθηκα ντυμένος με ράσα. Ήταν ο Κύριος!

— Είναι που σε κράζουμε όλη μέρα παπά. Εγώ φταίω, που σου 'βγάλα τ' όνόμα.

— Μά τι λές; Τι έχει να κάνει αυτό; Ήταν ο ίδιος ο Χριστός, σου λέω!

Από τότε γίνηκε περισσότερο ταπεινός και περισσότερο θεοφοβούμενος. "Όλο για τη σωτηρία της ψυχής μιλούσε, όλο κατήχηση έκανε στους φαντάρους.

Λίγον καιρό μετά την άποστρά-

τευση χειροτονήθηκε παπάς, μ' όλο που δεν το θέλανε οι δικόι του. Λέγανε πως θα παραμελούσε τα χωράφια του, πως οι κόποι του τόσων χρόνων θα πήγαιναν χαμένοι. Μά ποιός μπορούσε να του γυρίση τα μυαλά; Έγινε ιερωμένος από μιάν άνέγκλητη ψυχική προσταγή, από έναν ένθεο ζήλο.

Με πήρε λοιπόν ο παπά - Γιώργης με τη σούστα και τραβήξαμε για το χωριό την ώρα που ο ήλιος έγερνε στη δύση γεμίζοντας τον πλατό κάμπο με χρυσόσκονη. Ή κορδέλα των πυκνοφυτεμένων χωραφιών ξετυλιγονταν στο πέρασμά μας, φανερώνοντας μύριες εικόνες ειδυλλιακές: σπιτάκια που τα μερακλίδικα

Στο χωριό...

φουγάρα τους καπνίζανε, κοπάδια προβάτων που ήλιο-ψημένα τσopanόπουλα οδηγούσαν στις στάνες, ποταμάκια που κελάρυζαν, έργατιά που γύριζε από τη δουλειά σιγοτραγουδώντας, όρνίθια που σκαρφά-λωναν στα κλαριά για να παραδοθούν όλόρθα στον ύπνο. Έβλεπα λογής - λογής όμορφιές που όσο κι αν μου ήταν γνώριμες με ξάφνιαζαν και μ' ευχαριστούσαν.

Η παπαδιά πιά, καταχάρηκε και κολακεύτηκε σαν με είδε. Τά 'χε σαστίσει, δεν ήξερε πως να με κανακέψη. Έστρωσε το τραπέζι καταμεσις στην ό-λάνθιστη αΰλη και δεν άργησε να κουβαλήση το κόσμου τους μεζέδες. Στο φώς ενός λαδοφάρου που τρεμόπαιζε από τ' άεράκι γευτήκαμε ένα άρχοντικό δείπνο ακούγοντας το σκοπό του τριζονιού, τα θροΰ-σματα των νυχτοπουλιών και των σερπετών, τα γαυγί-σματα των σκύλων και τον άχό των κυπροκούδουνων.

Έπεσα στα πεντακάθαρα σεντόνια τα μυρωμένα με νυχάκι και βάλθηκα να κοιμηθώ, μά οι θύμησες κ' ή σκληράδα του σανιδένιου κρεβατιού με κράτησαν άγρυπνο κανά δυο ώρες. Σηκώθηκα ώστόσο κεφάτος την αΰγη, γιατί ο ύπνος σ' εκείνο το εύλογημένο χωριό, και λιγιστός ακόμα, είναι μάλισαμο, και πήγα να βρω τον παπά που όρθριζε στην εκκλησιά.

Μπήκα μέσα άκροπατώντας, κι όπως αυτός βρισκότανε στο ιερό, δέ μ' άγροίκησε.

Κάθισα παράμερα σ' ένα στασίδι πίσω από μιá κολόνα. Άλλη ψυχή δέ βρισκότανε σε κείνο το παλιό βυζαντινό εκκλησάκι με το τεχνοσκαλισμένο καρυ-δένιο τέμπλο και τις μισόσβηστες τοιχογραφίες.

Ο παπά Γιώργης όλομόναχος, δίχως ψαλτάδες κι εκκλησιάρη, δίχως πλήρωμα, δέονταν. Είχε βρεθί άντίκρι στο Θεό, «ένώπιος ένωπίω». Κ' ή δέησή του ήταν άγνή κι όλόψυχη, γεμάτη κραδασμό, χωρίς επιτήδευση, χωρίς φροντίδα ν' άρέση:

«Εκ νυκτός όρθριζει το πνεΰμα μου προς Σε ο Θεός, διότι φώς τα προστάγματά Σου επί της γής...»

Σιγανή, γεμάτη κατάνυξη ή φωνή του, τα μάτια του, μεγαλωμένα άπίθανα, φεγγοβόλα. Τα ροζιασμέ-να χωριάτικα χέρια του καθώς ύψώνονταν σε δέηση ή σ' εύλογία θύμιζαν παλιές άγιογραφίες.

Έπρεπε να 'χης πέτρινη καρδιά, να 'χης άδειάση όλότελα την ύδρια της ψυχής σου για να μήν ανατρι-χιάσης, να μη σε συνεπάρη κείνη ή λειτουργία ή γε-μάτη από μεταρσίωση και μυστικισμό.

Πρόβαλα σαν είχε τελειώσει. Χάρηκε που με είδε. Με πήρε από το χέρι και βγήκαμε έξω.

—Με συγκίνησες βαθιά, του είπα. Σ' άκουσα πολλή ώρα. Μά την αλήθεια, από παιδι είχανά αισθανθώ έτσι.

— Είχες μόνος σου προετοιμαστή κατάλληλα, γι' αυτό συγκινήθηκες, άπάντησε γέροντας ταπεινά το κεφάλι στη γή. Δέ σε πνίγανε οι έγνοιες, οι κοσμικές φροντίδες είχαν λουφαξει μέσα σου. Μόνον έτσι ή παραδαρμένη ψυχή τ' ανθρώπου μπορεί ν' άνυψωθί και να νιώση κάτι από τ' άγιο μεγαλείο της θρησκείας. «Πάσαν την βιοτικήν άπωθώμεθα μέριμναν» μās προστάζει ο εκκλησιαστής. Μά ποιός τον άκούει; Πάμε στον οίκο του Θεού φορτωμένοι τα νιτερέσια μας. Σπάνια ξεχνιόμαστε, στιγμές μόνο, και τότε πίνει ή ψυχή λίγες στάλες από το θείον άνάμα, όπως το στε-γνό καλοκαίρι τα φυτά πίνουν τη νυχτερινή δροσιά. Κείνες οι στάλες ίσως να είναι που δεν αφήνουν να

χαθί όλη μας ή ικμάδα...

Σιγά - σιγά είχαμε φτάσει στο καπνοχώραφό του. Μέσ' στο χρυσό φώς του ήλιου έβλεπα να όρθώνωνται περήφανα, όλο ύγεία και φρεσκάδα, τα πολύτιμα φυτά.

— Πώς μπορείς να καλλιεργή, έτσι καλά, τούτο το άπέραντο χτήμα, που βρίσκεις τον καιρό; Ρώτησα.

— Οι μέρες του καλοκαιριού είναι μεγάλες, ξέρεις. Άν είχα χειμωνιάτικη σοδειά δέ θα τα κατάφερνα. Έπειτα, δεν πατάω σε καφενέ, σε ταβέρνα, δεν πάω στην πόλη. Από το σπίτι στην εκκλησιά, από κεί στο χωράφι, κ' ύστερα πάλι ίσια στο σπίτι. Έξόν αν με καλέσουν για κανένα μυστήριο, ή αν είναι άνάγκη να φροντίσω για το ποίμνιό μου.

— Είναι δουλετάδες έδω οι άνθρωποι;

— Όχι όλοι. Πάνε κάμποσα χρόνια που συνηθί-σανε τα χαρτιά. Είναι πολλοί που ξενοχτάνε παίζοντας και την ήμέρα, φυσικά, ραχατεύουν. Περιμένουν να ιδούν προκοπή από τις γυναίκες, που τις έχουν σά σκλάβες. Μά τι να πρωτοκάνουν κι αυτές. Το νοικο-κυριό να κοιτάξουν, τα παιδιά, ή το χτήμα;

— Δεν είναι τρόπος να γιαιτρευτή το κακό;

— Αυτό πασχίζω. Κάνω κήρυγματα, τους δίνω συμ-βουλές, καμιά φορά τους πολύ δικούς τους παίρνω και με τη μαγκούρα. Μά χρειάζεται ένα φάρμακο πιο δυνατό.

— Σάν τί;

— Η φοβέρα της έξουσίας. Το παιγνίδι γίνεται στους δυο καφενέδες του χωριού, που κερδίζουν από δαΰτο όσα δέ φαντάζεσαι. Για τούτο κ' έχουν άγριο συναγωνισμό. Καινούργια σερίβτσια, λάμπα λούξ, γραμμόφωνο ο ένας, έπιπλα πολυτελείας, πολύφωτο άσετυλίνης, ραδιόφωνο ο άλλος. Πās εκεί και θαρρείς πως βρίσκεσαι στην πολιτεία. Άμα κυνηγήσουν τη χαρτοπαίξια από τα καφενεία ο τόπος θα σωθί. Κα-νένας χωριανός δέ θα θελήση να κάνη λέσχη το σπίτι του. Φωνάζω όλοένα: Στείλτε ένα χωροφύλακα με διαταγή ν' άπαγορευτή το παιγνίδι. Το παιγνίδι με λεφτά δηλαδή, γιατί μόνο εκείνο τους τραβάει. Δέ βαρύνει; Ποιός σ' άκούει...

Κόντευε μεσημέρι όταν ξαναγύρισα στο χωράφι ύστερα από ένα μεγάλο περίπατο που είχα κάνει.

Ο παπά - Γιώργης, χωμένος μέσ' στα καλάμια του καπνού, κορφολόγοΰσε, καθάριζε τα φυτά από τα ξερόφυλλα, στύλωνε όσα είχαν γύρει από τον άνεμο. Προχωρούσε γοργά μά προσεχτικά, κι όλο έπαιε το μάτι του δεξιά - ζερβά μπας και του ξεφύγει τίποτα.

— Θα σε πειράξη ή κάψα, είσαι άσυνήθιστος, μου φώναξε από μακριά δίχως να σταματήσει ούτε στιγμή τη δουλειά του. Σύρε στο σπίτι, όπου να είναι τελειώνω.

Είχε δίκιο, άρχισα κιόλας να νιώθω βαρύ το κε-φάλι μου.

Πήγα και ξάπλωσα στον ίσκιο της καρυδιάς και βάλθηκα να διαβάω ένα νέο βιβλίο, που 'χα μαζί μου.

Ο παπάς δεν άργησε να φτάση. Μου φάνηκε κου-ρασμένος κομμάτι, ήταν όμως γαλήνιος και γελαστός.

Κάθισε άντίκρι μου σ' ένα σκαμνί κι άρχισε ένα μεγάλο μονόλογο, όπως τότε, στο μέτωπο.

Εγώ σώπαινα. Δέ χόρταινα να τον άκούω και να τον καμαρώνω. Δεν ξέρω πως, είχα την έντύπωση ότι έβλεπα έναν από τους άθάνατους εκείνους ήρωες του μεγάλου Σκιαθίτη, του Άλέξαντρου Παπαδιαμάντη, με την «άγιωτάτην, πλήρη εύλαβείας ψυχήν».

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΒΑΔΙΣΜΑ ΚΑΙ Ο ΔΡΟΜΟΣ

ΤΟ ΒΑΔΙΣΜΑ τὸ μαθαίνουμεν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς μας ἐντελῶς ἀσυνειδήτως. Ὅταν πιά μεγαλώσωμεν κανεὶς δὲν σπάζει τὸ κεφάλι του διὰ τὴν μάθησιν πῶς γίνεται αὐτό. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ φαινόμενον τοῦ βαδίσματος μετὰ προσοχὴν θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἓνα πολυσύνθετον φαινόμενον. Τὸ βάδισμα εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας ἐνὸς πολυπλόκου μηχανισμοῦ τοῦ σώματός μας. Ὅπως ὅλα τὰ φυσικὰ φαινόμενα ὁ ἄνθρωπος τὰ ἐξετάζει μετὰ προσοχὴν καὶ ὑπομονὴν διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τοὺς φυσικοὺς νόμους ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων αὐτὰ λαμβάνουν χώραν, οὕτως καὶ τὸ φαινόμενον τοῦ βαδίσματος ἐξετάζεται ἀπὸ αὐτὸν μετὰ προσοχὴν καὶ ὑπομονήν. Πρῶτα-πρῶτα ἔχομεν νὰ κάμωμεν τὴν παρατήρησιν, πῶς βαδίζουν τὰ ζῶα καὶ πῶς βαδίζει ὁ ἄνθρωπος. Τὰ ζῶα ὅλα βαδίζουν κατὰ τὴν διεύ-

Σχεδίασμα ΠΑΛΛΗ ΚΟΥΪΔΗ

θυνσιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης των. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὰ εὐκολύνει πολὺ εἰς τὸ βάδισμά των καὶ εἰς τὸν δρόμον των. Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει μετὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος βαδίζει εἰς διεύθυνσιν ἢ ὁποία εἶναι κάθετος πρὸς τὸν ἄξονά του, εἶναι δηλαδὴ κάθετος ἢ διεύθυνσις τῆς ἐκ τοῦ βαδίσματος κινήσεώς του πρὸς τὴν σπονδυλικήν του στήλην. Αὐτὸ

ἐκ πρώτης ὄψεως φέρει δυσκολίας κατὰ τὸ βάδισμα, ἀλλὰ τὸ ἔχομεν συνηθίσει καὶ κανεὶς δὲν τὸ προσέχει. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις, καὶ εἰς τὸ βάδισμα τῶν ζώων καὶ εἰς τὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου, οἱ φυσικοὶ νόμοι εἶναι οἱ ἴδιοι μετὰ μικρὰς μεταλλαγὰς. Πρόκειται περὶ φαινομένων στροφῆς, ἰσορροπίας καὶ αἰωρήσεως. Ἀντιλαμβάνεται κανεὶς πόσον πολὺπλοκος εἶναι ὁ μηχανισμὸς τοῦ βαδίσματος, ὅταν σκεφθῇ ὅτι κατ' αὐτὸ παρατηροῦνται τρία δύσκολα εἰς κατανόησιν φυσικὰ φαινόμενα. Ἀλλὰ ἂς ἀφήσωμεν τὴν θεωρίαν καὶ ἂς ἔλθωμεν εἰς τὴν πράξιν. Ἄν παρατηρήσωμεν μετὰ προσοχὴν ἓνα ἄνθρωπον βαδίζοντα κανονικῶς θὰ ἴδωμεν ὅτι ὅταν ἐξέρχεται τὸ δεξιὸν πόδι ἔμπροσ, τὸ δεξιὸν χεῖρ κινεῖται πρὸς τὰ πίσω καὶ ἀντιθέτως. Τὰ αὐτὰ πράγματα παρατηροῦμεν καὶ κατὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. Κατὰ τὸν χειμῶνα ὁμοῦ, ὅταν εἶναι ὁριμὸν τὸ ψῆχος καὶ ὁ βαδίζων ἔχει τὰς χεῖρας του εἰς τὴν τσέπην του τότε, παρατηροῦντες μετὰ προσοχὴν, βλέπομεν ὅτι ὅταν τὸ δεξιὸν πόδι κινεῖται ἔμπροσ ὁ δεξιὸς ὤμος κινεῖται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀντιθέτως. Ὅταν ἔχωμεν ἐλεύθερα τὰ χεῖρα μας, κινεῖται αὐτὰ κατὰ τὸ βάδισμα μηχανικῶς καὶ χωρὶς ἡμεῖς νὰ τὸ προσέχωμεν. Ὅταν ὁμοῦ τὰ ἔχωμεν εἰς τὴν τσέπην μας, τότε ἐμποδίζομεν τὰς κινήσεις των ἐν γνώσει μας καὶ σκοπιμῶς. Ὅταν ὁμοῦ πρόκειται νὰ τρέξωμεν, τότε πρέπει αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν νὰ γίνωνται μετὰ τὸν αὐτὸν ρυθμὸν, ὅπως αἱ κινήσεις τῶν ποδῶν. Ἐὰν τὰ χεῖρα εἶναι τεντωμένα αὐτὸ δὲν ἐπιτυγχάνεται. Δι' αὐτὸ, κατὰ τὸν δρόμον κάμπτομεν τὰ χεῖρα μας οὕτως, ὥστε αἱ αἰωρήσεις τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν νὰ γίνωνται εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον, νὰ γίνωνται δηλαδὴ μετὰ τὸν αὐτὸν ρυθμὸν. Ὅτι αἱ κινήσεις τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ βάδισμα καὶ τὸν δρόμον εἶναι κινήσεις αἰωρήσεως, καὶ ὅτι ἐπομένως εἶναι μορφῆς κυματοειδοῦς, εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἴδωμεν μετὰ μίαν ἀπλὴν παρατήρησιν. Παρακαλοῦμεν ἓνα φίλον μας, ἀφοῦ σταθῇ εἰς προσοχὴν,

νὰ ἀρχίσῃ νὰ βαδίζῃ. Ἀμέσως θὰ ἴδωμεν, παρατηροῦντες τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς του, ἐν ᾧ προχωρεῖ τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὅτι ἡ κεφαλὴ του διαρκῶς ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται μετὰ ρυθμὸν, ὅπως ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται ἡ ῥάχης ἐνὸς κύματος εἰς τὴν θάλασσαν.

Σχεδίασμα ΠΑΛΛΗ ΚΟΥΪΔΗ

Ἡ κίνησις τῆς αἰωρήσεως εἶναι περισσότερο ἀντιληπτὴ, ὅταν ὁ φίλος μας θέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν του ἓνα φύλλον χάρτου. Μετὰ ἄλλην παρατήρησιν εἶναι εὐκόλον νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι, ὅταν κατὰ τὸ βάδισμα τὸ δεξιὸν (ἢ ἀριστερὸν) πόδι κινεῖται πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὁ δεξιὸς (ἢ ἀριστερός) ὤμος κάμνει ἐλαφρὰν κίνησιν πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀντιθέτως. Πρὸς τοῦτο μένομεν εἰς στάσιν προσοχῆς, μετὰ τὰ δύο χεῖρα τεντωμένα καὶ προσκεκολλημένα εἰς τοὺς μηρούς. Κλίνομεν τὸ σῶμα ὀλίγον πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἀφήνομεν τὸ δεξιὸν πόδι νὰ κάμνῃ αἰωρήσεις ἔμπροσ - ὀπίσω κ.λ.π. Ἀντιλαμβάνομεθα ἀμέσως, ὅτι ὁ ὤμος μας κάμνει κινήσεις συγχρόνως, ὀπίσω - ἔμπροσ κ.λ.π. Τὸ αὐτὸν λοιπὸν βάδισμα καὶ ὁ δρόμος κρύπτουν μέσα των σπουδαίους φυσικοὺς νόμους. Ἐνα ἐκ τῶν νόμων αὐτῶν παρατηροῦμεν εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν ὥρολογιων μετὰ ἐκκενρῆς, ἄλλον παρατηροῦμεν εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ποδηλάτου καὶ ἄλλον κατὰ τὰς θέσεις ἰσορροπίας ἐνὸς σώματος. Τὸ βάδισμα καὶ ὁ δρόμος εἶναι φαινόμενα, ὅπου ἔχουν ἐφαρμογὴν σπουδαῖοι φυσικοὶ νόμοι.

Η ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΣ

Κ. ΑΓΓΕΛΙΔΗ

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

ΚΑΤΑ τὸ θέρος τοῦ 1958 ἡ Ἑλλάδα δολοκλήρῃ ἀναστατώθη ἀπὸ τὴν φρικτὴν εἰδησίην: Ἡ ἐπάραιτη νόσος, ἡ πολιομυελίτις, σοβαρὴ κι ὅταν ἀκόμη δὲν εἶναι θανατηφόρος, ἀφοῦ ἀφήνει τοὺς προσβαλλομένους ἀναπήρους, εἶχεν ἐνσκήψει στὴν Ἑλλάδα.

Πόσο τρομακτικὴ ἦταν ἡ ἐξάπλωσις τῆς τὸ λέγουσιν οἱ ἀριθμοί: 200 ἀσθενεῖς νοσηλεύθησαν μόνον στὸ νοσ. Παιδῶν κατὰ τὸ α' δῆμιον καὶ σ' αὐτοὺς ἡ θνησιμότης ὑπερέβη τὸ 20%. Ἡ Ἑλλάδα βρέθηκε ἐντελῶς ἀπροετοίμαστη γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν φοβερὴν ἐπιδημίαν. Καὶ δὲν ἦταν περίεργο. Γιατὶ ἡ πολιομυελίτις, ἡ «νόσος τοῦ πολιτισμοῦ» ὅπως ὀνομάζεται, ἦταν ἀγνωστὴ σχεδὸν ὡς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν Ἑλλάδα. Πρὸ τοῦ 1949 μάλιστα, σποραδικὰ, ἐλάχιστα κρούσματα πολιομυελίτιδος εἶχαν. Μία ἐξαρσις ἐφανερώθη τὸ 1954, μετὰ παρλυτικὰς περιπτώσεις - ἡ συνήθης ἀναπηρία ποῦ ἀφήνει ἡ νόσος, ἀλλὰ ἡ θνησιμότης τότε δὲν ἦταν πέραν τοῦ 4%.

Ὁ Ε.Ε.Σ. τότε ἀνέλαβε τὴν ἀμυνα τῶν Ἑλληνοπαίδων στὰ χεῖρα του. Ἐπρεπε νὰ βρεθῇ τρόπος νὰ ἐπιτευχθοῦν δύο στόχοι: Νὰ περιορισθῇ ἀφ' ἐνὸς ἡ ἐξάπλωσις τῆς νόσου καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ μὴ ἐνῶσις φραγμὸς στὴν καταστροφικὴ τῆς διαδρομῆς.

Ὁ πρῶτος στόχος εἶχε γιὰ πυρὰ τὸν ἐμβολιασμὸ εἰς κλίμακα κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλύτερη. Ἐπρεπε νὰ βρεθοῦν τὸ ταχύτερον ἐμβόλια, τόσα ποῦ νὰ ἐμβολιαστοῦν μ' αὐτὰ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερα παιδιά. Ἀτυχῶς τὴν ἰδίαν ἐκείνη ἐποχὴ καὶ στὴν Ἀμερικὴ, ὅπου κυρίως παρασκευάζονται τὰ ἐμβόλια Σῶλκ ὑπῆρχε ἐπίσης ἐξαρσις τῆς νόσου κι ἐτσι ἦταν δύσκολο νὰ βρεθῇ ἐπαρκὴς ἀριθμὸς ἐμβολίων. Εὐτυχῶς ξένοι ὁργανώσεις ἀνταποκρίθηκαν ἀμέσως στὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ε.Ε.Σ.

Κι ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες ἀεροσκάφη ἐφερναν πάνω στὰ ἀτόλιννα φτερά τους, τὸ σωτήριο ἐμβόλιο.

Μὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ ὁ δεύτερος στόχος: Τῆς ἀναχαίσεως ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς νόσου. Νὰ σωθοῦν οἱ ζωὲς καὶ συγχρόνως νὰ ἀποφευχθοῦν οἱ ἀναπηρίες.

Ἡ προσπάθεια ἐγίνετο πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ἑυρυθροὺς Στανουρὺς καὶ ἀμέσως εὐτυχῶς μετὰ πνεύμα ἐρυθροσταυρικῆς ἀλληλεγγύης ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐστειλαν σιδηροὺς πνεύμονας, ἀπαραίτητους γιὰ τὴν συντήρησιν τῶν προσβεβλημένων, ἄλλοι δὲ εἰδικευμένους γιὰτροὺς καὶ ἀδελφές φυσικοθεραπεύτριες. Τὸ ἐπὶ τὸ κακὸ, τὸ ἀναπάντεχο κακὸ, περιορίσθη ἀρκετὰ, μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν μάλιστα εἰδικῶν τμημάτων εἰς τὸ νοσοκομεῖον Λοιμωδῶν Νόσων ὅπου ὁδηγήθηκαν οἱ προσβληθέντες ἀπὸ τὴν νόσον.

Γεννᾶ πολλὰς ἀπορίες γιὰ τὴν φρικτὴν αὐτὴν νόσον ἔκαμε τὴν ἐμφάνισιν τῆς στὴ Χώρα μας μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια. Ἡ ἀπάντησις ὑπάρχει: Παλαιότερα στὴν Ἑλλάδα ὑπῆρχε ἀνοσία. Καὶ ἡ ἀνοσία αὐτὴ εἶχεν ὡς αἴτιον τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδον τοῦ πολιτισμοῦ μας. Γιατὶ, ὅσο κι ἂν φαίνεται παράδοξον, εἶναι γεγονός ὅτι οἱ βελτιωμένοι ὁροὶ ὑγιεινῆς συνεπάγονται ἡξημένον ἀριθμὸν κρουσμάτων, Στούς πρωτόγονους λαοὺς οἱ μητέρες ἦσαν ἀνοσοὶ καὶ τὰ βρέφη τοὺς δέχονταν τὴν ἀνοσία ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητέρας τους καὶ ἀπὸ τὸ γάλα τὸν θηλασμόν. Ἀντίθετα, ἀνοσία δὲν ὑπάρχει στοὺς προηγμένους λαοὺς. Γι' αὐτὸ καὶ ἀνοσώθηκε νόσος τοῦ πολιτισμοῦ.

Μὰ ἂν δὲν ὑπάρχῃ φυσικὴ ἀνοσία, ἡ ἐπιστήμη κατάρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ, μὴ ἀνοσία τεχνητῇ. Μετὰ τὸν ἐμβολιασμὸ.

Ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος ἀναλαμβάνει μὴ μεγάλην προσπάθειαν: νὰ ἐμβολιάσῃ ὅσο τὸ δυνατόν μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀτόμων. Πρέπει ὁ κίνδυνος ποῦ ἀπειλεῖ τὰ ἑλληνικὰ νιάτα νὰ ἐξαλειφθῇ. Καὶ θὰ ἐξαλειφθῇ μόνον ἂν ἡ σταυροφορία αὐτῆς τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας ἐπιτύχῃ. Καὶ θὰ ἐπιτύχῃ. Γιατὶ δὲν θὰ ὑπάρξῃ γονιὸς ποῦ πρόθυμα δὲν θὰ προστρέξῃ στὰ εἰδικὰ συνεργεῖα τοῦ Ὑπουργείου, νὰ ὁδηγήσῃ τὰ παιδιά του στοὺς γιὰτροὺς, ποῦ μετὰ ἓνα ἐλαφρὸν τοιμπαμάκι, ὁλοτελὴ ἀνάδωδον, τελείως ἀκίνδυνον μὰ καὶ ἀπόλυτα ἐπιβεβλημένο, ἡ μετὰ μὴ δόση ἐμβολίου ἀπὸ τὸ στόμα θὰ δώσῃ στὸ παιδί τὴν σιγουριά πῶς ἡ ἐπάραιτη νόσος οὔτε τὴν ζωὴν του θὰ ἀφαιρήσῃ οὔτε τὴν ἀκεραιότητα του θὰ θέσῃ σὲ κίνδυνον. Ἡ πολιομυελίτις δὲν θὰ προσβάλῃ τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλοι καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλους οἱ Ἑυρυθροσταυρίται-θὰ βάλουν τὰ δυνατόν τους νὰ διαφωτίσουν τὸ κοινὸ γιὰ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἐμβολιασμοῦ.

ΑΘΑΝ. ΒΑΣΙΩΤΗ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΞΑΦΑΝΙΣΘΗ

ΚΑΘΕ χρόνο 500 περίπου Ἑλληνοπούλα προσβάλλονται ἀπὸ πολιομυελίτιδα καὶ ἀπὸ τὰ 500 αὐτὰ παιδιά τὰ 25 πεθαίνουν καὶ τὰ ὑπόλοιπα μένουσιν παράλυτα στὸ ἓνα ἢ στὰ δύο πόδια ἢ χεῖρα σὲ ὅλη τὴν ζωὴν.

Τὸ ἐμβόλιο Σῶλκ, ποῦ ἀρχίσε νὰ ἐφαρμόζεται στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ 1957 κυρίως, δὲν ἐπέτυχε νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν πολιομυελίτιδα, γιατί δὲν κατορθώθη ὁ ὁμαδικὸς καὶ γενικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν παιδιῶν γιὰ πολλοὺς λόγους.

Τὰ τελευταῖα χρόνια ἐφαρμόσθηκε σὲ πέντε - ἕξ ἡ χῶρες ὁ γενικὸς καὶ ὁμαδικὸς ἐμβολιασμὸς μετὰ τὸ ἐμβόλιο Σεμπίν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ περιορισθῇ τόσο πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν περιπτώσεων πολιομυελίτιδος, ὥστε νὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι σχεδὸν ἐξαφανίσθη ἀπὸ τὴς χῶρες αὐτές. Ἐτσι στὴ Ρωσία π.χ. πρὶν ἀπὸ τὸν γενικὸ ἐμβολιασμὸ μετὰ τὸ ἐμβόλιο Σεμπίν παρουσιάζοντο 10 περίπου περιπτώσεις πολιομυελίτιδος στὰ 100.000 αἰνῶν, ἐνῶ μετὰ τὸν ἐμβολιασμὸ ὁ ἀριθμὸς περιορίσθηκε στὸ 0,5 στὰ 100.000 παιδιά.

Ἡδὴ ἀπεφασίσθη καὶ ἐδῶ ὁ καθολικὸς καὶ ὁμαδικὸς ἐμβολιασμὸς μετὰ τὸ ἐμβόλιο Σεμπίν τὸ ὁποῖον θὰ χορηγηθῇ δωρεάν ἀπὸ τὸ κράτος σὲ τρεῖς δόσεις, ἡ α') ἀπὸ 1-7 Ὀκτωβρίου, ἡ β') ἀπὸ 1-7 Νοεμβρίου καὶ ἡ γ') ἀπὸ 1-7 Δεκεμβρίου.

Τὸ ἐμβόλιο εἶναι ζωντανὸς ἐξησθενημένος ἰὸς πολιομυελίτιδος καὶ θὰ χορηγηθῇ ἀπὸ τὸ στόμα, σὲ σταγόνες γιὰ τὰ βρέφη καὶ σὲ ζαχαρόπηκτα χαπάκια γιὰ τὰ μεγαλύτερα παιδιά.

Ὅταν τὸ ἐμβόλιο καταποθῇ ὁ ἰὸς πολλαπλασιάζεται στὰ τοιχώματα τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος, ὅπου προκαλεῖ κλινικὴν λοίμωξιν, ἀλλὰ ὅχι καὶ νόσον. Ἀπὸ τὴν λοίμωξιν αὕτην δημιουργοῦνται ἀντισώματα, τὰ ὁποῖα κυκλοφοροῦν στὸ αἷμα καὶ ἐμποδίζουν τὴν εἰσόδον τοῦ ἰοῦ ἀπὸ τὸν ἐντερικὸ σωλήνα στὸ αἷμα καὶ δι' αὐτοῦ στὸ κεντρικὸ νευρικὸ σύστημα, μετὰ τὰ ἐπακόλουθα τῶν παραλύσεων κ.λ.π.

Ἀπὸ τὴν μέχρη τοῦδε ἐφαρμογῇ τοῦ ἐμβολίου στὴ Ρωσία, Ἀγγλία, Ἀμερικὴ κ.λ.π. σὲ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια παιδιά διεπιστώθη ὅτι τὸ ἐμβόλιο Σεμπίν εἶναι ἀκίνδυνον καὶ ἀποτελεσματικόν, μετὰ μὴδὲν ἀνοσίαν ὑψηλὴ καὶ πάντως ἀνώτερο τοῦ διὰ τοῦ ἐμβολίου Σῶλκ ἐπιτυγχανομένου.

Ὅλα τὰ παιδιά τῆς προσχολικῆς καὶ σχολικῆς ἡλικίας, δηλαδὴ ὅλα τὰ παιδιά ἀπὸ ἡλικίας 3 μηνῶν μέχρι ἡλικίας 18 ἐτῶν πρέπει νὰ ἐμβολιαστοῦν μετὰ τὸ ἐμβόλιο αὐτό.

Παῖδιά ποῦ ἔχουν κάνει τὸ ἐμβόλιο Σῶλκ, ὅχι μόνον μποροῦν ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται νὰ ἐμβολιαστοῦν καὶ πάλιν μετὰ Σεμπίν.

Σὲ παιδιά ποῦ α) παρουσιάζουν ἐμπύρετον λοίμωξιν, β) εὐρίσκονται ὑπὸ θεραπείαν καρδιοκυστερροειδῶν καὶ ἀντιλευκαϊκῶν φαρμάκων, γ) πάσχουν ἀπὸ βαρεῖα νευρικὴ πῆξις καὶ δ) ἔχουν κάνει ἡ πρόκειται νὰ κάνουν ἐγχειρήσιν στὸ στόμα ἢ φάρυγγα δύο ἐβδομάδες πρὶν ἢ μετὰ τὸ ἐμβόλιο, στὰ παιδιά αὐτὰ πρέπει νὰ ἀναβάλλεται ὁ ἐμβολιασμὸς ἢ καὶ νὰ ἀποφεύγεται παντελῶς.

Ὁ ἐμβολιασμὸς τῶν παιδιῶν γιὰ διφθερίτιδα, κοκκύτη καὶ τέτανο μπορεῖ νὰ συνεχισθῇ χωρὶς κανένα κίνδυνον.

Ὁ ἐμβολιασμὸς μετὰ ΒCG, ὁ δαμαλισμὸς καὶ ὁ κατὰ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ πρέπει νὰ ἀποφευχθῇ γιὰ διάστημα 15-30 ἡμερῶν.

Ὁ ἐμβολιασμὸς μετὰ Σεμπίν πρέπει νὰ εἶναι ὁμαδικός, γιὰ τὸν λόγο δὲ αὐτὸ τὸ Ὑπουργεῖο θὰ ἰδρῶσιν 2.000 περίπου ἐμβολιαστικὰ κέντρα σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, σὲ τρόπον ὥστε στὴς παραπάνω ἡμερομηνίας νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ἐμβολιασμὸς ὅλων τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδος, ποῦ ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀνέλθουν σὲ 2 ἐκ.

Ἐὰν τοῦτο ἐπιτευχθῇ μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀπὸ τώρα ἀδιστακτὰ ὅτι ἡ πολιομυελίτις ἀπὸ τὸ 1965 θὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τὴν Χώραν μας.

Ἀπευθύνομαι αὐτῇ τῇ στιγμῇ στοὺς γονεῖς καὶ ἰδίως στὴς μητέρες, γιατί αὐτές θὰ παίξουν πρωταρχικὸν ρόλον ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ τοῦ καθολικοῦ καὶ ὁμαδικοῦ ἐμβολιασμοῦ.

Γονεῖς, γιὰ τὸ καλὸ τῶν παιδιῶν σας, γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἄλλων παιδιῶν πηγαίνετε ἀφοβα τὰ παιδιά σας γιὰ ἐμβολιασμὸ μετὰ τὸ ἐμβόλιο ΣΕΜΠΙΝ.

Ἐτσι, ὅχι μόνον κάνετε τὸ καθήκον σας, ἀλλὰ καὶ δοκιμάζετε τὴν χαρὰ ὅτι συντελέσατε καὶ σὲ τὴν ἐξάλειψιν ἐνὸς κινδύνου, ποῦ ἀπειλεῖ τὰ ἑλληνικὰ νιάτα.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΙΝ

Ε.Ε.Σ.Ν. ΙΣΤ' Γυμν. Θηλέων 'Αθηνών. Περιποιήσις σχολ. κήπου.
Juniors of the 16th Girls High School. Looking after the school garden.

Ε.Ε.Σ.Ν. Γ' τάξεως 57ου Δημ. Σχολ. 'Αθηνών. Συγκέντρωσις εἰς τὸν σχολικὸν κήπον.
Juniors of 3rd class of 57th Elem. School Athens. Gathering in the school garden.

Ε.Ε.Σ.Ν. Β' τάξεως Γυμν. Καλαμακίου 'Αθηνών. Βάπτισις τέκνου ἀπόρου οἰκογενειάρχου.
Juniors of Β' Class High School Kalamaki Athens. Baptizing a child of a maligent chief of family.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Φασκομηλιάς Παραμυθίας. Καθαριότης χώρου εἰκονίσματος.
Juniors of Elem. School Faskomilia Paramythia. Cleaning the Holy Icons place.

Ε.Ε.Σ.Ν. 48ου Δημ. Σχολ. Θεσσαλονίκης. 'Ετοιμάζουν δέματα δι' ἀπόρους.
Juniors of the 48th Elem. School Salonica. Preparing parcels for indigents.

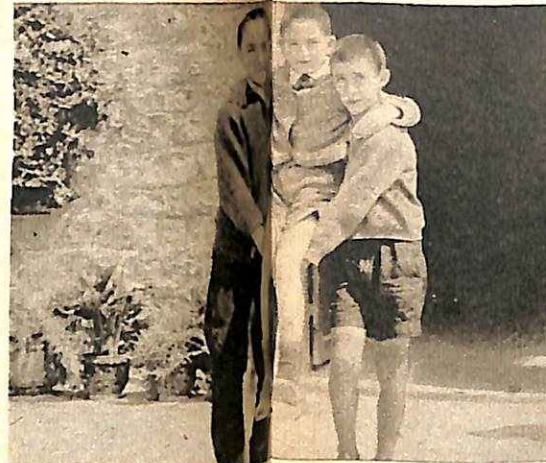
Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Δολιανῶν Κυνουρίας. Γράφουν ἐπιστολάς διὰ συναδέλφους τῶν ἐρυθροσταυρίτας.
Juniors of Elem. School Doliana Kynourias. Writing letters for their fellow juniors.

Ε.Ε.Σ.Ν. 2ου Δημ. Σχολ. 'Ιερραπέτρας. Δῶρα εἰς ἀσθενή.
Juniors of 2nd Elem. School Ierapetra. Gifts to a patient.

Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμν. Θηλέων Κιλκίς. 'Επίσκεψις ἀσθενῶν τοῦ Κρατικοῦ Νοσοκομείου Κιλκίς.
Juniors of High School Kilkis. Visiting patients at the State Hospital in Kilkis.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Φαρμάκων Τρικάλων. Μεταφέρουν τραυματίαν.
Juniors of Elem. School Farmakodona Trikala. Carrying a wounded person.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχ. Μικροῦ Μοναστηρίου Θεσσαλονίκης. Προσφέρουν δῶρα εἰς ἀκριτικὸν ἐλπίον.
Juniors of Elem. School Mikrou Monastirion Salonica. Offering gifts to the poor.

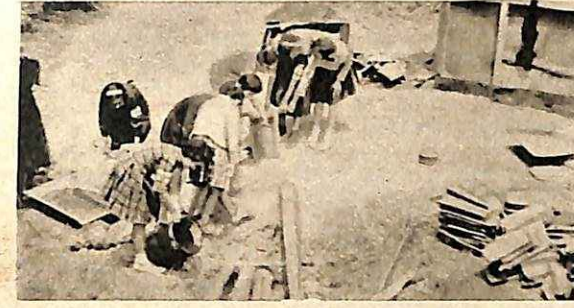

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Δοξάτου Δράμας. Δέματα με τρόφιμα διὰ τὸ Γηροκομεῖον καὶ τὰς φυλακάς Δράμας.
Juniors of Elem. School Doxato Drama. Food parcels for the Alm-House and the prisons of Drama.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Βλατάων Λεβαθούς Κεφαλληνίας. Δῶρα εἰς τὸ Γηροκομεῖον 'Αργιστολίου.
Juniors of Elem. School Vlahata Livathous Cephalonia with gifts for the Argostolion Alm-House.

ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ Ε.Ε.Σ.Ν.

Ε.Ε.Σ.Ν. 8ου Δημ. Σχολ. Βεροίας. Βοηθοῦν γριούλα εἰς οἰκιακὰς τῆς ἐργασίας.
Juniors of 8th Elem. School Verria. Helping an old woman in homeworking.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Σουλλάρων Κεφαλληνίας. 'Εργάζονται δι' ἀνέγερσιν ἀφοδευτηρίων τοῦ σχολείου.
Juniors of Elem. School Soularon Cephalonia. Working for the building of the school toilets.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Παλιοχωρίου Εύρυτανίας. Καθαριότης σχολικοῦ χώρου.
Juniors of Elem. School Paleochorion Euritania. Cleaning their school land.

Ε.Ε.Σ.Ν. 34ου Δημ. Σχολ. Θεσσαλονίκης με δέματα δι' ἀπόρους.
Juniors of 34th Elem. School Salonica with gifts for indigents.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. 'Αμπελίων 'Ηγουμενίτσας. Καθαριότης τοῦ χωρίου τῶν.
Juniors of Elem. School Ambelia Igoumenitsa. Cleaning their village streets.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Μέσας Ποτάμους Λασιθίου. Διάνοιξις θεμελίων πρὸς ἀνέγερσιν μανδρωτοῦ τοῦ σχολείου.
Juniors of Elem. School Messapotamion Lassithion. Making foundations for building the school wall.

Ε.Ε.Σ.Ν. Λυκείου 'Ελληνισμὸς «Κ. Σταυριανοῦ», Πειραιῶς. Δῶρα εἰς ἀπόρους μαθητὰς.
Juniors of Lyceum «Ellinismos» «K. Stavrianou» Piraeus. Gifts for indigent students.

Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Στενοῦ Σικωνῶς. Εὐπρεπισμός σχολικοῦ χώρου.
Juniors of Elem School Stenon Sikionos. Putting in order the school land.

ΚΙΝΗΣΙΣ - ΔΡΑΣΙΣ ΕΛΛΗΝ. ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ Ε.Ε.Σ.

Ο Σταθμός Πρώτων Βοηθειών του Ελληνικού Έρυθρου Σταυρού έξι-πύ- ρετσε κατά τον παρελθόντα μήνα Αύγου- στον 10.519 άσθενείς και τραυματίας εκ των οποίων 966 εξηκριβωμένοι περιπτώ- σεις ήσφαλισμένοι Ι.Κ.Α.

Οι εξυπηρετηθέντες κατά κατηγορίαν έχουν ως εξής:

α': Τραύματα, κατάγματα, κ.λ.π. 4.570,
β': Παθολογικά νοσήματα 3.472,
γ': Λοιπαι περιπτώσεις (δηλητηριά- σεις, εγκαύματα, μέθη κ.λ.π.) 1.847,

Χαρακτηριστικά είδη περιπτώσεις

Δηλητηριάσεις τροφικά, φαρμακευ- τικά, κ.λ.π. 141,
Καρδιαλικά Νοσήματα 280,
Λοιμώδη 29,
Εγκαύματα 125,
Μέθη 28,
Ηλεκτροπληξία 8.

Παροχή δια του άσυρμάτου αίτηθει- σών Ιατρικών οδηγίων εις παντοπόρα πλοία δι' άσθενούντα μέλη πληρωμάτων των 19. Τό Κέντρον αλμοδοσίας παρέσχε δωρε- άν δι' άπόρους 680 φιάλας αίματος.

★

ΕΥΤΕΝΗΣ ΔΩΡΕΑ

Εις μνήμην της μητρός των Αικατε- ρίνης Έπ. Σουλτάνη ό Κοσ και ή Κα Αναστασία Ποταμιάνου, προσέφερον ανά έν σχολικών Φαρμακείον εις τά ακόλουθα σχολεία:

1) Γυμνάσιον Βονίτσης, 2) Δημ. Σχο- λείον Βονίτσης, 3) Γυμνάσιον Γαβαλούς, 4) Δημ. Σχολείον Γαβαλούς, 5) Γυ- μνάσιον Άρρένων Άργοστολίου, 6) Γυ- μνάσιον Θηλέων Άργοστολίου, 7) Οι-

κονομικόν Γυμνάσιον Άργοστολίου, 8) 1ον Δημ. Σχολ. Άργοστολίου, 9) 2ον Δημ. Σχολείον Άργοστολίου, 10) 3ον Δημ. Σχολείον Άργοστολίου, 11) Οι- κοτροφείον «Βασίλεις Παύλος» Άρ- γοστολίου, 12) Γυμνάσιον Άρρένων Με- σολογγίου, 13) Γυμνάσιον Θηλέων Με- σολογγίου, 14) Γυμνάσιον Πρεβέζης, 15) Γυμνάσιον Καρπενήσιου, 16) Δημ. Σχολ. Δρακάτων Κεφαλληνίας, 17) Δημ. Σχολείον Γιατράδων Διδυμοτεύχου, 18) Δημ. Σχολείον Λαγκαδίων Τριπόλεως, 19) Δημ. Σχολείον Άραχαμίτων Άσέας Άρκαδίας.

★

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΡΟΣ ΜΙΜΗΣΙΝ

Ο γνωστός αλμοδότης κ. Δημ. Στα- θόπουλος μεταβάς την 21-8-64 εις Ρόδον έχορήγησεν εις τό Τμήμα Ύπη- ρείας Αλμοδοσίας Ε.Ε.Σ. 450 γραμμ. αίματος εις μνήμην του στρατηγού Γυα- λίστρα.

Ο κ. Σταθόπουλος είναι ό επ' αριθ. 1 αλμοδότης του Ε.Ε.Σ. Από τό 1956 έως τώρα έχει προσφέρει έθελοντικώς εις διάφορα παραρτήματά του 9.650 χιλιόγρ. από τό αίμα του. Εις άναγνώρισιν του φιλανθρωπικού του έργου έχουν άπονεμηθή εις αυτόν α': τό χρυσούν Μετάλλιον Έ- ξαιρέτων Πράξεων του Ε.Ε.Σ. (1957), β': ό Άργυρούς Σταυρός του Τάγματος Γε- ωργίου Α' (1959), γ': ό Χρυσούς Σταυρός του Φοίνικος (1963), δ': έπαινοι των δη- μοτικών συμβουλίων Ρόδου και Δοξάτου.

★

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘ. ΣΤΑΥΡΟΣ

Λονδίνον 13 Αύγουστου 1964

Σας εύχαριστούμε θερμώς δια τά θαν-

μάσια εκθέματα, τά όποια είχατε την εύ- γενή καλωσύνην νά μάς στείλετε δια την Διεθνή Εκθεσίν μας την οργανωθείσαν επ' εύκαιρία του Διεθνούς Συνεδρίου των στε- λεχών του Έρυθρου Σταυρού Νεότητος.

Τά εκθέματα προερχόμενα από διαφό- ρους χώρας έπροξένησαν άπέραντον έν- διαφέρον τόσον μεταξύ των αντιπροσώπων όσον και μεταξύ των πολυαριθμών επί- σκεπτών.

Αυτά θα περιοδεύσουν τώρα όλην την χώραν μας, ώστε νά τά ίδουν όλα τά μέλη του Έρυθρου Σταυρού Νεότητος καθώς και τό Άγγλικόν κοινόν.

Εύχαριστούντες και πάλιν δια τά ά- ποσταλέντα εκθέματα τά όποια συνετέ- λεσαν μεγάλως εις την επιτυχίαν της εκ- θέσεως, διατελούμεν.

Μετά τιμής
MAUDE E. JONES

Δ/τρια Βρεταν. Έ. Σ. Ν.

Σημ.: Εις την ως άνω εκθεσιν έστά- λησαν εκθέματα των ακόλουθων Σχολείων: 1) Δημ. Σχολ. Οίνουσών Χίου «Από- στολος Παύλος», 2) 7ον Γυμ. Άρρ. Ά- θηνών. και 3) 1ον Γυμ. Θηλ. Άθηνών.

★

ΚΑΝΑΔΙΚΟΣ Ε.Σ.Ν.

Τορόντο 9-6-1964

Σας εύχαριστούμε θερμότατα δια τό λεύκωμα πού είχατε την καλοσύνην νά μάς στείλετε δια την διεθνή Έκθεσίν μας και παρακαλούμεν όπως διαβιβάσετε τά ειλικρινή συγχαρητήριά μας εις τάς μαθητριάς του όου Γυμνασίου Θηλέων Άθηνών δια την ώραιαν εργασίαν, πού θα θαυμάσουν όλα τά Σχολεία του Καναδά.

RALPH E. WENDEBORN
Δ/τής Καναδικού Ε.Σ.Ν.

ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΑΞΙΖΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ

Μαρία Πετράτου:
έσωσε συγγωριανό της
όπό την αιμορραγία.

Γεωργία και Άκριβή Άδελίνη,
Δημ. Σχολ. Σουλάρων Κεφ'νίας:
ένοςήλευσαν άσθενή γριούλα.

Στέφ. Τζικακίς Δημ. Σχ. Ν. Καραγιάννης Δημ. Σχ. Στυλ. Πασιλίου, Δημ.
Πόρτο Λάγο Εξάνθης, Πόρτο Λάγο Εξάνθης, Σχολ. Λαγκαδας Χίου.
άνεψρον χρήματα και άντικείμενα αξίας και τά παρέδωσαν εις την Άστυνομίαν,

Πασχ. Παπαδάκης, Άναστ. Μαντέλα, Δημ. Χρυσ. Δαβάκης, Δημ. Σχ. Κυρ. Άλατζιάς, Β' Δημ. Σταμ. Γραμματικός, Δημ. Κων. Βλαχόπουλος, Δημ.
Δημ. Σχ. Όρεσιτάδος, Σχ. Καρυών Ιωαννίνων, Άποστόλων Πεδιάδος, Σχολ. Διδυμοτεύχου, Σχολ. Μαγαζιών Παξών, Σχολ. Παξών,
άνεψρον χρήματα και άντικείμενα αξίας και τά παρέδωσαν εις την Άστυνομίαν, τους Διευθυντάς των Σχολείων των ή τους δικαιούχους.

ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ Ε.Σ. ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΕΣΩΣΕ ΝΗΠΙΑ

Σε μιή πυρκαγιά πού εξεράγη στη Λε- πτοκαρυά του Άμυνταίου ό Έρυθροσταυ- ρίτης δημοδιδάσκαλος κ. Στέφανος Ί- ωαννίδης έσωσε δυό νήπια με κίνδυνο της ζωής του.

★

ΑΙ ΥΙΟΘΕΣΙΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ

(Άποστολαί απ' εθελείας)

1) ΤΟ 8ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΒΕΡΟΙΑΣ, 17 σάκουκς με είδη βοηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Άγ. Μάρκου Κιλκίς, 2) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΓΡΑΠΗΔΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ, 1 δέμα με διάφορα είδη εις τό Σκαγιποπούλιον όργανοτροφείον Άρ- ρένων Πατρών, 3) ΟΙ Ε.Σ.Ν. ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΨΙΝΘΟΥ ΡΟΔΟΥ, 39 δέματα με τρόφιμα και 5 δέματα με παιγνίδια εις άπότους οικογενείας και παιδια τό χωρίου, 4) ΤΟ 8ον ΔΗΜ. ΣΧΟ- ΛΕΙΟΝ ΑΙΓΑΛΕΩ ΑΘΗΝΩΝ, δέματα με Ι- ματισμόν εις τό άκριτικόν σχολείον Κυπαρίσσου Φιλιάτων, 5) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΙΣΡΑΗΛΙΤΙ- ΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ 4 δέματα με παιγνίδια, σχολ. είδη και Ιματισμόν εις τό Δημ. Σχολ. Λογγού Λοκίδος, 6) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΜΑΓΓΑΝΙΤΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ, 1 δέμα με γραφ. ύλην εις τό Δημ. Σχολ. Κοσσικίων Ικαρίας, 7) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΠΡΑΙΣΙΝΟΥ ΓΟΡ- ΤΥΝΙΑΣ, 80 αυγά εις τόν Οίκον Τυφλών Τρι- πόλεως, 8) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΠΛΑΤΑ- ΝΟΥ ΣΑΜΟΥ, 1 δέμα με είδη βοηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Μαντασίας Δομοκού, 9) ΤΟ 1ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΑΘΗΝΩΝ 4 χαρτοκιβώτια με Ιματισμόν εις τό Δημ. Σχο- λείον Σαργιάδος Τριφυλίδος, 10) ΤΟ 1ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ Α' ΠΕΡΙΦ. ΑΘΗΝΩΝ, 2 σάκουκς με είδη βοηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Φαραλά- των Κεφαλληνίας, 1 σάκον με Ιματισμόν και σχολ. είδη εις τό 3ον Δημ. Σχολείον Διδυμοτεύχου και έποπτικά όργανα εις τό Σχολείον Φαραλάτων

Κεφαλληνίας, 11) ΤΟ 60ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ανά 1 δέμα με είδη βο- ηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Κυψέλης Νεστορίου και Άναβρυτού Ήπειρου, 12) ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΘΗΛΕΩΝ ΡΕΘΥΜΝΗΣ 1 δέμα με παιγνίδια εις τό Δημ. Σχολείον Άμπελακίων Ρεθύμνης, 13) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΑΡΕΤΗΣ ΛΕΧΑΙΝΩΝ 182 αυγά εις τόν Οίκον Κωφαλάων παιδιών Πατρών, 14) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΒΕΡΒΕΡΑΤΩΝ ΧΙΟΥ, είδη βοηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Ρο- διός Ήλειας, 15) ΤΟ 1ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΚΑΤΩ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ, δέματα με Ιματισμόν εις τό Δημ. Σχολείον Άμπελακίων Άργινίου, 16) ΤΟ ΝΙΚΗΦΟΡΕΙΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΚΑ- ΛΥΜΝΟΥ, είδη βοηθείας εις άπόρους μαθητάς, 17) ΤΟ 8ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΑΘΗΝΩΝ, είδη βο- ηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Κυπαρίσσου Τρι- χωνίδος, 18) ΤΟ 27ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΑΘΗΝΩΝ, είδη βοηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Μελιανών Άρτης, 19) ΤΟ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΘΗΛΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, είδη βοηθείας εις άπόρους, 20) ΤΟ 8ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΝΙΚΑΙΑΣ, είδη βοηθείας εις τό Δημ. Σχολείον Καρδασιών Γορτυνίας, 21) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΜΑΡΑΘΙΑΣ ΚΑΡΑΙΤΗΣ, αυγά εις τό Νοσοκομείον Καρδίτσας, 22) ΤΟ 12ον 8ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΝΙΚΑΙΑΣ, είδη βοηθείας εις τό Κέντρον Προστασίας άνηλίκων, 23) ΤΟ 2ον ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΛΕΧΑΙΝΩΝ, είδη βοηθείας εις τό Όρ- φανοτροφείον και δέματα εις Νοσοκομείον Ά- μαλιάδος, 24) ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΘΗΛΕΩΝ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ, είδη βοηθείας εις τά παιδια του Έμπερικείου Άναμορφωτικού Ίδρύματος, 25) ΤΟ Ζ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΑΡΡΕΝΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, διάφορα όωρα εις τό Πρότυπον Ειδικόν Σχολείον Άνωμάλων Παίδων Άθηνών και τό Άσκληπι- εϊον Ε.Ε.Σ. εν Βουλ. 25) ΤΟ 1ον ΔΗΜ. ΣΧΟ- ΛΕΙΟΝ ΠΑΛ. ΨΥΧΙΚΟΥ ΑΘΗΝΩΝ, 1.767 δρχ. δια τό μικρόν άπόρους άσθενή του Άσκληπιείου Ε.Ε.Σ. εν Βουλ. 26) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΒΑΛΤΟΠΟΛΙΟΥ ΣΕΡΡΩΝ, 236.50 δρχ. δι' άπόρους, 27) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΠΑ- ΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ, 40 δρχ. δι' άπόρους, 28) ΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΤΣΕΚΟΥΡΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΟΣ, 62 δρχ. δι' άπόρους.

(Η συνέχεια στό προσεχές)

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

(Συνέχεια από τη σελίδα 9)

νάμεις της φύσεως, θηρία, ποτάμια, έρμήμεις, βουνά και άλλα. Ο υψίστος θεός τους όνομαζόταν Ρά. Η γη λεγόταν Ίσις και ό πρόεδρος του δικαστηρίου στόν Άδη Όσιρις. Πολύ έτιμώνταν τά ζώα, τά ιερά ζώα: Ο βοΰς Άπις, ό Φθάς ό κροκόδειλος, ό λύκος, ό Όφις, ή σφιγξ κ.λ.π. Έλάτρευαν τά ούρά- νια σώματα και πίστευαν ότι ή πορεία του κόσμου και ή τύχη των ανθρώπων ρυθμίζονται από την κί- νηση και την τροχιά των αστέρων.

Οι Αιγύπτιοι πίστευαν και στην άθανασία της ψυχής. Τό ανθρώπινο σώμα τό έθεωρούσαν ως κατοι- κητήριον ένός άθανάτου πνεύματος. Τά σώματα τά έταρτίτευαν για νά άποφύγουν τη σήψη. Στις Πυραμί- δες ήταν έναποτιθεμένα τά σώματα των Φαραώ, πού ήσαν άπόγονοι του θεού Ρά, σύμφωνα με την πίστη των Αιγυπτίων.

Ένδιαφέρον παρουσιάζει ή μετεμψύχωση: Οι ψυ- χές των άγαθών άμείβονταν και ζούσαν μαζί με τους θεούς με γαλήνη και μακαριότητα. Οι ψυχές όμως των κακών καταδικάζονταν νά πωσωγρίσουν στη γη και νάμπουν σε σώματα καθαρών ή άκάθαρτων ζώων, σύμφωνα με τό βαθμό των άμαρτιών τους (μετεμ- ψύχωση). Τόν καιρό της έπιφανείας του Κυρίου ήμΰν όργανώθηκαν στην Αίγυπτο και διαδόθηκαν σ' όλη τη Μεσόγειο τά μυστήρια της Ίσιδας και του Ό- σιριδος. Τά μυστήρια αυτά ήσαν μυστικές τελετές, στίς όποιες έπαιρναν μέρος όλοι όσοι είχαν άποφα-

σίσει νά μυηθούν. Οι μύστες αυτοί προστατεύονταν από την Ίσιδα και στη γη και στόν Άδη.

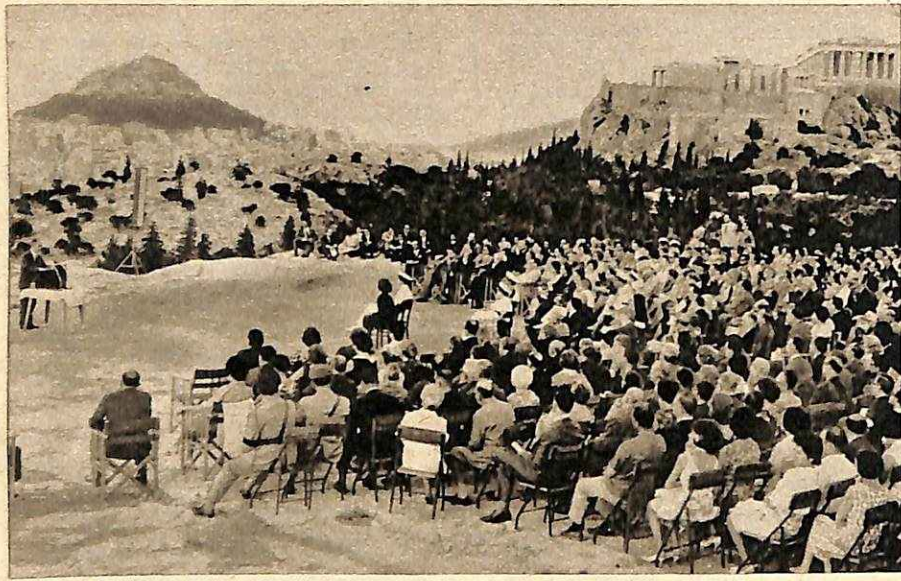
Η θρησκεία των Άσσυρίων και των Βαβυλωνίων:

Οι Άσσύριοι και οι Βαβυλώνιοι πίστευαν σε δαι- μονες άγαθούς και κακούς. Και οι δύο δαίμονες, δη- λαδή τό πλήθος των καλών και τό πλήθος των πονη- ρών, γέμιζαν τους ανθρώπους οι καλοί με τά καλά και οι κακοί με τά κακά. Τά πνεύματα αυτά έξουσιάζ- ονταν από τους θεούς του ούρανοΰ, δηλαδή του ήλιου και των άστρων. Οι ιερείς και οι μάγοι πί- στευαν ότι ή πορεία του κόσμου και ή τύχη των ανθρώπων ρυθμίζονταν από την κίνηση και την τρο- χιά των αστέρων. Οι Βαβυλώνιοι είχαν από τις πολ- λές παρατηρήσεις ειδικευθή στις κινήσεις των ά- στρων. Προέλεγαν γι' αυτό τά διάφορα φαινόμενα και συμβησόμενα. Οι ναοί τους ήσαν ιερά λατρείας, αλλά σύγχρονα και άστεροσκοπεία. Ο κλήρος είχε ως άπασχόληση και έργο την άπομάκρυνση των δαιμό- νων, πού έβλαπταν τους άγαθούς. Έξ άλλου με την παρακολούθηση των μετεωρολογικών φαινομένων και των σπλάχνων των σφαγίων προέλεγαν στούς άν-θρώπους τις βουλές των θεών. Οι μεγάλοι θεοί ήσαν δώδεκα, όσοι και οι μήνες του έτους, άνώτατος δε από όλους ήταν ό Άνου (για τους Βαβυλωνίους) και ό Άσσούρ και ή Άστάρτη (για τους Άσσυρίους).

Στό επόμενο θα εξετασθή ή θρησκεία των αρχαίων Έλλήνων και Ρωμαίων.

Κ. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Η «ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ»

Η Α.Μ. ο Βασιλεύς μετά της Διαδόχου και εν μέσω πολυπληθούς άκροατηρίου παρακολουθεί όμιλιν της «Συνάντησεως των Αθηνών»

ΤΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ Ίουλιον έπραγμα- τοποιήθη εις την Πνύκα, τόν έναντι της Ακροπόλεως χώρον συνελεύσεως του Δήμου των αρχαίων Αθηναίων, μία διεθνής συγκέντρωσις μικρού αριθμού επιστημόνων, ή λεγομένη «Συνάντησις των Αθηνών». Την ιδέαν της συγκεν- τρώσεως ταύτης είχεν έμπνευσθή ο αεί- μνηστος Βασιλεύς Παύλος, την δλην δέ εργασίαν της οργανώσεως της την έφερεν εις πέρας το «Βασιλικόν Έθνικόν Ίδρυμα».

Κατά την διεθνή αυτήν συνέλευσιν, ή όποία διήρκεσε επί μίαν έβδομάδα, όμιλησαν έξ κορυφαίοι επιστήμονες διε- θνοϋς φήμης, οι όποιοι ανέπτυξαν θέματα της ειδικότητός των. Μεταξύ των όμι- λητών, έκ των όποιων οι τέσσαρες είναι κάτοχοι του βραβείου «Νόμπελ», συγ- καταλέγεται και Έλλην καθηγητής - μέ- λος της Ακαδημίας Αθηνών.

Αι όμιλίες έγινοντο επί ανωτάτου έ- στημονικού επιπέδου, έκάλυψαν πολλούς τομείς των θετικών και θεωρητικών έ- πιστημών και ανέπτυξαν έξαιρετικών ένδιαφέρον μεταξύ του πνευματικού κό- σμου της ελληνικής πρωτευούσης. Οι διακεκριμένοι όμιληται μετά θαυμασμού ανεφέρθησαν εις την συμβολήν του αρχαι- ου ελληνικού πολιτισμού διά την πρό- οδον των επιστημών και γενικώς άν- ταπεκρίθησαν πλήρως εις τας προσδο- κίας του έκλεκτου και πολυπληθούς άκ- ροατηρίου των.

Την έναρξιν των εργασιών της «Συ- ναντήσεως» την έκήρυξεν ή Α.Μ. ο Βα- σιλεύς των Έλλήνων Κωνσταντίνος, ό όποιος μεταξύ άλλων είπε και τά εξής ένδιαφέροντα: «Πιστεύω, όπως ο πατήρ μου, ότι ο λόγος της τόσον περιττής δυστυχίας, συγχύσεως και άντινομίας εις τόν κόσμον εύρίσκεται εις την έλλει- ψιν ίκανοποίησεως των διανοητικών

και πνευματικών επιδιώξεων».

Κατά τας όμιλίας που έπηκολούθησαν, μία καθ' έκαστην έσπέραν, καθωρίσθησαν έν πρώτοις αι ίκανότητες, της όποιας διαθέτει ο σύγχρονος άνθρωπος διά την έρευναν προς κατανόησιν του μυστηρίου, που τόν περιβάλλει. Άνεπτυχθη, άφ' έ- τέρου, έν πλάτει το πρόβλημα της δια- φοράς ύλης και πνεύματος, πρόβλημα το όποιον έδημιουργήθη το πρώτον διά της διδασκαλίας του Πλάτωνος.

Διεπιστώθη περαιτέρω ή συμβολή του Λευκίππου και του Δημοκρίτου άλλα και του Πλάτωνος από φιλοσοφικής άπό- ψεως εις την έρευναν της συνθέσεως της ύλης και ετονίσθη ιδιαιτέρως ότι εις την Έλλάδα διευτυπώθησαν διά πρώτην φοράν, πρό 2.500 έτών, τά έρωτήματα, τά όποία άπασχολούν την σύγχρονον έπιστήμην. Έπεσημάνθησαν, άφ' έτέρου, αι μεγάλοι δυσχέρειαι που άντιμετωπί- ζει ο άνθρωπος εις την προσπάθειάν του προς κατανόησιν των μυστηρίων της ύλης και της ζωής και έδόθη έμφασις εις το ότι αι έπιστήμαι, παρά την άναμφι- σβήτητον πρόοδόν των κατά τά τέλεν- ταία ίδια έτη, είναι άπαραίτητον να προσαρμοσθουν και προς τις ιδεώδες των αρχαίων Κλασσικών.

Έπί θέματος σχετιζόμενου με την άρ- μονίαν και την Ισορροπίαν εις την πρό- οδον της επιστήμης, έπεσημάνθη ότι ή παραγωγή της επιστήμης και της τε- χνολογίας κατά την εποχήν που διανύ- ομεν δεν είναι πλήρως Ισορροπημένη προς τας έπείγουσας φύσεως ανάγκας του ανθρώπου. Έτονίσθη επίσης ότι έπειδή ο άνθρωπος αποβλέπει εις την κατάκτη- σιν της φύσεως, άπεμακρύνθη από την άρμονίαν αυτής, την όποιαν είχαν εξα- σφαλίσει οι Έλληνες τών αρχαίων και κλασσικών χρόνων.

Κατά την «Συνάντησιν των Αθηνών»

ετονίσθη επίσης όλως ιδιαιτέρως ή ίκα- νότης των Έλλήνων προς σύλληψιν άφρημένων έννοιών. Το έξαίρετον αυτό φυσικόν προσόν των Έλλήνων συνετέ- λεσεν άσφαλώς εις την άνάπτυξιν των επιστημών εις την αρχαίαν Έλλάδα, ή όποία κατ' αυτόν τόν τρόπον δικαίως θεωρείται ως πρωτοπόρος εις τόν τομέα αυτόν.

Αι όμιλίες εις τόν βράχον της Πνυκός έληξαν με την διαπίστωσιν ότι οι Έλ- ληνες κατέχουν πρωτεύουσαν θέσιν με- ταξύ των κοσμοϊστορικών λαών και ότι τουτο έπραγματοποιήθη διάτι οι πρό- γονοί μας άνέδειξαν το πνεύμα ως την ύψιστην αξίαν επί της γής. Έτονίσθη επίσης ότι διά των πνευματικών των δημιουργημάτων έχώρισαν οι Έλληνες την Έλλάδα και την Εύρώπην από την Άσίαν, ότι ο ελληνικός πολιτισμός δεν ύπήρξε ποτέ δογματικός και ότι ο δυνα- μισμός του εξακολουθεί να άνοίγει προ- σοπτικές εις τόν όρίζοντα της Οικουμένης.

Είναι άναμφισβήτητον ότι ή έβδο- μαδιά «Συνάντησις των Αθηνών» ύπήρξεν ύμνος του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, είχε παγκόσμιον άπήχησιν και γενικώς έστέφη υπό πλήρους έπι- τυχίας.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ 21

Η ΦΑΣΟΛΑΔΑ ΤΟΥ ΜΙΑΟΥΛΗ

Υστερα από μιá ναυμαχία του Μια- ούλη με την τουρκική άρμάδα ο μοί- ραρχος Σαχτούρης, που είχε ιδεί μιá μπάλα κανονιού να σκάη άπάνου στη ναυαρχίδα, πήγε άνήσυχος να ρωτήσ η το μεγάλο καπετάνιο αν έπαθε καμιά ζημιά. Σκυφτός αυτός και σκουντου- φλιάρης σάπαινε, με το πελώριο φέσι του κατεδασμένο ως τά φρύδια.

— Πές μου, άρχηγέ, τί άπόγινε; Σκο- τώθηκε κανείς, πειράχτηκε το καράδι; Ό Μιαούλης καθότανε άμίλητος χω- ρίς να σηκώνη το κεφάλι του.

Τέλος, ύστερα από πολλά παρακά- λια του Σαχτούρη, ο ναύαρχος έκανε ένα κίνημα κατά τά τουρκικά καράβια, που φεύγανε κι είπε με θυμό:

— Τους άτιμους, μου χάλασαν τη φασολάδα!

ΤΟ ΤΑΜΑ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Όπως ο ίδιος διηγείται, μιá φορά που πήγε στο πανηγύρι της Άγρια - Μο- νής δεν θρήκε παρά μιá μάντρα και τους τοίχους της έκκλησιάς, που 'χε γιά σκεπή κλωνάρια δέντρων.

— Τότε έταξα, γράφει, Παναγία μου, βοήθησέ μας να έλευθερώσωμε την πα- τρίδα μας από τόν τύραννο, και θα σε φκιάσω καθώς ήσουνα πρώτα. Και συ- νεχίζει: Μας έδόθησε και εις τόν δεύ- τερον χρόνον της έπαναστάσεως επλή- ρωσα τά μάτια μου και την έφκιάσα.

ΔΑΝΑΟΣ

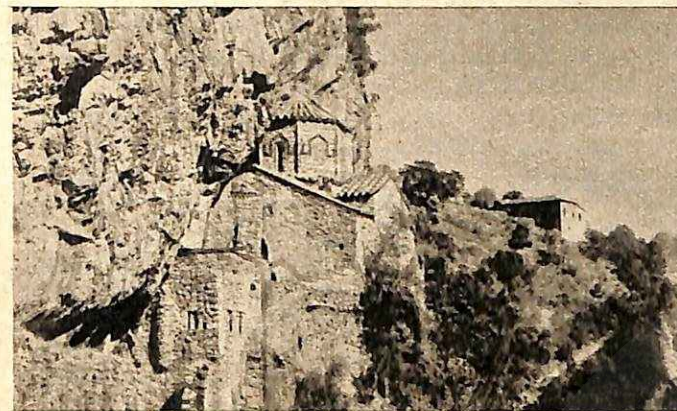
Β, ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΜΟΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΚΑΙ Η ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΗΤΣΑΝΗΣ

Α'

Η ΜΟΝΗ Φιλόσοφον είναι εύρύτατα γνωστή ανά το πανελλήνιον, διάτι κατά την περίοδον της Τουρκοκρατίας διετήρησε περίφημον Σχολήν, έκ της όποιας έξήλθον άνδρες έπιφανείς. Επί τη εύκαιρία της συμπληρώσεως χιλίων έτών από της ιδρύσεώς της θα άνατρεξώμεν επ' όλίγον εις την ιστορίαν αυτής.

Η Μονή Φιλόσοφον εύρίσκεται εις απόστασιν 4.000 μ. περίπου νοτιώς της Δημητσάνης. Έχει κτισθή εις τας ρίζας ενός ύψηλου βράχου, 200 μ. υπεράνω της κοίτης του παραρρέοντος χειμάρρου Λουσίου. Κάτωθεν αυτής έχει σχηματισθή από την διάβρωσιν του ποταμού βαθεία χαράδρα με πλουσίαν βλάστησιν και σπανίαν φυσικήν καλλονήν. Άνωθεν αυτής ο βράχος ύψοϋται μεγαλοπρεπής και άτενίζει ως γίγας την άπέναντι πλευράν, όπου εύρίσκονται άλλοι βράχοι, έξ ίσου ύψηλοι και απότομοι, γεμάτοι σπήλαια, σταλακτίτας και παλαιά άσκητήρια. Όλί-

Η Μονή Φιλόσοφου

γον νοτιώτερον τούτων εύρίσκεται ή και σήμερα λειτουργούσα μονή Προδρομού Γορτινίας, εις την ρί- ζαν ύψηλου βράχου και αυτή, έν μέσω καταφύτου και πανοραμιακής φύσεως. Την έξαίρετον ταύτην τοπο- θεσίαν είχαν εκλέξει οι παλαιοι διά την μοναστικήν άσκησιν πληθος μονών και άσκητηρίων ύπήρχον εκεί, των όποιων σήμερα σώζονται έρείπια τινα.

Την θέσιν ταύτην εξέλεξε διά να μονάση περι τά τέλη της ζωής του και ο έκ Δημητσάνης πρωτοση- κρήτης, δηλ. πρωθυπουργός, του αυτοκράτορος Νικη- φόρου Φωκά Ιωάννης Λαμπαδόπουλος, περι τά μέσα του 10ου αιώνος (964 μ.Χ.). Ό λόγιος ούτος άνήρ, ο επικαλούμενος διά την έξαίρετον μόρφω- σίν του φιλόσοφος, μιμούμενος το παράδειγμα και άλλων άρχόντων του Βυζαντίου, άπεφάσισε να μονάση μετά την παραίτησιν έκ του αξιώματός του. Ίδρυσε λοιπόν προς τουτο μονήν εις την ιδιαιτέραν πατρίδα του, κατοχύρωσε δε αυτήν και με πατριαρχικών σγιλί- λιον, διά να είναι έλευθέρα από τοπικούς επισκόπους (σταυροπηγική). Το σγιλλιον τουτο σώζεται εις την βιβλιοθήκην Δημητσάνης, εις αντίγραφον κεκυ- ρωμένον υπό του πατριάρχου Κυρίλλου το 1624.

Το άσκητήριον του παλαιού αξιωματούχου της βυζαντινής αλλής εύρίσκεται εις ένα έπίμυκτες σπή- λαιον (μήκους 130 μ. και πλάτους 0,60 - 8 μ.), εύρισκομένου εις την ρίζαν του ρηθέντος βράχου. Άπετελείτο από μερικά κελλία και ένα ναόν διά τας ανάγκας της λατρείας. Από τά κελλία σώζονται όλίγα έρείπια, μιá δεξαμενή ύπου διά κτιστού άγω- γού (σωλήνος) κατήρχετο το ύδωρ και ο μουστος κατά τόν τρυγητόν, καθώς και ο έμπροσθεν της κοιλότητος τοίχος φέρων πολεμίστρας. Το ένδιαφέρον μας προ- καλεί κυρίως ο σωζόμενος παλαιός ναός της μονής. Είναι ένας από τους αρχαιότερους ναούς της Πελο- ποννήσου, διάτι έχει κτισθή πρό χιλίων έτών (964), και από τους πρώτους ναούς σταυροειδούς τύπου. Δια- τηρεί έλαχίστας, άλλ' ώραίαις τοιχογραφίας. Ίδια- τέραν έντύπωσιν κάμνει ο ραδιώνς τρουύλλος του με τας όδοντωτάς ταινίας εις τά παράθυρα και την άλ- λην κεραμικήν διακόσμησην.

Η περιγραφείσα μονή καλείται μέχρι σήμερα «Μοναστήρι του Φιλόσοφου» και «Κρυφό Σχολείο». Η πρώτη όνομασία όφείλεται εις το ότι ο ιδρυτής ήτο πιθανώς καθηγητής της φιλοσοφίας εις την Κων/λιν ή λόγιος μοναχός. Η δευτέρα όνομασία «Κρυφό Σχο- λείο» όφείλεται εις το ότι κατά την παράδοσιν έλει- τούργει εκεί επί τουρκοκρατίας σχολείον. Πιθανώς το σχολείον ιδρύθη εκεί από των πρώτων αρχών της μονής ο Λαμπαδόπουλος, ως πεπαιδευμένος θα είχε συγκεντρώσει μερικούς μαθητάς. Ός γνωστόν της βυζαντινής εποχής τά μοναστήρια ήσαν κέντρα καλ- λιεργίας των γραμμάτων. Το σχολείον της μονής φαίνεται ότι έξηκολούθησε να ύπόρχη μέχρι της τουρκικής κατακτήσεως, όποτε με το κλείσιμο των άλλων σχολείων και τας δυσκόλους συνθήκας ήκμασεν ή Σχολή χάρις εις την άποδοσιν θέσιν αυτής.

Είναι τόσο πολλοι οι Ιεράρχαι και οι Διδάσκα- λοι, οι όποιοι έξέκριναν από την ένδοξον ταύτην μονήν, ώστε δικαίως χαρακτηρίζεται από τους ιστο- ρικούς ως πνευματικόν φυτώριον του ύποδούλου Έλ- ληισμού. Έπτά Πατριάρχαι, μεταξύ των όποιων ο έθνομάρτυς Γρηγόριος Ε' και 70 μητροπολίται, επέ- ρασαν από την Μονήν. Ακόμη περισσότεροι έδρα- σαν ως διδάσκαλοι, ιεροκήρυκες, κληρικοί κ.λ.π.

Η Σχολή της Μ. Φιλόσοφου ήτο έφωδιασμένη και με πλουσίαν συλλογήν βιβλίων και χειρογράφων. Έκ τούτων πολλά μετεφέρθησαν εις την κατοπιν ιδρυ- θείσαν Σχολήν Δημητσάνης, άλλα δε κατεστράφησαν κατά την Επανάστασιν και άλλα κατά την διάλυσιν της μονής το 1834. Εις την Εθνικήν Βιβλιοθήκην Αθηνών περιήλθον δύο σπουδαία παλαιά χειρόγραφα (12ου αιώνος), α' τά Απαντα του Μ. Βασιλείου και β' το Έδαγγέλιον του Βλαχαμανώλη, επί του όποιου ωρκίζοντο τά μέλη της Φιλικής Έταιρείας. Μερικά άλλα χειρόγραφα και βιβλία σώζονται εις την Βι- βλιοθήκην Δημητσάνης.

(Ακολουθεί το Β' μέρος)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1859 από γονείς Μεσολογγίτες. Με το ψευδώνυμο «Αράχνη» δημοσίευσε στα περιοδικά, έφηβος ακόμα, μερικούς στίχους που άρεσαν για την ελλειψινία του αισθηματος - την τόσο αντίθετη προς τη ρητορική τυμπανοκρουσία της εποχής - τον πραγματισμό και τη μουσικότητα τους. Αύτος, μαζί με τον Παλαμά και τον Καμπά, έσπασαν την κρούστα του καθαρευουσιανισμού και χάραξαν το δρόμο της νέας μας λογοτεχνίας που - μ' εξαίρεση την περιλάλητη Έπτανησιακή Σχολή - πνίγανε τ' άγκυρα της υπερωματικής κενολογίας των «καθαρολόγων».

Ο Δροσίνης έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική ανάπτυξη του τόπου και με την έμφυτη δραστηριότητά του, την εργατικότητα του την υποδειγματική: διευθυντής της «Εστίας», ιδρυτής του περιοδικού «Εθνική Άγωγή» και του «Ημερολογίου της Μεγάλης Ελλάδος», Ίδρυματώς του «Συλλόγου προς διάδοση ώφελίμων βιβλίων», Γεν. Διευθυντής της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως κι έπειτα της Ανωτάτης, ιδρυτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών κ.λ.π., προσέφερε υπηρεσίες πολυτίμες στην Παιδεία, στα Γράμματα και στις Τέχνες. Τόσο τα έμμετρα όσο και τα πεζά του (που ανάμεσά τους ξεχωρίζουν ή πολυδιαβασμένη, στην καθαρεύουσα γραμμένη «Αμαρυλλίς», ή «Έρση» και τα «Σκόρπια φύλλα της ζωής μου»), είχαν μεγάλη απήχηση στη λαϊκή ψυχή, που εύκολα συγκινούσαν ό τρυφερός αισθηματισμός, ό έθνικός παλμός, τό φυσιολατρικό πάθος κ' οι άπλοι τρόποι του δημοεργού, και μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες. Πέθανε σε ηλικία 92 χρόνων διαβάζοντας και γράφοντας ως τις τελευταίες του ημέρες.

*

Τ Ο Κ Α Λ Υ Β Ι

Έκει, που οι καστανιές χυτά χλωρόφυλλα, λαμπραδά κλωνάρια ξανεμίζουν, που ροδοβάφονται οι μηλιές κ' οι γαλανόφυλλες έλιές πολύκαρπες λυγίζουν·

Συμμεζόμενο, ντροπαλό, σαν καραβάκι στο γαλό, κατάλευκο καλύβι, μέσ' σ' όλοπράσινα κλαριά τη χιονισμένη του θωριά μια δείχνει και μια κρύβει.

π' άνθουν λευκά τριαντάφυλλα και κλήματα άφροστάφυλα τις κρεβατιές ίσκιώνουν και κυπαρίσσια άραδαριά παλεύοντας με τό βοριά άνίκητα ψηλώνουν,

Μικρά τα καμαράκια του και τα παραθυράκια του και όλο μικροπλάσμενο. Τόσο μικρό, όσο που μπορεί την Εύτυχία να χωρή. — Τι κρίμα που είναι ξένο!

*

Ψ Ω Μ Ι

Καλόδεχτο τό φόρτωμα, που θά 'ρθη από τό μύλο, πρωτόσταλο, προτάλεστο, πρώτη χαρά της σκάφης.

Ζυμώνουν τ' άνασκουμπωτά της πρωτονόφης χέρια και πλάθουν τα πρωτόπλαστα ψωμιά με τις παλάμες μέσ' στην καλοπελέκητη πινακωτή - προικία της. Τό φούρνο καίει, τεχνίτισσα στο φούρνο, ή γριά κυρούλα ξανανιωμένη, αφήνοντας τη συντροφιά της ρόκας.

Ό βραδινό συμμάζεμα στο σπιτικό κατώφλι, καρτέρεμα άνυπόμονο του πυρωμένου φούρνου! Κι ό μέθυσα άπ' τη μυρουδιά πρώτου ψωμιού, που άχνίζει, κομμένο από τό γέροντα παππού χωρίς μαχαίρι και μοιρασμένο στα παιδιά, στις νύφες και στ' άγγόνια!

Και σύ, θυσία των ταπεινών στη θεία την καλοσύνη, σημαδεμένο ανάμεσα με το σταυρού τη βούλα, καλοπλάσμενο πρόσφορο, της Έκκλησιās μεράδι, που θά κοπής την Κυριακή μέσ' στ' άργυρό άρτοφόρι και στ' άγιο δισκοπότηρο με τό κρασί θά σμίξεις!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΔΡ. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

Η ΓΟΡΓΟΝΑ

ΜΕ τό μπρίκι του καπετάν Φαράση άρμένιζα μισοκάναλα εκείνη τη νύχτα. Σπάνια νύχτα! πρώτη και τελευταία θαρρώ στη ζωή μου. Τι είχαμε φορτωμένο; Τι άλλο από σιτάρι. Πού πηγαίναμε; Πού άλλο από τον Πειραιά. Πράματα και τὰ δυο που τὰ έκαμα τό λιγώτερο είκοσι φορές. Μά εκείνη τη βραδιά ένωθα τέτοιο πλάκωμα στην ψυχή, που κινούνενα να λιγοθυμήσω. Δέν ξέρω τι μου έφταιγε· θές ή γαληνεμένη θάλασσα, θές ό ξέστερος ούρανός, θές τό τσουχτερό λιοπύρι· δέν μπορώ να είπω. Μά είχα τόσο βαριά την ψυχή, ήβρεσκα τόσο σαχλοπλημμυρισμένη τη ζωή, που αν με άρπαζε κανείς να με ρίξει στο νερό, (όχι!) δέν θά 'λεγα.

Ό ήλιος ήταν τώρα βασιλεμένος. Τὰ χρυσοπόρφυρα συννεφάκια, που συντρόφευαν τό βασιλεμά του, σφάλωσαν κάπου, μάυρα σαν μεγάλες καπνιές. Ό Άποσπερίτης έλαμψε κρυσταλλόχιονο μέσα στα σκούρα. Φάνηκαν ψηλά οι άστερισμοί ένας κ' ένας. Τὰ νερά κάτω πήραν κείνο τό λευκοσκότεινο χρώμα,

ΑΝΔΡ. ΚΑΡΑΒΙΤΣΑΣ

Στά Λεχαινά της Ήλειας γεννήθηκε (τό 1866) ό Καρκαβίτσας από γονείς φτωχούς, που τον έμόρφωσαν με μεγάλες στερήσεις. Άσκώντας τό έπάγγελμα του γιατρού, στον τόπο του αρχικά, μετά σ' ένα καράβι κι άργότερα στο στρατό, φρόντιζε να θησαυρίζη έντυπώσεις από τη ζωή των ανθρώπων της δουλειάς κι από τὰ μέρη που είχε την εύκαιρία να γνωρίζη, τό Μοριά και τη Ρούμελη, τό νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου, τὰ λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας. Τό καλύτερο μέρος του έργου του είναι διαποτισμένο από τούτη την εμπειρία του. Προικι-

μένος με άφηρηματική δύναμη, με παρατηρητικότητα και με λυρική διάθεση ό πεζογράφος αυτός, που ό Παλαμάς θεωρούσε ισάξιο, αν όχι ανώτερο, του Παπαδιαμάντη* («αν κάποιος παράξενος των άξιών ζυγιστής με πειθανάγκαζε να διαλέξω αποκλειστικά μεταξύ Παπαδιαμάντη και Καρκαβίτσας, θά έσκυβα εύλαβητικά μπροστά στον πρώτο, θά του φιλούσα τό χέρι, και θά ψήφιζα τό δεύτερο», έχει γράψει ό ποιητής του «Δωδεκάλογου του Γύφτου»), μάς άφησε ένα μυθιστόρημα («Ό Ζητιάνος») και πολλά διηγήματα, που ανάμεσά τους ξεχωρίζουν τὰ «Λόγια της Πλώρης» - μια σειρά από θαλασογραφίες γεμάτες φρεσκάδα και χάρη.

Με προβλήματα ψυχολογικά δέν καταπιείστηκε ό Καρκαβίτσας, γιατί δέν ήθελε (ή δέν μπορούσε) να ξεφύγη απ' ό,τι τον μάγευε και τον ένέπνεε: την ήθογραφία, στην πιο γνήσια και πιο γοητευτική μορφή της, έννοείται.

Έκτός από τὰ λογοτεχνήματα που αναφέραμε έγραψε και κάμποσα παιδαγωγικά βιβλία (μόνος του και με συνεργάτη τον εκπαιδευτικό Νώντα Έλατο). Στα έργα αυτά, που περιέχουν ήθικες ύποθηκες, πατριωτικά αισθήματα και κοινωνικά διδάγματα, χάρεται κανείς τη σπαρταριστή δημοτική γλώσσα και τη λιτή διατύπωση.

Ό Καρκαβίτσας πάθανε στο Μαρούσι τό 1923 σε ηλικία 57 χρόνων.

* Βλέπε τεύχος Μαΐου 1964, σελ. 22-23.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

τό κρύο και λαχταριστό του άτσαλιού. Τό ναυτόπουλο άναψε τὰ φανάρια· ό καπετάνιος κατέβηκε να κοιμηθί· ό Μπούλμπερης έκατσε στο τιμόνι. Ό Μπραχάμης, ό σκύλος μας, κουλουριάστηκε στη ρίζα του άργάτη να ήσυχάση και κείνος.

Έγώ ούτε να ήσυχάσω μπορούσα. Ούτε ύπνο, ούτε ξύπνο. Δοκίμασα να πιάσω κουβέντα καμιά με τον τιμονιέρη· μά είχε τόση άνοστιά, που έσβησε σαν φωτιά άναμμένη με χλωρόξυλα. Πήγα να παίξω με τό Μπραχάμη· αλλά και κείνος τρύπωνσε άκόμη περισσότερο τό μουσούδι στα πόδια του και βαριεστημένος γρίνιασε, σά να μου έλεγε: - Άφσέ με και δέν έχω την όρεξή σου! Τότε βαριεστημένος και γώ πήγα και ξαπλώθηκα μπρούμυτα καταμεσίς κ' έκλεισα στη χούφτα τὰ μάτια μου. Ήθελα να μη βλέπω τίποτα, να μην αισθάνωμαι πώς ζω. Και λίγο - λίγο σχεδόν τό κατόρθωσα. Κάτι έλάχιστο, σαν θαμπό καντηλάκι, ένωθα να ζή μέσα μου και γύρω τό κορμί μου να σμίγη και να χωνεύη μέσα στ' άναίσθητα σανίδια της κουβέρτας.

Πόσο έμεινα έτσι, δέν ξέρω. Τι μου ήρθε στο νοῦ κι αν μου ήρθε τίποτα, δέν θυμούμαι. Άξαφνα όμως άρχισα ν' άνατριχιάζω· σαν κάποιος μαγνήτης να έρέθιζε τὰ νεύρα μου, όπως ή ύγρασία άναγκάζει τὰ πουλιά στο φλύαρισμα. Κ' εύθύς πορφυρό κύμα χύθηκε άπάνω μου. Πίστεψα πώς κολυμπούσα στα αίματα. Και όπως ό κοιμάμενος σε σκοτεινό δωμάτιο αυτόματα ξυπνά στο λαμπρό φώς της ήμέρας, και γώ άνοιξα τὰ μάτια μου. Τ' άνοιξα ή τὰ κλεισα δέν θυμούμαι. Θυμούμαι μόνο πώς έμεινα άκίνητος. Πρώτη μου σκέψη ήταν πώς ξύπνησα στο στομάχι κάποιου ψαριού, που ρούφηξε τό καράβι μας. Και όμως δέν ήταν στομάχι κάποιου ψαριού. Ήταν ό ούρανός ψηλά και κάτω ή θάλασσα. Μά όλα, ψηλά και χαμηλά, στρωμένα ήταν με ρούχο κατακόκκινο, κυματιστό, που έβαφε με άβρο φεγγοβόλημα ως και τό σωτρόπι της σκάφης μας. Κάπου στα πέρατα της γής πυρκαγιά τίνιζε τη λαμπάδα της ψηλά κ' έρριχνε φοβερούς άπλοκαμους περαδώς. Μά που τό κάμα και που ή άθάλη της; Και τὰ δυο έλειπαν.

Κάτω στα βάθη του βοριά κάποιο μενεξεδένιο σύγνεφο άπλωσε και τύλιξε γαλαζόχωμα τ' άστέρια, τὰ έκρυψε κάτω από τό πυκνό μαγνάδι του. Και παρ'ότι τόξο άπλώθηκε λευκοκίτρινο κ' έχυσε μεσούρανα ποτάμια σκοτεινά και ποτάμια πράσινα, χρυσορόδινα και γλαυκά, λές και ήθελε να βλάψη τό στερέωμα. Και τό τόξο, κινητό σαν άνεμόδαρτο παραπέτασμα, κουνούσε τὰ κρόσσια έμπρός, άπλωνε τις άραχνοφάντες δαντέλες του και πρόβαινε, όπως ή πλημμύρα προβαίνει και σκεπάζει με άφρους και γλώσσες την άμμουδιά. Τ' άέρινα ποτάμια έτρεχαν γοργά και φούσκωναν και κυλούσαν πάντα σκοτεινά ή πράσινα, χρυσορόδινα ή γλαυκά, και σκόρπιζαν άντιφεγγίσματα όλουθε σαν ήλεκτρικού προβολές χοντρές και άδαπάνητες. Ή θάλασσα άκίνητη άτανακλούσε τὰ τόσα χρώματα και φαινονταν διαξάφνισμένα μέσα στην τόση λάμψη. Μά περισσότερο ξαφνισμένος ήμουν έγώ. Δέν ήξερα τι να κάμω και τι

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Ποιητής τρυφερός και άπλός ό Πολέμης, που γεννήθηκε στην Αθήνα τό 1862, άρχισε να δημοσιεύη στίχους από τὰ μαθητικά του χρόνια. Ήταν ένας από τους πρωτοπόρους του δημοτικισμού. Τὰ τραγούδια του άγαπήθηκαν πολύ από τό Λαό, τιμήθηκαν με διάφορα βραβεία, κάμποσα απ' αυτά έμελοποιήθηκαν. Μετάφρασε άρχαίους κλασσικούς και συγχρόνους συγγραφείς. Έγραψε πολλές ποιητικές συλλογές και κάμποσα θεατρικά έργα, που έσημείωσαν σχετική έντυχία. Είναι ό ιδρυτής της Έταιρείας Έλλήνων Θεατρικών Σύγγραφέων. Από τη λογοτεχνική παραγωγή του Πολέμη ξεχωρίζουν μερικά λυρικά ποιήματα (όπως τό «Παλιό Βιολί»), για την κομψή και γλαφυρή γλώσσα, την άμεμπτη στιχομορία, την πλούσια όμοιοκαταληξία κ.λ.π., όπως έγραψε ό Κωστής Παλαμάς, καθώς και πολλά παιδικά, γραμμένα με άνεση και χάρη. Πέθανε τό 1924.

*

Η Π Η Γ Η

Στό χωριό μας μιιά πηγή άναβρύζει από τη γή, φέρνει άστείρευτο νερό κρυσταλλέιο, δροσερό.

Κι ό διαβάτης σταματά, φιλικά τη χαιρετά, και στον ίσκιό, εκεί σιμά της, ξεκουράζεται ό διαβάτης.

Και με χάρη περισσή πολυτρίχια και κισσοί γύρω στα νερά της σκύβουν, τη στολίζουν και την κρύβουν.

Και του δίνει αύτη νερό κρυσταλλέιο, καθαρό, κι ό διαβάτης εύλογεί τη φιλόξενη πηγή.

*

Τ Ο Χ Ε Ρ Ι . . .

Τό χέρι όταν άπλώνεται να πάρη χάνει τόση όμορφιά και χάρη τόση, όση όμορφιά κερδίζει κι όση χάρη τό χέρι όταν άπλώνεται να δώση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

να συλλογιστώ. Έφτασε, είπα, του κόσμου ή συντέλεια. Τέτοια όμως συντέλεια μπορούσε να εύχαριστήση τον καθένα. Ή Γη βούλεται να πεθάνη μέσα στα ροδοκύματα!...

Άξαφνα άνατρώμαξα. Κάτω βαθιά, μέσ' από τό μενεξεδένιο σύγνεφο, είδα να προβαίνει ίσκιος πελώριος. Ή χοντρή κορμοστασιά, τό πυργογύριστο κεφάλι του φάνταζαν Άγιονόρος. Τὰ δυο του μάτια γύριζαν φωτεινούς κύκλους κ' έβλεπαν περήφανα τον κόσμο πριν τον κλωτσήσουν στην καταστροφή. Νάτος είπα, ό θεόσταλτος άγγελος, ό χαλαστής και σωτήρας! Τόν έβλεπα κ' είχα σύγκρουση στην ψυχή. Από στιγμή σε στιγμή πρόσμενα σφυρί να πέση τό φριχτό χτύπημα. Πάει τώρα ή Γη με τους καρπούς, πάει κ' ή θάλασσα με τὰ ξύλα της! Ούτε τραγούδια πλιό, ούτε ταξίδια, ούτε φιλιά!

Άλλά δέν άκουσα τό χτύπημα. Ό ίσκιος πρόβαινε στα νερά με άλματα πύρινα. Κι όσο γρηγορώτερα πρόβαινε, τόσο μικραίνει ή κορμοστασιά του. Και άξαφνα ό θεότρομος δγκος χιλιόμορφη κόρη στάθηκε άντίκρυ μου. Διαμαντοστόλιστη κορόνα φορούσε στο κεφάλι και τὰ πλούσια μαλλιά γαλάζια χήτη άπλωναν (Συνέχεια στη σελίδα 25)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τὰ παιδιά κ' ἡ τηλεόραση

ΕΝΑΣ εκπρόσωπος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἀπεκάλυψε πρὶν ἀπὸ κάμποσον καιρὸ, ὅτι οἱ μαθητὲς παρακολουθοῦσαν τηλεόραση ἀπὸ τὸ σπίτι τους, ξεδουλεύοντας τόσο χρόνον, ὅσο καὶ μέσα στὴν τάξη. Δηλαδή, εἰκοσιεπτάμιση ὥρες τὴν ἐβδομάδα. Τὸ φαινόμενο, βέβαια, ἀν καὶ ἐβαλε σὲ πολλὰς σκέψεις, δὲν ἐπρόκალσε ἐκπλήξη, ἀφοῦ ἦταν γνωστὸ ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ καταναλίσκουν μπροστὰ στὴν τηλεοπτικὴ ὁθόνη, σαράντα ὥρες περίπου τὴν ἐβδομάδα.

Οἱ κοινωνιολόγοι καὶ οἱ ἄλλοι ἀρμόδιοι, ποὺ ἐνδιαφέρονται γι' αὐτὰ τὰ ζητήματα, ἐξετάζοντας τὴν κατάστασιν τοῦτη ποὺ δημιουργήσε ἡ τηλεόραση, εἶχαν καταλήξει στὸ ὁμόφωνον συμπέρασμα, ὅτι ἡ αἰτία βρίσκεται βασικὰ στὴν ἀκαταμάχητη ἔλξη ποὺ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὸ θέαμα. Καὶ θυμήθηκαν τότε τοὺς Ρωμαίους ποὺ ἔλεγαν πὼς τ' ἀπαραίτητα τῆς ζωῆς εἶναι «ἄρτος καὶ θέαμα».

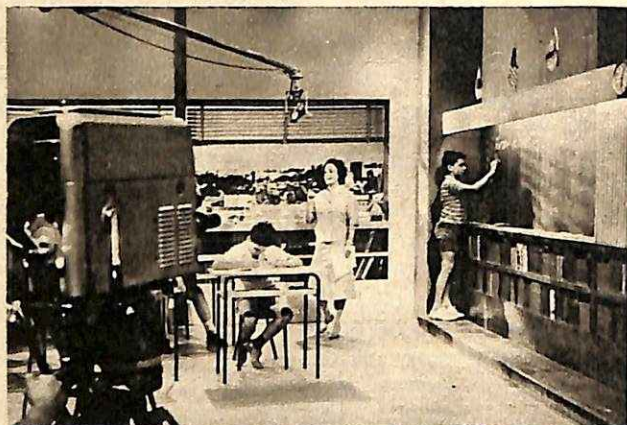
Ὅμως, ἀν γιὰ τοὺς μεγάλους, ἡ ἔλξη τοῦ τηλεοπτικοῦ θεάματος ἔχει τὶς πολλὰς καλὰς τῆς πλευρὰς καὶ συγκέντρωσε τὴν οἰκογένεια στὸ σπίτι, γιὰ τὰ παιδιά ἀνοίξε μιά πληγὴ, ποὺ μὲ κάθε τρόπο ἔπρεπε, τὸ γρηγορώτερον, νὰ γιαιτρευτῇ. Τὰ παιδιά ἔχοντες χρόνον πολὺντον, παραμελοῦσαν τὰ μαθήματά τους, παρακολουθοῦσαν ἐκπομπὲς ἀκατάλληλες γι' αὐτὰ καὶ ἡ ἐπὶ τῶν γονέων φαινόταν ἀνίσχυρη μπροστὰ στὴ δύναμιν τῶν εἰκόνων τῆς τηλεόρασης... Οἱ παιδαγωγοὶ βρέθηκαν μπροστὰ σὲ καινούργια προβλήματα, ποὺ αἰταιοῦσαν μίαν ἀμεση λύση. Ἔτσι κι ἄλλως, τὸ τηλεοπτικὸ θέαμα δὲν γινόταν νὰ καταπολεμηθῇ. Ἀπεναντίας, μέρα μετὰ τὴν μέρα, ἀποκτοῦσε καὶ περισσότερους καὶ πρὸ φανατικούς ὁπαδούς. Μὲ αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ θέαμα, λοιπόν, ἔπρεπε νὰ γίνῃ κάτι. Καὶ τοῦτη τὴ φορά θυμήθηκαν, σίγουρα, ἐκείνη τὴ παλιά κινεζικὴ παροιμία, ποὺ λέει ὅτι «μιά εἰκόνα ἀξίζει ὅσο δέκα χιλιάδες λέξεις». Δέκα χιλιάδες λέξεις, μὲ μίαν εἰκόνα... Μὰ τότε, ἡ λύση βρέθηκε. Δόλωμα γιὰ τὰ παιδιά ἡ εἰκόνα τῆς τηλεόρασης καὶ μὲ κάθε εἰκόνα, θὰ παραδίδουν οἱ καθηγητὲς ἕνα μάθημα... «δέκα χιλιάδων λέξεων». Ἀτρωμοί, τώρα, κάου μπόνους, λύνουν μεταξύ των προβλήματα ἄλλεβρας, ἐνῶ οἱ ἐρυθρόδερμοι Σιού, καθισμένοι γύρω - γύρω ἀπὸ τὴ φωτιά τους, τραγουδοῦν τοὺς κανόνες τῆς ἰσότητος τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων». Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ παίρῃ καν εἰδηση τὸ παιδί, καθισμένο μπροστὰ στὴν ὁθόνη τῆς τηλεόρασης μαθαίνει στὸ σπίτι τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου.

Τὰ πρῶτα σχετικὰ πειράματα ποὺ ἐγίναν στὶς Η.Π.Α. εἶχαν θαυμάσια ἀποτελέσματα. Ἀποδείχτηκαν δὲ τόσο εὐχάριστα, ποὺ καὶ οἱ μεγάλοι ἀρχισαν νὰ τὰ παρακολουθοῦν μὲ ἐνδιαφέρον. Πολλοὶ μάλιστα ἰδιωτικοὶ τηλεοπτικοὶ σταθμοὶ καθιέρωσαν στὰ προγράμματά τους τακτικὰ μαθήματα γιὰ τὶς γυναικὲς ποὺ μένουν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸ πρῶτο στὸ σπίτι. Ἀπὸ τὶς σχετικὰ ἐρευνες διαπιστώθηκε ὅτι τὰ δημοφιλέστερα ἀπὸ τὰ μαθήματα αὐτὰ εἶναι ἡ γεωγραφία, ἡ ἀστρονομία καὶ ἡ βιολογία.

Ἀλλά, ὡς ξαναγυρίσουμε στὰ μαθήματα γιὰ τὰ παιδιά. Ὅταν μερικοὶ εκπαιδευτικοί, ἀντελήφθησαν τὴν ἐπιτυχία ποὺ σημειώσαν τὰ τηλεοπτικὰ μαθήματα, πῆραν τὴν ἀπόφασιν νὰ φέρουν τὴν τηλεόραση μέσα στὴν τάξη. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ, καὶ τὸ μάθημα θὰ ἦταν πρὸ εὐχάριστο, καὶ διάφορες παραδόσεις θὰ γινόντουσαν πρὸ εὐκολονόητες μὲ τὴν συμπαράστασιν τοῦ θεάματος καί, ἀκόμα, ἡ ἐφαρμογὴ μιᾶς ἐνιαίας, καλύτερης καὶ σωστότερης παιδαγωγικῆς θὰ ἦταν πραγματοποιήσιμη. Ἔτσι καὶ ἔγινε.

Σὲ μιά δημοσιογραφικὴ εἰδηση τοῦ 1958, διαβάζουμε τὰ ἑξῆς: «Αἱ δυνατότητες αἱ ὁποῖαι προσφέρονται ὑπὸ τῆς τηλεόρασεως διὰ μίαν πλεονεκτήματα ἐκπαιδευτικὴν διδασκαλίαν, ἐξετιμήθησαν καὶ ὑπὸ τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν τῶν Η.Π.Α. Ἔτσι, μετὰ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ κολλέγια, τὸ μεταπολεμικὸν αὐτὸ μέσον τηλεπικοινωνίας, ὑποκατεστάθη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διανοητικὴν ἐργασίαν ἐρ' ἐνὸς τομέως ὅπου, τοῦλάχιστον πρὸ τίνος, αὐτὴ ἐφέρετο ὡς ἀνεκκατάστατος.»

Τέλος, κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ εἰς Ὁχάο ἐδρεύοντος «Ἰνστιτούτου διὰ τὴν μέσῳ τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεόρασεως ἐκπαίδευσιν», εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαβαν μέρος πλεον τῶν 600 παιδαγωγῶν, ἐγένετο δεκτὸν ὅτι οὐδὲν ὑποκατάστατον ἐνὸς καλοῦ καθηγητοῦ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ, χωρὶς ὅμως νὰ ἀποκλείεται καὶ ἡ χρῆσις τῆς τηλεόρασεως ὡς συμπληρωματικοῦ μέσου προάγοντος τὰς διδακτικὰς μεθόδους καὶ συντελοῦντος εἰς τὴν μεγαλύτεραν ἐπιτυχίαν μιᾶς ἀπὸ ἑδρας διδασκαλίας». Τὴν ἴδια ἀποψη ὑποστήριξε στὸ «Πρῶτον διεθνὲς συνέδριον σχολικῆς ραδιοτηλεόρασεως» τὸ 1961 καὶ ὁ Γερμανὸς ἐκπαιδευτικὸς Φράντς Ράινχολτς, προσθέτοντας ὅτι «μὲ τὶς ἐκπομπὰς αὐτὰς ἐρχεται μέσα στὴν τάξη, ὅχι ἕνας καινούργιος δάσκαλος, μὰ ἕνας φίλος ποὺ σέβεται καὶ ἐκτιμᾷ τὸν καθηγητὴ, γιὰτὶ ἐκεῖνος πάντα παραμένει ὁ ὑπεύθυνος τῆς σχολικῆς ἐργασίας. Ὁ καθηγητὴς βρίσκει στὶς ραδιοτηλεοπτικὰς ἐκπομπὰς ἕναν πολὺντον καὶ ἀξίῳ συνεργάτη του». Ἔτσι, ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους παιδαγωγούς τῆς Ἀμερικῆς, χαρακτηρίζει

Μάθημα γιὰ τὰ παιδιά σ' ἕνα στούντιο τῆς Ἰταλικῆς Rai, ποὺ μεταδίδει 6 ὥρες τὴν ἡμέρα σχολικὴ ἐκπομπή

σήμερα τὴν τηλεόραση σὰν «τὴ σημαντικώτερη ἐκπαιδευτικὴ πρόδοσ τοῦ αἰῶνα μας».

Ὁ πρῶτος σχολικὸς τηλεοπτικὸς σταθμὸς τοῦ κόσμου ἰδρύθηκε στὸ Πίττσμπουργκ τῆς Πενσυλβανίας καὶ ἀρχισε νὰ λειτουργεῖ, τὴν 1η Ἀπριλίου 1954. Ἀμέσως κι ἄλλες μεγάλες πόλεις, ἀκόμη καὶ ἄλλα κράτη, ἀκόλουθησαν τὸ παράδειγμα του.

Ἐν τούτοις μὴ νομίζετε πὼς τὰ πράγματα ἐγίναν τόσο ὁμαλὰ καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρξαν ἐμπόδια καὶ ἀντίθετες γνώμες ἀπὸ τοὺς θεωρητικούς τῆς παιδείας, ἡ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν συμφέροντα ἀπὸ τὴν ὑπανάπτυξιν τοῦ συνόλου. Μιά μερίδα ἐκπαιδευτικῶν, ἐξάλλου, φοβήθηκε ὅτι ἡ τηλεόρασις θὰ τοὺς πάρῃ τὴ θέση, ἡ, τὸ λιγώτερον, ὅτι σύντομα θὰ τοὺς καταστήσῃ «ὑπεράριθμους». Φόβοι ἀβάσιμοι, γιὰτὶ ἡ παρουσία τοῦ δασκάλου εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ψυχικὴ καλλιέργεια καὶ τὴν κοινωνικὴ μόρφωσιν τῶν μαθητῶν.

Λένε πολλοὶ ὅτι ἡ τηλεόρασις μὲ τὸ καθορισμένο τῆς θέαμα, περιορίζει τὴν φαντασίαν τοῦ θεατῆ τῆς. Μ' αὐτὸ τὸ διεδωμένο ἐπιχειρήμα ξεκίνησαν οἱ ἀρνητὲς τῶν τηλεοπτικῶν μαθημάτων γιὰ νὰ «προειδοποιήσουν» ὅτι, ἡ μελλοντικὴ γενεὰ θ' ἀποτελῇται ἀπὸ άτομα καθυστερημένα, μὲ ἀναφομοιωτὲς γνώσεις, χωρὶς προσωπικότητα στὶς σκέψεις του. Ἀπὸ μιά μεριά, τὸ θέαμα μπορεῖ νὰ ἐξῇ τὴ σοβαρότητά του καὶ ἐκὼς καλὰ ἐκεῖνοι ποὺ τὸ ἔθεσαν. Γιὰτὶ τὸ παιδαγωγικὸ σύστημα μὲ τὰ νέα μέσα ἐπικοινωνίας, τὸ ραδιόφωνο καὶ τὴν τηλεόρασι, ἀπαιτεῖ πολλὴ προσοχὴ στὴν ἐφαρμογὴ του. Κατὰ τὴ γνώμη μας ὅμως γιὰ τὸ παιδί, στὴ στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν τοῦλάχιστον

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ: Καρκαβίτσα «Ἡ ΓΟΡΓΟΝΑ»

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 23)

στὶς πλάτες ὡς κάτω στὰ κύματα. Τὸ πλατὺ μέτωπο, τ' ἀμυγδαλωτὰ μάτια, τὰ χεῖλη τῆς τὰ κοραλλένια, ἔχουν γύρω κάποια λάμψη ἀθανασίας καὶ κάποια περηφάνεια βασιλική. Ἀπὸ τὰ κρυσταλλένια λαιμοτράχηλα κατέβαινε κ' ἐσφίγγε τὸ κορμὶ ὁλόχρυσος θώρακας λεπιδωτὸς καὶ πρόβαλλε στὸ ἀριστερὸ τὴν ἀσπίδα κ' ἐπαίξε στὸ δεξιὸ τὴ Μακεδονικὴ σάρισα.

Δὲν εἶχα συνέρθει ἀπὸ τὴν ἀπορία καὶ φωνὴ γλυκιά, ἤρεμη καὶ μαλακὴ ἄκουσα νὰ μοῦ λέη:

— Ναύτη καλεναύτη! ζῇ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος;
— Ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος! ψιθύρισα μὲ περισσότερη ἀπορία. Πὼς εἶναι δυνατό νὰ ζῇ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος; Δὲν ἤξερα τί ρώτημα ἦταν ἐκεῖνο καὶ τί νὰ τῆς ἀποκριθῶ, ὅταν ἡ φωνὴ ξαναδευτέρωσε:

— Ναύτη καλεναύτη! ζῇ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος;
— Τώρα, Κυρά μου! ἀπάντησα χωρὶς νὰ σκεφτῶ. Τώρα βασιλιάς Ἀλέξανδρος! Οὔτε χῶμα του δὲ βρίσκεται στὴ γῆ.

Ὁμιέ! κακὸ ποὺ τό παθα! Ἡ χιλιόμορφη κόρη ἔγινε μὲ μιᾶς φοβερὸ σίχαμα. Κύκλωπας βγήκε ἀπὸ τὸ κύμα κ' ἔδειξε λεπιδωτὸν τὸ μισὸ κορμὶ. Ζωντανὰ φίδα καὶ μεταξὺμαλλα σηκώθηκαν περαδῶθε, ἔβγαλαν γλῶσσες καὶ κεντριά φαρμακερὰ κ' ἔχυσαν φοβεριστικὸ ἀνεμοφύσημα. Τὸ θωρακωτὸ στῆθος καὶ τὸ παρθενικὸ πρόσωπο ἄλλαξαν ἀμέσως. Σὰ νὰ ἦταν ἡ Μονοβύζω τοῦ παραμυθιοῦ. Τώρα καλογνώρισα μὲ ποῖον εἶχα νὰ κάμω! Δὲν ἦταν ὁ Χάρος τῆς γῆς, ὁ χαλαστής καὶ σωτήρας ἄγγελος. Ἦταν ἡ Γοργόνα, τ' Ἀλέξανδρου ἡ ἀδερφή, ποὺ ἔκλειπε τὸ ἀθάνατο νερὸ καὶ γύριζε ζωντανὴ καὶ παντοδύναμη. Ἡ Δόξα ἦταν τοῦ μεγάλου κοσμοκράτορα, ἀγέραστη κ' αἰώνια σὲ στεριά καὶ θάλασσα. Καὶ μόνο γιὰ Κεῖνης τὸν ἐρχομὸ

χιστον, αὐτὸς ὁ περιορισμὸς τῆς φαντασίας του δὲν βλάπτει. Ἡ φαντασία μας κινεῖται μέσα στὸν κόσμον τῶν φαινομένων, ποὺ ἔχει γνωρίσει ἡ ἐμπειρία μας. Πρὶν, λοιπόν, ἀρχίσω νὰ κινήται ἡ φαντασία τοῦ παιδιοῦ στὸ μικροσκοπικὸν κόσμον τῆς δικῆς του ἐμπειρίας, ποὺ περιλαμβάνει φαινόμενα καὶ ἐρεθίσματα περίεργα καὶ ἀκατανόητα ἢ παρανοημένα ἀπὸ τὴς τρυφερῆς του γνώσεως, εἶναι καλύτερα νὰ τοῦ πλουτίσωμε αὐτὸν τὸν κόσμον τῆς ἐμπειρίας σωστὰ καὶ νὰ τοῦ τὸν πλάσωμε μὲ κάποια θετικὴ παιδαγωγικὴ μέθοδο. Ἡ τηλεόρασις γιὰ τὸ μικρὸ παιδί εἶναι, πιστεύουμε, τὸ ἀσφαλέστερον μέσον τῆς πνευματικῆς του ἀνατροφῆς. (Μιλοῦμε πάντα γιὰ τὶς εἰδικὰς ἐκπομπὰς τῆς). Καὶ ὅταν ὕστερα μεγαλώσῃ τὸ παιδί, ἐρχεται τὸ ραδιόφωνο, ποὺ μὲ τὴν ἀδιάκοπην συμπάρασιν τῆς τηλεόρασεως θὰ συντελέσῃ στὴ συνέχισιν καὶ τὴ συμπλήρωσιν τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας τοῦ νέου ἀνθρώπου.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι τὸ θεαματικὸν μάθημα στὴν ὁθόνη τῆς τηλεόρασεως εἶναι πρὸ ἐντυπωσιακὸ, ἐπομένως πρὸ ἀποδοτικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο τῶν σημερινῶν σχολείων. Οἱ παραγωγοὶ τῶν ἐκπομπῶν τῶν τηλεοπτικῶν μαθημάτων χρησιμοποιοῦν κινηματογραφικὰς ταινίες, φωτογραφίες, τὰ πρὸ σὺγχρονα ὄργανα γιὰ νὰ διδάξουν φυσικὴ, χημεία, κοσμογραφία, ἀστρονομία, χρησιμοποιοῦν τηλεσκόπια καὶ μικροσκόπια καὶ πᾶν ἄπ' ὅλα τὴν κ' α' μερὰ (τὴ μηχανὴν γιὰ τὴ λήψιν τῶν εἰκόνων), ποὺ ὁ φακὸς τῆς ἔχει νὰ δείχνῃ ὅτι εἶναι πρὸ οὐσιαστικὸ καὶ σημαντικὸν γιὰ τὴν κατανόησιν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ παιδιοῦ. «Καὶ ἀκόμη - ὅπως ἔγραψε μιά δική μας παιδαγωγός, ἡ κ. Καλ. Μουστάκα - ἐπειδὴ ἡ προετοιμασία τῶν μαθημάτων αὐτῶν γίνεται ἀπὸ κεντρικὴν ὑπηρεσίαν ἐκπαιδευτικῶν, ἡ ὕλη τους εἶναι πάντοτε ἐνημερωμένη στὶς τελευταῖες ἐξελλίξεις τῆς ἐπιστήμης, τόσο στὴν τεχνολογία τῶν διαφόρων κλάδων, ὅσο καὶ στὴν διδακτικὴ μεθοδολογία, κάτι ποὺ καὶ ὁ πρὸ ἱκανὸς ἀκόμη δάσκαλος δὲν θὰ μπορούσε νὰ παρακολουθῇ τόσο καλὰ, γιὰτὶ θὰ τὸν ἐμπόδιζαν οἱ παράγοντες

ἔχουσεν ὁ Πόλος τὸ Σέλας του, νὰ στρώσῃ τὸν αἰθέρα μὲ τῆς πορφύρας τὸ χρῶμα. Δὲ ρωτοῦσε βέβαια γιὰ τὸ φθαρτὸ σῶμα, ἀλλὰ γιὰ τὴ μνήμη τοῦ ἀφέντη τῆς. Καὶ τώρα στὴν ἄκριτὴ μου ἀπόκρισιν μανιασμένη ἐρριξε τὸ χέρι, ἕνα δασοτριχωμένο καὶ βαρὺ χέρι στὴν κουπατση, ἐπαίξε ξερβόδεξα τὴν οὐρά τῆς κ' ἔδειξε Ὁκεανὸν τὸν μαλακὸ Πόντον.

— Ὁχι, ψέματα!... φώναξε μὲ λυμένα γόνατα.

Ἐκείνη μὲ κοίταξε αὐστηρὰ καὶ μὲ φωνὴν τρεμάμενη ξαναρώτησε:

— Ναύτη καλεναύτη! ζῇ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος;

— Ζῇ καὶ βασιλεύει! ἀπάντησα εὐθύς. Ζῇ καὶ βασιλεύει καὶ τὸν κόσμον κυριεύει.

Ἄκουσε τὰ λόγια μου καλὰ. Σὰ νὰ χύθηκε ἀθάνατο νερὸ ἡ φωνὴ μου στὶς φλέβες τῆς, ἔλλαξε ἀμέσως τὸ τέρας κ' ἔλαμψε παρθένια πάλι χιλιόμορφη. Σήκωσε τὸ κρινάτον χέρι τῆς ἀπὸ τὴν κουπατση, χαμογέλασε ροδόφυλλα σκορπώντας ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς. Καὶ ἄξαφνα στὸν ὁλοπόρφυρον ἄερα χύθηκε τραγούδι πολεμικὸ, λὲς καὶ γύριζε τώρα ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς ἀπὸ τὶς χῶρες τοῦ Γάγγη καὶ τοῦ Εὐφράτη.

Σήκωσα τὰ μάτια ψηλὰ κ' εἶδα τ' αἰετὰ ποτάμια, τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ πράσινα, τὰ χρυσορόδινα καὶ τὰ γλαυκά, νὰ σμίγουν στὸν οὐρανὸ καὶ νὰ κάνουν Στέμμα γιγάντιο. Ἦταν κάμωμα τοῦ καιροῦ ἡ μὴν ἦταν ἀπόκρισις στὸ ρώτημα τῆς ἀθάνατης; Ποιὸς ξέρει. Μὰ σιγὰ - σιγὰ οἱ ἀχτίδες ἀρχισαν νὰ θαμπώνουν καὶ νὰ σβήνουν μιά μετὰ τὴν ἄλλη, λὲς κ' ἐπαίρνε τὰ κάλλη μαζί τῆς ἡ Γοργόνα στὴν ἄβυσσον.

Τώρα οὔτε Στέμμα οὔτε τόξον φαινόταν πουθενά. Κάπου - κάπου σκόρπια σύγνεφα ἔμεναν σταχτικά καὶ κάτωχρα! καὶ μέσα στὴν ψυχὴ μου θαμπή καὶ ξέθωρη ἡ πορφύρα τῆς πατρίδας μου.

Μὲ τὸ μπρίκι τοῦ καπετὰν Φαράση ἀρμένιζα μισοκάναλα ἐκείνη τὴ νύχτα.

Σ. Π.

τόπου καὶ χρόνου.

Ὁ ἕνας ὑποστηρίζει ὅτι ἡ παρακολούθησις τῶν μαθημάτων ἀπὸ τὸ σπίτι ἀπομονώνει τὰ παιδιά καὶ δὲν τὰ ἀφίνει νὰ ἐρθουν σ' ἐπαφὴ μεταξύ τους. Οἱ μαθητικὲς σχέσεις, λέει, ἀποτελοῦν γι' αὐτὰ τὸ πρῶτον βῆμα στὴν κοινωνικὴ τους γνωριμία.

Ἄλλος πάλι ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ παιδιά ποὺ παρακολουθοῦν τὰ μαθήματα τῆς τηλεόρασεως ἀπὸ τὴν ὁθόνη τοῦ σπιτιοῦ τους βρίσκονται σ' εὐνοϊκότερη θέση. Πρῶτα - πρῶτα, κανεῖς καὶ τίποτα δὲν τὰ ἐμποδίζει νὰ ἀναπτύξουν τὶς σχέσεις τους μὲ ἄλλα παιδιά. Ἐπειτα, κατὰ τὴν ὥραν τῆς διδασκαλίας, εἶναι ἀπαλλαγμένα ἀπὸ τὶς μειονεκτικὰς ἐπιδράσεις τῆς ψυχολογίας τῶν ὁμαδικῶν καταστάσεων τῆς τάξης τοῦ σχολείου καὶ τοῦ καθηνὸς ἡ πνευματικὴ ἱκανότητα συλλέγει ἀπερίσπαστα τὴν προσφερομένην γνώσιν. Κι ἐπειδὴ τὸ σπίτι εἶναι ἕνα συνηθισμένο περιβάλλον, ἡ ἐντύπωσις τῆς ἐκπομπῆς τοῦ μαθήματος, σὰν κάτι διαφορετικόν, παραμένει ἐκείνη πρὸ ἐντονίαν, διακρίστερη καὶ καλυτέρα ἀποτυπωμένη στὸ παιδί.

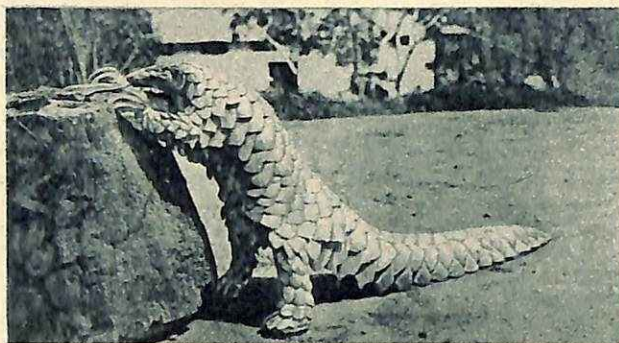
Κάποιος τρίτος παρατηρεῖ ὅτι καὶ γιὰ τὶς δύο περιπτώσεις, καὶ γιὰ τὸ σπίτι καὶ γιὰ τὸ σχολεῖο, εἶναι ἀπαραίτητος συμπαραστάτης τοῦ παιδιοῦ ὁ δάσκαλος, ὁ παιδαγωγός. Εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ θὰ τὸ καθοδηγήσῃ, θὰ τοῦ ἐξηγήσῃ, ἐκεῖνος ποὺ τὴν ἐκπαίδευσιν θὰ τὴν ἀνεβάσῃ στὸ ἐπίπεδον τῆς παιδείας, μὲ τὴν πλατωνικὴν τῆς ἐννοίαν.

Ἐμεῖς, δὲν θὰ ποῦμε τίποτα περισσότερο. Τελειώνοντας ὅμως, θὰ θέλαμε νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ προβλήματα ποὺ μᾶς ἀνησυχοῦν, ὅλες αὐτὲς οἱ προσπάθειες ποὺ γίνονται, ὅλες αὐτὲς οἱ ἀναζητήσεις ποὺ πᾶνε νὰ διανοιῶσιν τὸ μεγάλο δρόμον τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς τηλεόρασεως, δὲν δείχνουν τίποτα ἄλλο παρὰ τὴν ἀνάγκη ποὺ προβάλεται στὴν ἐποχὴ μας γιὰ μιά καθολικὴ παιδείαν: αὐτὴ ποὺ θὰ ἐμπνεύσῃ στὸν ἄνθρωπον τὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ τὴν ἀγάπην.

ΓΕΩΡ. Ν. ΚΑΡΤΕΡ

ΜΑΝΗΣ-ΚΟΑΛΑ-ΚΑΓΚΟΥΡΩ

Ο ΜΑΝΗΣ ΤΗΣ ΣΤΕΠΠΑΣ ανήκει στα παράξενα λεπιδωτά ζώα που συναντούμε στην Ανατολική και Νότιο Αφρική καθώς και τη Νότιο Ασία. Σπανιότερα στην Δυτική Αφρική. Το κεφάλι του είναι επιμηκυμένο, η ουρά του, πολύ πλατιά στο επάνω μέρος, αποτελεί σχεδόν το 1/2 του όλου μήκους του ζώου, που δεν ξεπερνά τα 80 εκατοστά. Όλοκληρο το σώμα, τα πόδια, το κεφάλι κι η ουρά του, καλύπτονται από μεγάλες ωοειδείς λεπίδες που φαρδαίνουν προς

Μάνης της στέππας

τά νώτα και το κάνουν να μοιάζει μ' έναν ίππο μέσα στη φοιλωτή πανοπλία του. Πανοπλία που δεν φαίνεται να το βαρύνει ιδιαίτερα ή να το κάνει δυσκίνητο, αλλά ούτε και ικανότερο να υπερασπίζει τον εαυτό του απ' τους έχθρους του. Η τροφή του αποτελείται από

Κοάλα

Οι ιθαγενείς το κυνηγούν για το νόστιμο κρέας του και για το θώρακά του, που μ' αυτόν διακοσμούν διάφορα οικιακά σκεύη.

Ίδού, πώς το περιγράφει ο Brehm: Είδα ένα

απ' τα παράξενα αυτά δημιουργήματα της φύσεως, σε κάποιον έμπορο της Χαρτούμ, που το έτρεφε με γάλα και άσπρο ψωμί. Ήταν έντελως άθωο. και μπορούσε να το μεταχειριστή κανείς όπως ήθελε. Την ημέρα έμενε κουνουριασμένο σε μια γωνιά και τη νύχτα έβγαίνει κι έτρωγε. Βουτούσε τη γλώσσα στο γάλα και μετά την κολλούσε πάνω στο άσπρο ψωμί».

Η ΚΟΑΛΑ, που λέγεται και φασκόλαρκτος για τη μεγάλη ομοιότητά της με μικρό αρκουδάκι, είναι ένα άλλο παράξενο ζώο που συναντούμε στα δασώδη μέρη της Αυστραλίας. Ανήκει στο γένος των μαρσιποφόρων, των ζώων που έχουν το ξεχωριστό γνώρισμα να μεγαλώνουν τα μικρά τους μέσα σ' έναν εξωτερικό θύλακα της κοιλίας: τον λεγόμενο μάρσιπο. Το τρίχωμά της είναι σταχτιά. Το κεφάλι της πολύ μεγάλο, το ρύγχος κοντό, τ' άφτια μεγάλα με τρίχωμα που σχηματίζει θυσάνους. Δεν έχει ουρά και όλη η εμφάνισή της έχει κάτι το κωμικό και μαζί χαριτωμένο. Ζη κατά ζεύγη. Είναι ζώο νυκτόβιο. Την ημέρα κρύβεται και κοιμάται μες στα φυλλώματα και μόλις βραδιάσει αρχίζει να τριγυρίζει από δέντρο σε δέντρο, Σπάνια κατεβαίνει, στη γη, για να βρή τροφερές ρίζες.

Η κοάλα συλλαμβάνεται κ' εξημερώνεται εύκολα. Μαθαίνει ν' αναγνωρίζει τον κύριο της, και γίνεται πολύ πιστός οικιακός σύντροφος. Το σπάνιο αυτό ζώακι είναι γνωστό στην Ερώπη από το 1803. Οι ιθαγενείς το κυνηγούν για το νόστιμο κρέας του.

ΟΙ ΚΑΓΚΟΥΡΩ είναι από τα πιο γνωστά κι αγαπητά ζώα. Αποτελούν τους εθνοσυνώνους τροφίμους των ζωολογικών κήπων, όπου με καλή διατήρηση μπορεί να ζήσουν 15-25 χρόνια. Είναι οι απόγονοι των πρώτων-πρώτων θηλαστικών του πλανήτη μας: Των γιγαντιαίων μαρσιποφόρων. Ζούν σε περιοχές που υπάρχει πλούσια βοσκή, σε δασόφυτες εκτάσεις ή σ' εκτεταμένες πεδιάδες σκεπασμένες από άραιους θάμνους, όπως σε πολλά μέρη της Αυστραλίας και της Ν. Γουινέας. Συναντώνται σε μικρές ομάδες μόνο κατά την ώρα της βοσκής τους, μετά χωρίζουν.

Υπάρχουν μεγάλες ποικιλίες. Μια απ' αυτές, η γιγάντια καγκουρά, ανήκει στα πιο μεγαλόσωμα ζώα

Καγκουρά με το παιδί της... στην τσέπη

του είδους. Το βάρος της φτάνει τα 100-150 κιλά. Το μέγεθός της, στο τέλος της ζωής της, φτάνει τα 1 1/2 - 2 μέτρα (γιατί οι καγκουρά έχουν το ιδιαίτερο γνώρισμα να μεγαλώνουν σε όλη τους τη ζωή), ενώ η ουρά της έχει μήκος τουλάχιστον 90 εκατοστά. Καθισμένα στα δυο πόδια, τ' αξιογάπητα αυτά ζώα, μοιάζουν με άνθρωπο. Γι' αυτό κ' οι Αυστραλοί τα λέν «οι γέροι».

Η ασύμμετρη κατασκευή του σώματός τους τα κάνει ν' ανήκουν σ' αξιοπερίεργα πλάσματα. Τα πίσω πόδια, καθώς και η ουρά, είναι πολύ δυνατά και πολύ ανεπτυγμένα σε σύγκριση με το στήθος και τα εμπρός πόδια, ενώ το κεφάλι είναι λίγο μικρότερο από το ελαφιο, λίγο μεγαλύτερο από του λαγού. Η ασυμμετρία αυτή του σώματος και των ποδιών τα αναγκάζει να μετακινούνται με πηδήματα που φτάνουν τα 8 μέτρα. Το τρίχωμά τους είναι καστανό και πυκνό, ενώ τα μπροστινά πόδια και μερικά άλλα σημεία του σώματός είναι λευκά.

Τα μεγάλα είδη σπάνια γεννούν περισσότερα από ένα παιδί. Για το λόγο αυτό, αλλά και για το λόγο ότι οι ιθαγενείς της Αυστραλίας τις κυνηγούν επίμονα, οι καγκουρά αρχίζουν να σπανίζουν.

Η γέννηση των καγκουρά ήταν για καιρό μυστηριώδης. Κανείς δεν ήξερε πώς βρισκόταν το νεογέννητο μέσα στο θύλακα της μητέρας του, στερεωμένο πάνω στο μαστό, όπως ένα βλασταράκι στο κλαδί του. Άλλοτε πίστευαν ότι η καγκουρά γεννιόταν μέσα στον μάρσιπο. Αργότερα φαντάστηκαν ότι η ίδια ή μητέρα της την τοποθετούσε εκεί με το στόμα της άμέσως μετά τη γέννηση. Ύστερα από πολύχρονες έρευνες έχουμε σήμερα όλες τις πληροφορίες πάνω στο θέμα αυτό.

Η κύηση της καγκουρά διαρκεί μονάχα 33 μέρες. Το νεογέννητο είναι μόλις λίγων εκατοστών. Διαφανές και μαλακό, μοιάζει πολύ με σκουλήκι. Τα μάτια του είναι κλειστά. Η μήτη και τ' άφτιά του υποτυπώδη. Το ίδιο και τα άκρα. Και όμως αυτό το αδύνατο πλάσμα είναι υποχρεωμένο, άμέσως μετά τη γέννησή του και την αποκοπή του ομφάλιου λώρου, να σκαρφαλώσει μόνο του ως το θύλακα της μητέρας του. Το νεογέννητο χρειάζεται δυο ολόκληρα λεπτά για να φτάσει στο σκοπό του. Αν πέσει είναι χαμένο, γιατί η μητέρα του δεν θα κάνει την παραμικρή κίνηση να το μετακινήσει. Για το λόγο αυτό, η φύση έχει εφοδιάσει τα δάχτυλα των μπροστινών ποδιών του με νύχια αρκετά ανεπτυγμένα. Έτσι εξασφαλίζεται το γάντζωμα πάνω στο μητρικό τρίχωμα. Μόλις το νεογέννητο φτάσει στο μάρσιπο θα προσκολληθεί στο μαστό και θα μείνει εκεί ως την πλήρη ανάπτυξή του. Μόλις τον 5ο μήνα αρχίζει να προβάλλει το κεφάλι του έξω. Ήδη, το σώμα του φέρνει ένα ελαφρό τρίχωμα. Τ' άφτιά του ανορθωμένα, είναι προσεχτικά σ' όλους τους θορύβους. Μετά τον 6ο μήνα τολμά να βγεί έντελως απ' το θύλακα και να περπατήσει γύρω από τη μητέρα του. Σιγά-σιγά συνθίζει τη χορτοφαγική διαίτα του είδους του και τον 8ο μήνα μπορεί να έγκυαταλείψει οριστικά το μητρικό καταφύγιο. Η μητέρα του εξακολουθεί να το προστατεύει και να το καθοδηγεί. Και για πολύ καιρό ακόμα, η μικρή καγκουρά καταφεύγει και κρύβεται μέσα στο μητρικό θύλακα μόλις αντιληφθεί κίνδυνο.

ΜΥΡΣΙΝΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ (Ήμέρες φωτεινές—Ήμέρες μαυρές—)

312-27— Ο Μ. Κωνσταντίνος συντρίβει το χριστιανομάχο Μαξέντιο.

1821-3— Ο Ραφαήλ κι ο Σαχίνης απομονώνουν ένα τουρκικό πολεμικό με αλγερινή σημαία και το αναγκάζουν να εξωκείλη στον Ύψόλιθο της Ζακύνθου. Ζακυνθιοί συγκεντρώνονται στην ακτή κι αρχίζουν να χτυπάνε τους έχθρους και τους Άγγλους, που τρέξανε να τους βοηθήσουν. Από τις σφαίρες σκοτώνεται ένας Άγγλος στρατιώτης και πληγώνεται ένας αξιωματικός.

20— Ο Άγγλος διοικητής της Έπτανήσου Άδām φθάνει στην Ζάκυνθο με μεγάλη δύναμη, πιάνει άμέσως 26 προκρίτους και σκορπίζει στρατό σ' όλο το νησί γι' άλλες συλλήψεις, κατασχέσεις κ.λπ. Αφού έβασάνισαν και ρήμαξαν τον κόσμο οι Άγγλοι στρατιώτες, γυρισαν στη Ζάκυνθο με πολλούς προκρίτους και με 50.000 δόλα. Μερικά απ' αυτά είχαν άσημένιες ή χρυσές λαβές. Ο Άδām περνάει τους άθώους Ζακυνθινούς από στρατοδικείο, που καταδικάζει πέντε απ' αυτούς σε θάνατο. Τους κρεμάει στην πλατεία του Μώλου, αλείβουν με πίσσα τα πόδια και βάζοντας τα σε σιδερένια κλουβιά τα πηγαίνουν στην κορυφή του βουνού. Εκεί τα όρνια, τρυπώντας το στρώμα της πίσσας, ξεσχίζουν τις σάρκες τους!

1822-11— Η Μαντώ Μαυρογένους εσηκάνει τους Μυκονιάτες, χτυπάει τους Άλγερινούς που έχουν αποβι-

βασθή στο νησί και τους ρίχνει στη θάλασσα.

25— Ο Όμπερ Βρυώνης κι ο Κιουταχής με 20.000

άντρες αρχίζουν την πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου.

27— Στην Τένεδο ο Κανάρης με το πυρπολικό του τινάζει στον αέρα μεγάλο δίκροτο του τουρκικού στόλου. Όλο το πλήρωμα από 800 άντρες χάνεται. Τ' άλλα έχθρικά πλοία φεύγουν πανικόβλητα για να σωθούν. Δυο μεγάλες φρεγάτες ρίχνονται στη στεριά, δώδεκα μπρίκια πάνε άκυβέρνητα να εξωκείλουν στις ακτές της Τροίας και δυο φρεγάτες, που τα πληρώματά τους έπεσαν στη θάλασσα για να σωθούν, τις παίρνει ο άνεμος και τις σπρώχνει κατά την Πάρο.

1827-8— Η Ναυμαχία του Ναυαρίνου. Άγγλική μοίρα με ναύαρχο τον Κόδριγκαν, γαλλική με ναύαρχο το Δεριγνύ και ρωσική με ναύαρχο το Χέυδεν συντρίβουν τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο. Από τα εκατό περίπου έχθρικά πλοία «σώζονται» μόνον 20» κατά την έκθεση του Δεριγνύ, που τονίζει πως «η ιστορία δεν αναφέρει μεγαλύτερη καταστροφή».

1906-13— Ο Μακεδονομάχος Παύλος Μελάς, προδομένος από το Βούλγαρο κομιτατζή Μήτρο Βλάχου, κυκλώνεται στη Στάτισα από τουρκικά αποσπάσματα και, ύστερα από ήρωική αντίσταση, σκοτώνεται.

1912-4— Κήρυξη του πολέμου των βαλκανικών κρατών Έλλάδας, Σερβίας, Βουλγαρίας και Μαυροβουνίου κατά της Τουρκίας.

5— Ο ελληνικός στρατός περνάει τα έλληνοτουρκικά σύνορα. Την ίδια ημέρα ο στόλος μας ελευθερώνει τη Λέσβο.

6— Παίρνουμε την Έλασσόνα και τη Δεσκάτη.

9— Ο θρίαμβος του Σαρανταπόρου.

12— Ο ελληνικός στρατός παίρνει τα Γρεβενά, την Κοζάνη, τη Σιάτιστα (της δυτικής Μακεδονίας) και τη Φιλιπιάδα (της Ηπείρου).

18— Ο Βότσης βουλιάζει στο Καραμπουρνού το τουρκικό θωρηκτό «Φετχέ Μπουλέν».

Την ίδια μέρα ο στρατός μας μπαίνει στην Έδεσσα.

26— Ο διάδοχος του θρόνου Κωνσταντίνος μπαίνει θριαμβευτικά στη Θεσσαλονίκη. Δυο Τούρκοι στρατηγοί με 35.000 αξιωματικούς και στρατιώτες «παραδίδονται άνευ όρων».

1940-28— Η μεγάλη ημέρα του Ιστορικού «ΟΧΙ».

31— Ο Δαβάρης με μόνο 2.000 άντρες και 4 πυροβόλα συντρίβει Ιταλική επίθεση, ένεργει όρμητικές αντεπιθέσεις και παίρνει από τη μεραρχία Τζούλια (με τις 15.000 άντρες, τα 20 κανόνια και την ισχυρή αεροπορία) σπουδαία όχηρα.

1944-12— Η πρωτεύουσα ελευθερώνεται από τη γερμακή Κατοχή. Ο λαός πανηγυρίζει μ' εξαλλοις ένθουςιασμό.

ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΓΕΦΥΡΑ

ΠΑΝΩ στη μεγάλη γέφυρα της Πόλης, που ένώνει τις δύο όχθες του Κεράτιου Κόλπου: το Καρά-κιόι του Γαλατά με το Έμιν-Όνι του Σταμπούλ, περπατούσαν δυο μικρά Έλληνόπουλα. Μόλις θά ήταν δώδεκα χρόνων κρατούσαν τα βιβλία τους κάτω από την άμασγάλη τους γιατί γυρνούσαν από το σχολείο τους, τη Μεγάλη Σχολή του Γένους. Τό ξακουστό σχολείο ήταν τότε κοντά στα Πατριαρχεία, σ' ένα ξύλινο παλιό-σπιτο ενός στενού δρόμου του Φαναριού.

Οι δυο φίλοι περπατούσαν σιωπηλοί, μα σ' α' μιλούσαν τα στόματα, μιλούσαν οι καρδιές τους και ο ένας ήταν έτοιμος να θυσιάσει τη ζωή του για τον άλλο, και αν εκείνη τη στιγμή τολμούσε κανένας να χτυπήσει τον ένα, βέβαια, περισσότερο θα πονούσε ο άλλος, που δε θα τον είχαν χτυπήσει.

Έπλησίαζαν πια στην άκρη του γεφυριού. Μα ξαφνα στάθηκαν σαν να κόλλησαν τα πόδια τους επάνω στα ξύλα, που κάνουν τη γέφυρα να μοιάζει με κατάστρωμα μακριού ατελείωτου καραβιού - και το πρόσωπό τους άλλαξε χρώμα...

Ένας από τους Τούρκους υπάλληλους της γέφυρας, με το μακρύ πουκάμισο, που μαζεύουν τους παράδες των διαβατών - πληρώνουν όσοι περνούν από τη γέφυρα - έβριζε, σκουντούσε, έδιωχνε άγρια έξω από τη γέφυρα έναν άνθρωπο κουρελιασμένο, που πουλούσε φιστίκια.

Ο ταλαίπωρος δεν είχε παράδες να πληρώσει τα «αδιόδια» - δε θα είχε πουλήσει φαίνεται διόλου φιστίκια ακόμη, κι ο υπάλληλος δεν τον άφηνε να περάσει. Έτσι έκανε το χρέος του αυτός, αν και το χρέος μπορεί να γίνεται και χωρίς βάρβαρη σκουντήματα που κάνουν να πονά το κορμί και χωρίς βρισιές σκληρές που κάνουν να πονά η ψυχή. Τα δυο παιδιά άμα είδαν την άγριεμένη μορφή και τα βάναν στα χέρια του Τούρκου και τη φοβισμένη, την κατακίτρινη όψη του δυστυχισμένου αγανακτίζουν και έλυπηθηκαν. «Όλο το γλυκό αίσθημα που γέμιζε την καρδιά τους έγινε συμπάθεια για τον άγνωστο εκείνο. Ο καημένος! φαινόταν ξένος, και ποιος ξέρει τι φτώχεια άφηνε πίσω του, και ξενιτεύθηκε να βγάλει το ψωμί του, να θρέψει γυναίκα, παι-

διά, και ποιος ξέρει πόσα στόματα περιμέναν στο μακρινό του τόπο, από κείνα τα φιστίκια!... Και τώρα τον έδιωχναν σ' α' σκύλο, χειρότερα από σκύλο, για λίγους παράδες!...

Η ίδια ιδέα ήλθε μαζί στο νου και των δυο παιδιών και τα χέρια τους σύγχρονά μπήκαν στην τσέπη τους κι έβγαλαν με μιάς ό,τι είχαν μέσα. Και των δυο μαζί η περιουσία ήταν τέσσερα γρόσια.

— Όλα να του τα δώσουμε!

— Ναί, όλα! όλα!

Τού έφθαναν δυο δεκάρες να περάσει, μα τα παιδιά ήθελαν να τον παρηγορήσουν,

κατάλαβε το ευγενικό φέρισμα της καλοσύνης.

Ο πουλητής των φιστικιών γύρισε και κοίταξε τα παιδιά με μεγάλη άπορία, μα μονομιάς μιά γλυκιά έκφραση χύθηκε στο πρόσωπό του. Ένωσε: Έξαφνα μέσα στον πόνο του και στην καταφρόνησή του πώς τα τέσσερα εκείνα γρόσια τα δυο παιδιά δεν τα έδιναν για τα φιστίκια του, αλλά για την καρδιά του, για να τον παρηγορήσουν, για να του πουν:

— Μην κλαίς, καλέ άνθρωπε, δε σε βρίζουν όλοι, δεν σε σκουντούν όλοι, δεν είσαι έρμος και άβρόχης στον κόσμο! βρίσκονται και πονετικοί άνθρωποι! έμεις σε συμπονούμε, μην κλαίς, ξενιτέμενε άνθρωπε!

Τα μάτια του ξένου ήταν δακρυσιμένα από πόνον, και τα μάτια των παιδιών, άμα τα αντίκρισαν, σαν να καθρεφτίστηκαν τα δάκρυα στα μάτια τους, δάκρυσαν και τα δικά τους.

Τα δυο παιδιά τράβηξαν το δρόμο τους, και ήταν ευτυχισμένα! και έσφιγγαν με πιά πολλή συγκίνηση τα χέρια τους, και ήταν πολύ περισσότερο φίλοι τότε, σαν να τα έδεσε αχώριστη πιά σφιχτά αυτό που έκαμαν!...

Πέρασαν από τότε αρκετά χρόνια: τα παιδιά έγιναν άντρες και είναι πάντα φίλοι.

Και τώρα ακόμη ήθελαν να του δείξουν πώς δεν είναι όλοι κακοί κι άπονοι στην Πόλη, και του έδωκαν ό,τι είχαν. Πλησίασαν στην άκρη, την πιά ξέμακρη άκρη της γέφυρας, όπου είχε παραμερίσει με το ζεμπίλι του τρέμοντας ο ξένος, κι έριξαν τα τέσσερα γρόσια τους μέσα στα φιστίκια του, σαν να ήθελαν τάχα ν' αγοράσουν. Εκείνος πήρε με χαρά κάμποσες φούχτες φιστίκια, τα ζύγισε, γονατιστός όπως ήταν, με τη μικρή του ζυγαριά, και τους τάδωκε. Μα τα παιδιά τα έριξαν πάλι μέσα στο ζεμπίλι και κράτησαν λίγα: ήθελαν να μη πάρουν διόλου, μα φοβήθηκαν μήπως το νομίσουν για προσβολή πώς του κάνουν έλεημοσύνη και δεν πάρη τα τέσσερα γρόσια τους. Κανένας δεν είχε πεί στα παιδιά πόσο άπαλά, πόσο χαϊδευτικά πρέπει ν' απλώνεται το χέρι όταν κάνη καλοσύνη, γιατί είναι κι ευεργεσίες ανεπιτήδευτες, που ματώνουν την πληγή που ζητούν να γιάνουν: η καρδιά τους, ή πλημμυρισμένη από φιλία, μόνη της έ-

Χαρά στον άνθρωπο που εύχρηστε να έχη παιδικές ενθουσιασες, χαρά σε κείνον που κάνει το καλό, όταν μπορεί...

(Απόσπασμα)

Σχεδιάσμα ΡΑΛΛΗ ΚΟΥΤΙΔΗ

Ευθυμη στήλη

MINOT APYPAKH: Κυρίες και Κύριοι

Διασκεδαστικά προβλήματα

1. Περπατά σαν το χαζό, με το κύμα παίζει φρόνιμος και κόκκινος πάνω στο τραπέζι.

2. Χιλιάδες χρόνια φορά τα χιόνια στα άσπρα τα γένια του πάντα και τώρα. Έη μόνη έννοια του να κάνη δώρα.

3. Όλο τραβιά προς τα ψηλά, τα χρώματά του παρδαλά, σαν τους χαζούς κομπάζει, κουνιέται και φαντάζει με την ούρα τη φουντωτή κι ως κρέμεται από μιά κλωστή... Τιμόνι για τον ήλιο — σωστό χαρτοβασιλείο!

4. Όταν πέφτη στη γή δεν μπορεί να σταθί, και πηδά και γυρνά, χαμηλά και ψηλά... — και το ίδιο δεν ξέρει — από πόδι σε πόδι, κι από χέρι σε χέρι.

5. Άνεβαίνει κατεβαίνει, κι ο γιατρός μας μπαίνει - βγαίνει.

6. Πολύχρωμα, γυαλιστερά, εξήντα δόντια μυτερά, ίσως και παραπάνω, και κάνω όμορφότερο εκείνον που δαγκάνω.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΙΡΑ «ΤΟ ΞΕΡΕΙΣ» ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗ

(Οι λύσεις στη σελίδα 31 προσπαθήστε όμως να τις βρείτε μόνοι σας).

Συνεργασία άναγνωστών

ΑΠΟΨΕ ΤΟ ΦΕΤΤΑΡΙ...

Κρυφτούλι παίζει απόψε το φεγγάρι με τη μικρή του κήπου περγουλιά. Κρόσια της κρέμασε, που πέφτουν με καμάρι σαν μιάς ζωθιάς χρυσόξανθα μαλλιά.

Τά είδε τ'άγέρι, ζήλεψε κι όρμαει για να τ'άρπάξη απ' την κληματαριά, μα κείνα, κεί που λές πώς τα κρατάει, γλιστρούν, πληθαίνουν και γεμίζουν τα κλαριά.

ΕΦΗ Ι. ΧΑΙΡΕΤΗ

Γυμν. Λυκ. «Κοράς», Ηρακλείου Κρήτης

ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ

Μας μιλάει μιά γαρδένια με λογάκια λουλουδένια, με μυρώματα λογής.

Φέρνει σκέψεις δαντελίνες, συγκινήσεις αερίνες, αδελφούλες της σιγής.

Σ. Γ. ΚΩΤΣΑΡΙΔΗΣ

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ:

— ή πνευματική ιδιοκτησία του Άλεξ. Παπαδιαμάντη, του πιά μεγάλου πεζογράφου μας, πουλήθηκε από τους κληρονόμους του 1.500 δραχμές;

— ο Μεγάλος Ναπολέων ήταν τρομερά άνορθόγραφος;

— το άρχαιότερο βιβλίο του κόσμου είναι μιά Ήθοι, που είδε το φώς 3800 χρόνια προ Χριστού;

— ή Ασπασία του Περικλή πήρε σε δεύτερο γάμο ένα ζωέμπορο;

— ο Μπάβρον είχε πεί πώς ή Δόξα είναι ή δίψα της νιότης;

— ο Όμηρος έγραψε πώς των νέων ανθρώπων τα μυαλά πετάνε πάντα στον άέρα;

Ε. Ρ. ΑΝΙΣΤΗΣ Σχολής Σαλβάνου

ΠΟΙΑ;

Φρέσκα παντού, μα και ξερά Κύμη και Καλαμάτα.

Κι ο Κύριος τα λιμπίστηκε κάποτε, τα μελότα.

ΚΩΝΣΤ. ΧΑΝΤΟΓΛΟΥ Β' Γυμν. Θεο)κης

ΕΝΤΟΜΟΛΟΓΙΑ

Άν και με το κунήγχι ζω στους λόγγους δεν πηγαίνω. Ψαράς δεν είμαι, μα παντού τα δίχτυα μου τα σταίνω.

ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΠ'ΑΙΟΥ

Βγάζω Δ βάζω Μ, μετανοιώνω στη στιγμή, και τ' αλλάζω μ' ένα Τ.

Τρία νησάκια είν' όλα αυτά, ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΟΣΚΑΣ 1ου Γυμν. Θεο)νίκης

Πνευματικές άσκήσεις

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

1					
2					
3					
4					
5					
	1	2	3	4	5

Όριζόντια και κάθετα:

1) Τόσα είναι τα τετραγώνια κάθε σειράς 2) Μέσα 3) Ένδύ 4) Έτσι λέγεται ή περισπωμένη 5) Άόριστος του σώζω (γεν. προσ.)

Α. ΧΟΥΤΟΛΙΔΗΣ

Βον Γυμ. Άρ. Θεο)νίκης

ΣΚΑΛΑ

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
Τα άρχικά των ζητούμενων λέξεων σχηματίζουν το όνομα άρχαίου Έλληνα φιλοσόφου, ο οποίος διέτυπωσε την υπόθεσιν ότι ή ύλη αποτελείται από άτομα.

1. Σύμφωνον
2. Υποθετικός σύνδεσμος
3. Οι άθληται έχουν δυνατούς... (όν. έν.)
4. Άντικει είς τα έρπετα
5. Κράτος της Άσίας
6. Όροσειρά της Θράκης
7. Ό πατήρ της Θεοτόκου
8. Πόλις της Πελοποννήσου
9. Μήν του Έτους
10. Έ παραβολή του καλού...

ΣΤΥΛ. ΚΟΥΤΑΛΑΣ

ΣΤ' 2ον Γυμν. Άρρένων Ρεθύμνης

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΧΡΟΝΟΠΟΙΟΥ

Δημ. Σχολ. Μύλων (Άργους)

Χωρίς Οικογένεια

Μυθιστόρημα - Τόμος Β'

(1) Στην πρώτη μου κατοικία

Σε δυο μέρες, άφηνα το φιλόξενο σπίτι του αγαθού κηπουρού κι έπαιρνα το λεωφορείο για το Σαβανόν. Δεν είναι βέβαια ανάγκη να σάς πω με πόση λύπη αποχωριζόμουν από την καλόκαρδη οικογένεια, που κι αυτή με αποχαιρετούσε αληθινά άπαρηγόρητη.

Άλλ' εύτυχως δεν έφευγα μόνος μου. Ένα γειτονόπουλο της αγαπητής μου αυτής οικογένειας, ο Ματτίας, χρυσό παιδί και φίλος μου από καιρό, δυο χρόνια μεγαλύτερός μου, έπρεπε να πάει κι αυτός στο Παρίσι, για να βρή καμιά δουλειά. Κι έτσι, αποφασίσαμε να ταξιδέψουμε αντάμα. Οί δυο μας λοιπόν, μαζί και με τα δυο σκυλάκια μου, τον Κάπι και τον Ζερμπίνο, αποτελούσαμε τώρα μια παρέα όχι μόνο αγαπημένη αλλά και πολύ διασκεδαστική.

Συχνά διηγόμαστε ο ένας στον άλλον κομμάτια από τη ζωή μας. Έγώ μάλιστα με τις άτελειώτες περιπέτειές μου τον είχα καταπλήξει τον Ματτία. Και τα βράδια, όταν σταματούσαμε σε κανένα πανδοχείο, έδινα και καμιά παραστασούλα, στην οποία λάβαινε μέρος και ο φίλος μου, γιατί κι αυτός ήταν «καλλιτέχνης». Είχε μαζί του ένα παλιό κλαρίνο, που μ' αυτό είχε μάθει να παίζει τρεις-τέσσερους χορούς αρκετά καλά. Μ' αυτό τον τρόπο λοιπόν αυξάναμε λίγο την περιουσίτσα μας και διασκεδάσαμε κιόλας.

Όσπου μια μέρα φτάσαμε στο Σαβανόν. Δεν ήθελα όμως να πάω σπίτι μου με άδειαν τα χέρια. Γι' αυτό ψώνισα από ένα παντοπωλείο ένα καλό πακέτο βούτυρο και μια σακούλα αλεύρι. Και τότε ξεκίνησα μαζί με την παρέα μου ίσια για το παλιό μου σπίτι, για την αγαπημένη μου καλύβα, που μέσα σ' αυτήν έγνωρίσα τις πρώτες χαρές και τις

πρώτες πίκρες της ζωής μου.

Η συγκίνηση που ένιωσα μόλις με είδε ή καλή μου παραμάννα, ή κυρά Αύγουστίνα, είναι κάτι το άπερίγραπτο. Άλλά και ή δική μου δεν ήταν λιγώτερη. Κι όταν έπιτέλους

άφησαμε τα φιλιὰ και συνήρθαμε κάπως, της έσύστησα τον Ματτία, της παρουσίασα και τα ζώακια

μου, κι εκείνη πρόσχαρη, όπως ήταν πάντα, μ' έβαλε να καθίσωμε κι έτρεξε άμέσως στην κουζίνα, για να μ' εσπερίσει.

— Στάσου, μανούλα, της φώναξα. Κοίταξε εδώ τί σου φέρεται.

Κι άφησα στο τραπέζι της κουζίνας το βούτυρο κι το αλεύρι.

— Ω, το παιδί μου, έκανε εκείνη, το καλό μου το παιδί! Τ' είν' τούτα! Ξέρω, ξέρω τί πρέπει να σάς φτιάσω τώρα. Σβίγγους! Έ, Ρεμύ μου;

— Ναί, μανούλα μου, το βρήκες. Σβίγγους και τηγανίτες. Ξέρω ότι σ' άρέσουν κι έσένα πολύ και γι' αυτό σου τ' άφερα.

— Ά, έκανες πάρα πολύ καλά, χρυσό μου, άποκρίθηκε ή παραμάννα μου. Γάλα έχω, αλλά...

— Τί, μήπως σου λείπουν τ' άβγά;

— Ναί, γιατί δεν... δεν έχω πιά κότες.

— Καλά, πάω ν' αγοράσω άβγά, είπα. Στο μεταξύ πιάσε το αλεύρι με το γάλα και πές το Ματτία να σου σκίσει τα ξύλα. Ξέρει καλά. Τρέχω.

Άμα γύρισα ή ζύμη ήταν έτοιμη. Έρριξε λοιπόν μέσα και τ' άβγά ή καλή μου μάνα, άρχισε να τα χτυπά όλα μαζί, κι έπειτα έπιασε το τηγάνισμα.

Ένώ γινόταν αυτή ή δουλειά, τη ρώτησα τί κάνει ο άντρας της, ο κύρ Ζερόμ, και με χαρά μου άκουσα πώς έλειπε στο Παρίσι. Με χαρά μου, λέω, γιατί δεν είχα καμιάν άρεση να τον δώ.

Όστερα, γεμάτος άνυπομονησία, της έζήτησα λεπτομέρειες για το μεγάλο νέο, που μου είχε γράψει, ότι με ζητούσαν οί άληθινοί μου γονείς.

Τί έγινε, πώς τόμαθε, ήταν βέβαιος;...

— Αυτά όλα, μου είπε, θά σ' τα πώ, παιδάκι μου, αλλά είναι μια όλόκληρη ιστορία. Άς φάμε τώρα τους σβίγγους και τις τηγανίτες, που είν' έτοιμα, κι έπειτα θά σου τα διηγθώ άπ' την άρχή ως το τέλος.

ΔΙΑΣΚΕΥΗ Β.

(Συνεχίζεται)

Τη ρώτησα για το μεγάλο νέο.

Κινήσαμε για την αγαπημένη μου καλύβα.

Ήταν κι ο Ματτίας καλλιτέχνης.

Έπιστημονικά Νέα

ΠΙΕΖΟΣΥΛΛΕΚΤΕΣ

Δεν πρόκειται για κανένα «χόμπυ» συλλεκτών, αλλά για ένα καινούργιο μηχάνημα που προστατεύει τους πεζοδρόμους από τ' αυτοκινητιστικά δυστυχήματα. Η δοκιμή του έγινε στο Λονδίνο. Το αυτοκίνητο που είναι εφοδιασμένο μ' αυτό, μόλις πέσει πάνω σ' ένα διαβάτι, με το τρακάρισμα, εξαπολύει ένα είδος βραχιόνες, σαν τις άκρες μιας λαβίδας, που πιάνουν τον πεζό, τον άνασκηκώνουν και τον τοποθετούν άμέσως μέσα σ' ένα δίχτυ που κρέμεται άπ' αυτούς. Ο πεζός που περισυλλέγεται μ' αυτό τον τρόπο βγαίνει έντελώς σώος άπ' τη σύγκρουση αυτή, χωρίς την παραμικρή γρατζουνιά.

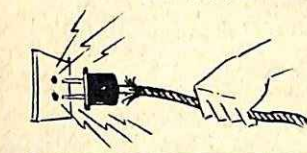
ΒΑΡΥ ΥΔΩΡ ΚΑΙ ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Το «βαρύ ύδωρ», ουσιαστικά στοιχείο για την παραγωγή πυρηνικής ενέργειας, άποδεικνύεται ένα όπλο κατά του καρκίνου. Άμερικανός χημικός διεπίστωσε άισθητήν επιβράδυνση της ανάπτυξης κακοήθων όγκων σε ποντικούς που έλαβαν βαρύ ύδωρ.

ΠΩΣ ΝΑ ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΕΤΕ ΤΑ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ

Η ηλεκτρική πρίζα

Άπ' το κορδόνι της ποτέ την πρίζα δεν τραβούν. Άν θέτε να τη βγάλετε από τη θέση που είναι, ποτέ άπό το κορδόνι της δεν πρέπει να την πιάνετε, γιατί ζημιιά τεράστια μ' αυτό μπορεί να κάνετε.

Ο ΠΑΠΠΟΥΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΣΑΣ

Κανόνες άπαράβατοι

Κάθε τακτικό παιδάκι λέγει: Όπου κι αν είμαι, στο σχολείο, είτ' έξω, είτε στο σπίτι μου, εγώ το δαχτυλάκι μου στο στόμα ή στη μύτη μου ποτέ δε θά το βάλω, κι ούτε και το μολύβι μου ή ο,τι νάναι άλλο.

Και κάτι, που αν δεν το κάνης μπορεί να βλάψης την υγεία των άλλων:

Άμα τυχόν φτερνίζεσαι, είτ' έξω, είτε σπίτι σου, πάντα το μαντηλάκι σου κράτα μπροστά στη μύτη σου. Μά κι όταν βήχης, βέβαια, και τότε μπρός στα χείλη σου πάντοτε πρέπει να κρατάς, παιδί μου, το μαντήλι σου.

Η ΓΙΑΓΙΑ

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Σήμερα στη γή μιλούνται περισσότερες άπό 2.500 ξεχωριστές γλώσσες, ενώ οί τοπικές ιδιομορφίες των κυρίων γλωσσών, δηλαδή οί διάλεκτοι, είναι δεκάδες χιλιάδες. Πρώτη γλώσσα άπό άπόψεως πληθυσμού που την μιλά είναι ή Κινεζική (600), δεύτερη ή Άγγλική (230), τρίτη ή Ρωσική (140 μαζί με την Ουκρανική και τη Λευκορωσική), τέταρτη ή Ισπανική (118) και πέμπτη ή Χίντη (Ινδική - Ούρντου - Πακιστανική - πάνω άπό 100). Οί άριθμοί άντιστοιχούν σε έκατομύρια άτομα.

ΓΙΑ ΤΑ ΑΡΡΩΣΤΑ ΔΕΝΤΡΑ

Πολλά δέντρα ύπόκεινται σε σήψη που τους δημιουργεί πηλές βαθιές στον κορμό τους. Ειδικός φυτοπαθολόγος του τμήματος γεωργικών έρευνών των Η.Π.Α. δοκίμασε ένα σφουγγάρι άπό ούρεθάνη για τα σηπτικά αυτά χάσματα, που τα έκλεινε πολύ καλά και έδενε το ξύλο στερεά, ενώ ήταν αρκετά εύκαμπτο για να επιτρέψει τις διάφορες κινήσεις του δένδρου. Έχει μεγάλη χρονική άντοχη και είναι έλαφρό, τά δε άποτελέσματα της έφαρμογής του είναι σπουδαία.

ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ

Άφου μάταια προσπάθησε να κατα-

κτήση τον ούρανό, ή μοτοσυκλέτα πέτυχε να ξελιχθί στο νερό. Ένας πρόσφατος διαγωνισμός που οργανώθηκε στο Άνγκιέν - Λεμπέν της Γαλλίας συγκέντρωσε πλήθος άπό πρωτότυπα μηχανήματα, που το πολυάριθμο κοινό παρακολούθησε τις έξι έξι τους. Έγινε ή παρουσίαση άπό διάφορα ύδροκυκλα, άεριοθούμενα ή ύδροωθούμενα, έφοδιασμένα με έπιπλευστήρες.

Η εικόνα μας παρουσιάζει ένα ύδροκυκλο με έπιπλευστήρες, σαν αυτούς των ύδροπλάνων, που το σχήμα τους μελετήθηκε έπιμελημένα ώστε να πετυχαίνει μια καλή ταχύτητα. ΜΕΛ.

Διασκεδαστικά προβλήματα

(Λύσεις έμμέτρων προβλημάτων σελ. 29)

1. Ο κάβουρας

2. Ο Άη Βασίλης

3. Ο χαρταετός

4. Το τόπι

5. Το θερμόμετρο

6. Η χτένα

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ νοσηλεύει, περιθάλπει, άνακουφίζει όσους έχουν ανάγκη.

Βοηθήστε τον για να μπορέ να σάς βοηθή σε κάθε στιγμή.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ: «ΑΤΛΑΝΤΙΣ» ΚΟΡΑΗ 8 - ΑΘΗΝΑΙ

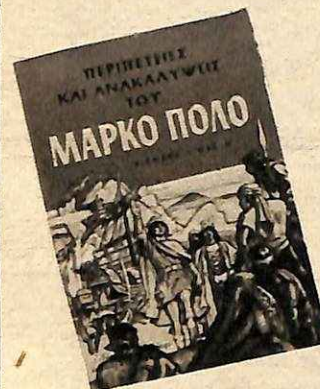
«ΙΔΕΩΔΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»

Η σειρά αυτή περιλαμβάνει βιογραφίες των διασημότερων επιστημόνων, εφευρετών, θαλασσοπόρων, εξερευνητών κ.λ.π., καθώς και των ιστορικών εκείνων προσώπων, που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια ιστορία. Μας προσφέρει μια ζωντανή εικόνα για την πορεία της ανθρωπότητας προς τον Πολιτισμό και την Πρόοδο. Είναι γραμμένα από δοκίμους συγγραφείς και σε ύφος απλό — έτσι που τα παιδιά τα διαβάζουν εύχαραιστα.

Η ΣΕΙΡΑ ΑΥΤΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ:

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
Ο ΞΕΝΟΦΩΝ
ΤΖΕΓΚΙΣ ΧΑΝ
ΜΑΡΙΑ ΣΤΟΥΑΡΤ
ΓΚΡΑΧΑΜ ΜΠΕΛ, ο εφευρέτης του τηλεφώνου
Ο ΦΟΥΛΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ
ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗ ΓΗ
Ο ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΚΟΥΚ ΕΞΕΡΕΥΝΑ ΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΤΗΣ ΔΩΡΡΑΙΝΗΣ (ΖΑΝ ΝΤ' ΑΡΚ)
Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΠΟΛΟΥ
Η ΛΕΓΕΩΝ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ
ΔΑΒΙΔ ΚΡΟΚΕΤ
ΛΙΝΚΟΛΝ ΚΑΙ ΝΤΟΥΓΚΛΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΟΥΑΝΕΤΤΑ
Η ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΑΙ Η ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΑΡΜΑΔΑ
ΧΑΒΑ-Ι: ΤΟ ΔΙΑΜΑΝΤΙ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ
ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ
Ο ΠΕΙΡΑΤΗΣ ΛΑΦΙΤ ΚΑΙ Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ Ν. ΟΡΛΕΑΝΗΣ
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΟΤΛΑΝΤ ΓΥΑΡΝΤ
ΤΖΟΝ ΠΟΛ ΤΖΟΝΣ, Ο ΘΑΛΑΣΣΟΜΑΧΟΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΡΑ-Ι-Τ. ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ
ΕΦ-ΜΠΗ-Α-Ι (F.B.I.)
Η ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ
ΟΙ ΜΠΑΡΜΠΕΡΙΝΟΙ ΠΕΙΡΑΤΕΣ
ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ
Ο ΣΑΙΣΠΗΡ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΣΙΜΟΝ ΜΠΟΛΙΒΑΡ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΗΣ
ΟΙ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΜΑΡΚΕΤ.....

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΑΣ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ
ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

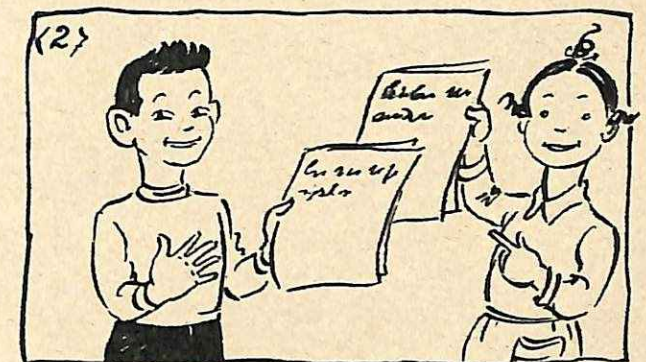

“Ανοίξαν τὰ σχολεία

Στίχοι, σκίτσα Α. Β.

‘Από τὴ μέρα ποὺ ἀνοίξαν καὶ πάλι τὰ σχολεῖα,
ὅλοι οἱ μπεμπέδες μελετοῦν σκυμμένοι στὰ βιβλία.
‘Απὸ τὴ Ρίκα ὡς τὴ Φωφὼ καὶ ἀπ’ τὸ Λελεὼς ὡς τὸν Τάκη
ὅλοι τοὺς πάντα ξέρουνε τὸ μάθημα νεράκι!

Μὰ καὶ ὀρθογράφοι εἶναι νὰ δῆς. Γιὰ πότε τάχουν μάθει!
Κι ἂν πῆς ὁ Ντίνος κ’ ἡ Λιλή,
ἔ... τὸ πολὺ - πολὺ - πολὺ
μέσα σὲ μιάμιση γραμμὴ νὰ κάνουν... πέντε λάθη!...

‘Η Κατινούλα μελετᾷ καὶ ἀφοῦ βραδιάσῃ ἀκόμη
κι ἂν δὲν τὰ μάθῃ ὅλα καλὰ δὲ θὰ τὴ δῆς νὰ παίξῃ.
‘Αλλὰ στὴν ‘Αριθμητικὴ ἔχει, ποὺ λές, τὴ γνώμῃ,
πὼς πέντε κ’ ἓνα κάνει ἑπτὰ, καὶ ὀχτὼ πλὴν τρία... ἔξη!

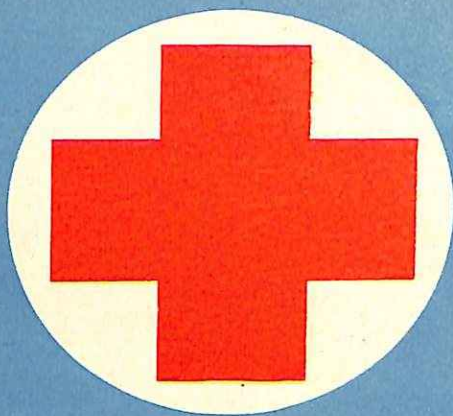
‘Ο Μίμης πάλι ἀγκομαχᾷ μὲ στεναγμούς καὶ βόγγους
κάθε φορὰ ποὺ προσπαθεῖ νὰ μάθῃ τίς διφθόγγους.
Κεῖνα τὰ εὐ καὶ αὐ καὶ ἡν τὸν κάνουν νὰ τὰ χάνῃ
καὶ ὅλο οὐφ καὶ οὐφ καὶ οὐφ... ὁ καημενούλης κάνει.

‘Ο Κούλης στὸ θρανίῳ του χαρούμενος καθίζει.
Μὰ δὲ βαστιέται καὶ ἀρχινᾷ κρυφὰ νὰ ζωγραφίζει
στὶς ἄκρες τοῦ βιβλίου του βαπόρια, γάτες, ὄνους,
κι ἀκόμα οὐτε τὰ πνεύματα δὲν ξέρει οὐτε τοὺς τόνους.
Καὶ ὅλο λέει: Τὰ γράμματα τί βάσανο μεγάλο...
“Ὅσπου νὰ μποῦν ἀπ’ τὸνα ἀφτί, μοῦ βγαίνουν ἀπὸ τ’ ἄλλο.

Κι ὁ δῆμος: ‘Εὰν τὸ δάσκαλο μὲ προσοχὴ ἀκούτε,
δὲ θὰ σᾶς φαῖνῳνται βοννὰ οὐτε οἱ τόνου, οὐτε
οἱ διφθόγγου κ’ οἱ ἀριθμοί.
Κ’ ἔτσι, μπεμπέκο μου καλέ, καὶ σὺ, καλὴ μπεμπέκα,
βαθμούς θὰ παίονετε γραμμὴ
ὅλο ἑννιά καὶ δέκα!

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ ΤΟ ΕΡΓΟΝ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Βαθυστοπία Πεχλιβανίδη